

ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
ในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์
ของ
มณีวรรณ พุทธานันท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2548

ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
ในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ
ของ
มณีวรรณ พุทธานันท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2548

มณีวรรณ พุทธรเศียร. (2548). ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์ วท.ม.(การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์.

การวิจัยเรื่อง ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1. เพื่อทำการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป 3. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่น 4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 2 ชั้น ได้แก่ แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวพบแหล่งท่องเที่ยว 5 แหล่ง และงานเทศกาลประเพณี 3 งาน ดังนี้ ไทรงาม อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย สวนไทยศิลป์ เทศกาลเที่ยวพิมาย เทศกาลแข่งเรือยาว และงานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป กลุ่มตัวอย่างประชากรมีอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับปานกลาง

3. ความต้องการเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมายในระดับมาก พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย ไทรงาม อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ และงานเทศกาลเที่ยวพิมาย

3.1 ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ประชาชนต้องการถนนลาดยาง ที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ไฟฟ้าให้แสงสว่างในชุมชน การจัดเก็บขยะ พัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่น สนับสนุนแรงงานท้องถิ่น จัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมอีสาน และโครงการปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชน

3.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสนับสนุน เป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ ยกเว้นภูมิลำเนา ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวพบว่าประชาชนต้องการให้จัดการเรื่องความสะอาดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

Needs of Local People for Sustainable Ecotourism
Development in Amphoe Phi Mai , Nakhon Ratchasima Province

AN ABSTRACT
BY
MANEEWAN PUTTHASATHIEN

Present in partial fulfill of the requirements
for the Master of Science in Planning and Management of Ecotourism
at Srinakharinwirot University

October 2005

Maneewan Putthasathien. (2005). *Needs of Local People for Sustainable Ecotourism Development in Amphoe Phi mai, Nakhon Ratchasima Province*. Master's Project, M.Sc. (Planning and Management of Ecotourism). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr.Somsak Katukaenchan.

The research titled, Needs of Local People for Sustainable Ecotourism Development in Amphoe Phi mai, Nakhon Ratchasima Province, has the following aims : 1. Perform a resources audit in Amphoe Phi mai, Nakhon Ratchasima Province. 2. Analyze personal data from the personal data analysis. 3. Study the needs of the local people. 4. Study the problems and make recommendations for them.

Data analysis was carried out by using a resources audit form and a questionnaire. The results are below.

1. The resources audit revealed that there are 5 attractions and 3 festivals found in Phi mai, Nakhon Ratchasima Province. The 5 attractions are Sai Ngam, Thung Samrit Memorial, Phi mai National Museum, Phi mai Historical Park, Suanthaisilp and the 3 festivals are the Phi mai festival, a boat competition, and Thung Samrit festival.

2. The Personal Data analysis was created using 400 local people from Nakhon Ratchasima Province in the amphoe of Phi mai. The analysis recipients are from 31-40 years of age, have a high school education, make approximately 5,000 bahts per month, and possess a moderate knowledge of ecotourism.

3. There is a need to develop and sustain attractions such as Phi mai Historical Park, Phi mai festival, Thung Samrit Memorial, Sai Ngam, and Phi mai National Museum.

3.1 Most of their needs range from developing asphalt roads, home stay management, traffic lights, and waste system management to developing guides and activities of E-san Culture, supporting local labor, and generating youth awareness.

3.2 Furthermore, personal factors and supporting factors were a significant statistical level of $P=0.05$. In addition, personal factors such as residence were not a significant factor.

4. Some recommendations for the problems of tourism are related to the improvement and development of the environment around the attractions, particularly, improved cleaning practices.

ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
ในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์
ของ
มณีวรรณ พุทธานันท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตุลาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ของ มณีวรรณ พุทธเสถียร
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ทรรศนียา ศักดิ์ดี)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองศาสตราจารย์ทรรศนียา ศักดิ์ดี กรรมการสอบสารนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทางการท่องเที่ยว ท่านทั้งสี่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการท่องเที่ยวเป็นไปได้เป็นอย่างดีและมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งสี่ยังเป็นแบบฉบับที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่มีเหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม และ ดร.ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ ที่ช่วยตรวจสอบแบบสอบถามและผลการวิเคราะห์ทางสถิติ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยทราบว่าการเรียนรู้นั้นมิได้สิ้นสุดที่ได้ทำสารนิพนธ์ แต่การเรียนรู้ยังต้องดำเนินต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุดตลอดชีวิต

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ ๆ คุณครองสิน ทองเครือและครอบครัว คุณสมภพ ชาตวนิช เพื่อน ๆ ทุกคน รวมทั้งนายอำเภอพิมาย ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย และอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย นายกองบังคับการส่วนตำบลในเมือง และตำบลสัมฤทธิ์ ประชาชนท้องถิ่นอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาทุกคนที่ช่วยตอบแบบสอบถามและทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

มณีวรรณ พุททเสถียร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมุติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีส่วนร่วม.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ.....	18
สภาพพื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	19
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	29
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
การนำเสนอผลงานวิจัย.....	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
1 ข้อมูลผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นของอำเภอ พิมาย	36
2 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม.....	93
3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	115
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน.....	115
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	116
อภิปรายผล.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	132
ภาคผนวก ข.....	141
ภาคผนวก ค.....	148
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	156

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงกลุ่มตัวอย่างในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	30
2 แสดงรายการกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Events) ในรอบปีของ อำเภอพิมาย.....	54
3 จำนวนร้อยละเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	93
4 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	94
5 จำนวนร้อยละการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	95
6 จำนวนร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	96
7 จำนวนร้อยละอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	97
8 จำนวนร้อยละรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	98
9 จำนวนร้อยละภูมิลำเนาเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	99
10 จำนวนร้อยละความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	100
11 จำนวนร้อยละระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	102
12 จำนวนร้อยละความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอ พิมายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน.....	103
13 จำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย.....	105
14 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับความต้องการของประชาชน ท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างยั่งยืน.....	109
15 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความต้องการของประชาชน ท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างยั่งยืน.....	110
16 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับระดับความต้องการของ ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน.....	110
17 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับระดับความต้องการของ ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน.....	111

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับระดับความต้องการของประชาชน ท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างยั่งยืน.....	112
19 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับระดับความต้องการของ ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน.....	112
20 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำนากับระดับความต้องการของ ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน.....	113
21 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มี ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน.....	113
22 จำนวนร้อยละข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างยั่งยืน.....	114

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กิ่งก้านสาขาของต้นไทร.....	63
2 ศาลเจ้าแม่ไทรงาม.....	63
3 ไทรต้นแม่มีอายุ 350 ปี.....	64
4 ร้านอาหารบริเวณไทรงาม.....	64
5 รูปปั้นแสดงวีรกรรมของนางสาวบุญเหลือ.....	65
6 ศาลสถิตดวงวิญญาณนางสาวบุญเหลือและวีรชน.....	65
7 รูปปั้นนางสาวบุญเหลือยืนถือคอบเพลิง.....	66
8 อาคารพิพิธภัณฑท์ทุ่งสัมฤทธิ์.....	66
9 ภายในอาคารพิพิธภัณฑท์.....	67
10 ศิลากุญช์อนุสาวรีย์วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์.....	67
11 พระพุทธรูปปางห้ามญาติบริเวณทุ่งสัมฤทธิ์.....	68
12 บริเวณโดยรอบทุ่งสัมฤทธิ์.....	68
13 บ่อเลี้ยงปลาตุ๊กยักษ์ และปลาดุกเผือก บริเวณทุ่งสัมฤทธิ์.....	69
14 บริเวณประตูทางเข้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย.....	69
15 ร้านอาหารและของที่ระลึกภายในบริเวณพิพิธภัณฑท์.....	70
16 ทางเข้าอาคารพิพิธภัณฑท์.....	70
17 อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย.....	71
18 อาคารจัดแสดงทับหลังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ.....	71
19 จุดจำหน่ายบัตรเข้าชมปราสาทหินพิมาย.....	72
20 สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย.....	72
21 สะพานนาคก่อนขึ้นไปปราสาทหิน.....	73
22 ปรารงค์ประธาน.....	73
23 พระพุทธรูปนาคปรกภายในปรารงค์ประธาน.....	74
24 ปรารงค์พรหมทัต.....	74
25 ยุวมัคคุเทศก์ในปราสาทหินพิมาย.....	75
26 เมรุพรหมทัต.....	75
27 ประตูเมืองพิมาย.....	76
28 กุฏิถ่าน.....	76

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
29 การแสดง แสง สี เสียง วิมายนากฎการ.....	77
30 อาคารอำนวยการจัดงานแข่งเรือ.....	77
31 ลำน้ำจักราชที่ใช้ในการแข่งเรือ.....	78
32 บรรยากาศการแข่งเรือ.....	78
33 สวนไทยศิลป์.....	79
34 ร้านขายอาหารภายในสวนไทยศิลป์.....	79
35 บังกะโลให้เช่าบริเวณสวนไทยศิลป์.....	80
36 ป้ายประชาสัมพันธ์สวนไทยศิลป์.....	80
37 สถานที่ขนส่งอำเภอฟิมาย.....	82
38 ที่พักผู้โดยสารบริเวณตลาดฟิมาย.....	82
39 โรงแรมฟิมายอินน์.....	83
40 บริเวณภายในโรงแรมฟิมายอินน์.....	83
41 โรงแรมฟิมายโฮเต็ล.....	84
42 บ้านพักนานาชาติฟิมาย.....	84
43 ฟิมายเกสต์เฮ้าส์.....	85
44 เอส แอนด์ พีเกสต์เฮ้าส์.....	85
45 ร้านอาหารใบเตย.....	86
46 บริเวณภายในร้านอาหารใบเตย.....	86
47 บริเวณตลาดไนท์บาร์ซาร์.....	87
48 ป้อมตำรวจท่องเที่ยว.....	87
49 ที่ว่าการอำเภอฟิมาย.....	88
50 ร้านรักบ้านเกิดร้านสะดวกซื้อที่ชาวฟิมายนิยมมาก.....	88
51 ธนาคารกรุงเทพ สาขาฟิมาย.....	89
52 ร้านขายที่ระลึก.....	89
53 โรงเรียนฟิมายวิทยา.....	90
54 วิทยาลัยการอาชีพฟิมาย.....	90
55 โรงพยาบาลฟิมาย.....	91

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
56 ที่ทำการไปรษณีย์พิมาย.....	91
57 ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองพิมาย.....	92

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวจัดเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นที่สุดกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์ ที่ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหลาย ๆ ฝ่าย อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมรวมทั้งสามารถนำรายได้กลับเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยี การคมนาคม และโทรคมนาคม ถึงแม้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่จากแนวโน้มการขยายตัวทางการท่องเที่ยวดังกล่าว ประกอบกับปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม อาทิ การคมนาคม สิ่งแวดล้อม การจัดภูมิทัศน์ สาธารณูปโภค ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการบริหารจัดการ รวมถึงด้านวัฒนธรรมตลอดจนมิติทางจิตวิญญาณ

จึงส่งผลให้การจัดการการท่องเที่ยวในอดีตนั้นก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบและต้นทุนทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยหลังจากรัฐบาลได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น จนกลายเป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศ เร่งรัดให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยขาดการเอาใจใส่ดูแล สิ่งแวดล้อมจึงทำให้นานาประเทศเริ่มปรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ซึ่งประเทศไทยจึงได้ปรับแนวคิดด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นไปในเรื่องของความยั่งยืน ช่วยสร้างงานและรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ จากที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้เสนอแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวปี 2547 - 2551 โดยกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินงานโดยมุ่งส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียภายในปี 2551 ในขณะเดียวกัน ก็ยังมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล อีกทั้งเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศควบคู่กับการฟื้นฟู พัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สืบทอดต่อเนื่องไปอย่างยั่งยืน เป็นประโยชน์ต่อการสร้างงานสร้างอาชีพ เป็นแหล่งนันทนาการที่ช่วยพัฒนาชีวิต (ททท. รายงานฉบับสมบูรณ์แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, และ อุบลราชธานี 2545:1-1) รวมทั้งความเป็นอยู่ของประชาชนให้มี

คุณภาพดียิ่งขึ้นนั้น ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวจัดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) และในช่วงปลายปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยต้องพบกับฝันร้ายจากภัยธรรมชาติหลังจากคลื่นสึนามิได้ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างทั้งชีวิตและทรัพย์สินรวมทั้งระบบการท่องเที่ยวของประเทศไทยทางภาคใต้ให้สูญสิ้นตามไปด้วย รวมทั้งปัญหาความไม่สงบของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้การท่องเที่ยวไทยชะงักงัน เพื่อเป็นทางเลือกใหม่อีกทางหนึ่งทางการท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถานและวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาในรายละเอียดและเสนอมุมมองใหม่ทางการท่องเที่ยว

ซึ่งจากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวไทย (พ.ศ. 2546 – 2549) ได้กล่าวถึงการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเรื่องความต้องการของการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งปรับปรุงระบบบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และมรดกโลกที่เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ที่จะทำการศึกษา ซึ่งในอำเภอพิมายมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่สำคัญของประเทศ คือ ปราสาทหินพิมายซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นแบบทางสถาปัตยกรรมในการสร้างปราสาทนครวัดซึ่งเป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลกและปราสาททุกปราสาทในประเทศกัมพูชา (ทะเลไทย : ออนไลน์) รวมทั้งวัฒนธรรมที่น่าสนใจส่งผลให้รูปแบบการท่องเที่ยวภายในอำเภอเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมแหล่งโบราณสถานโบราณคดี และวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่

จากสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ผู้วิจัยยังมีข้อสงสัยในเรื่องของการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนว่าสามารถจัดกระทำได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ อีกทั้งสนองต่อความต้องการของประชาชนเจ้าของพื้นที่ที่เกิดการพัฒนาหรือไม่ และสอดคล้องกับโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ทางจังหวัดได้กำหนดในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากจังหวัดนครราชสีมา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และจะนำผลการวิจัยมารวบรวมเป็นหมวดหมู่ในระดับความต้องการตั้งแต่บุคคลระดับรากหญ้าจนถึงบุคคลระดับสูงทางการท่องเที่ยว และหาแนวทางในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่ออำเภอต่าง ๆ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน และจังหวัดในการจัดการรวมถึงดูแลพัฒนากการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อทำการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบถึงจำนวนแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
3. ทราบถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
4. ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตทางด้านประชากร ประชากรที่อาศัยในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ตัวแทนประชากรทั้งหมดจำนวน 120,574 คน (ที่มา :ณ วันที่ 3 พ.ค. 2548 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด ดังนี้

ภาครัฐ ได้แก่ นายอำเภอพิมาย ปลัดอำเภอพิมาย ข้าราชการประจำและลูกจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายและเจ้าหน้าที่กองโบราณคดีอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหารและที่พักรวมกัน

ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนทั่วไปจำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลในเมือง

และตำบลสัมฤทธิ์

ขอบเขตทางด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาในพื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีทั้งหมด 12 ตำบลดังนี้คือ ตำบลในเมือง ตำบลสัมฤทธิ์ ตำบลโบสถ์ ตำบลกระเบื้องใหญ่ ตำบลท่าหลวง ตำบลรังกาใหญ่ ตำบลชีวาน ตำบลนิคมสร้างตนเอง ตำบลกระชอน ตำบลดงใหญ่ ตำบลธารละหลอด ตำบลหนองระเวียง แต่ผู้วิจัยได้เลือกทำเฉพาะตำบลที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวเพียง 2 ตำบลเท่านั้น คือ ตำบลในเมือง และตำบลสัมฤทธิ์

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

- 1.1.1 เพศ
- 1.1.2 อายุ
- 1.1.3 การศึกษา
- 1.1.4 สถานภาพ
- 1.1.5 อาชีพ
- 1.1.6 รายได้
- 1.1.7 ภูมิลำเนา

1.2 ปัจจัยสนับสนุน

- 1.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

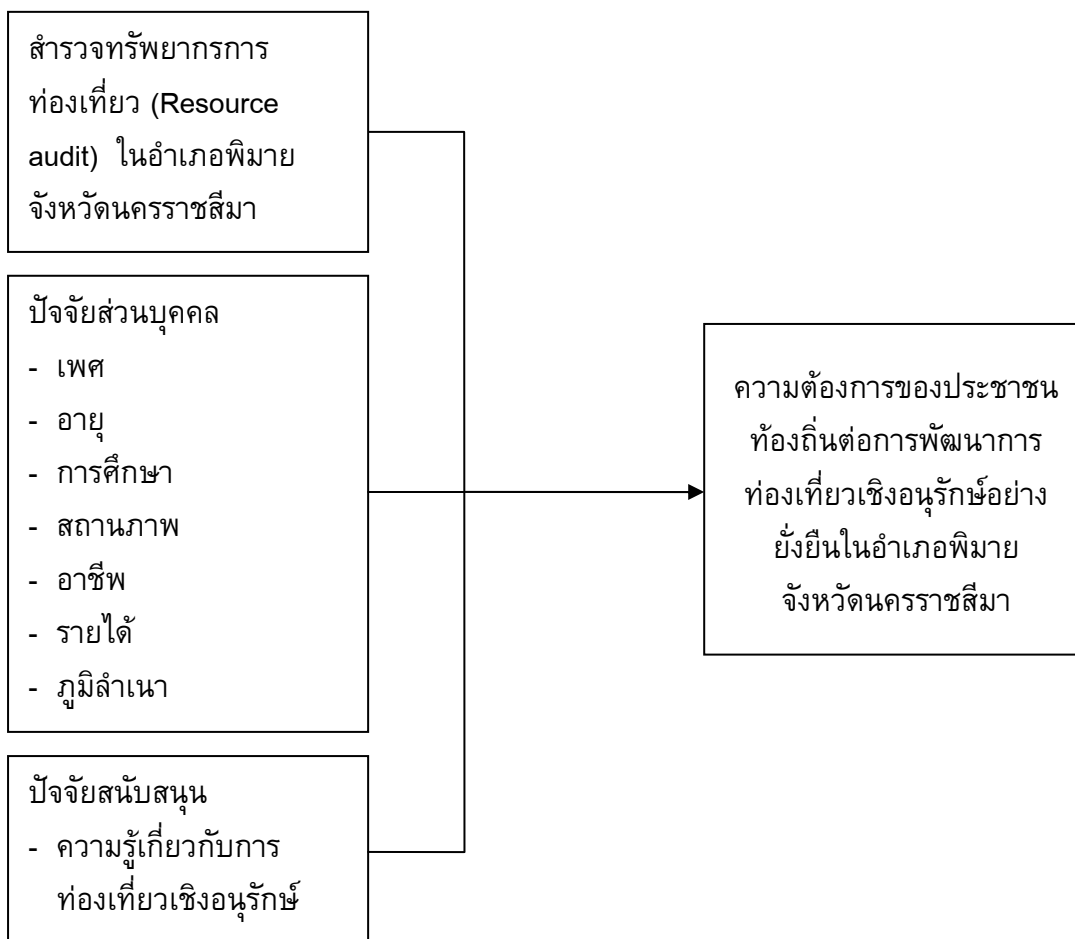
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย (Conceptual framework) พร้อมทั้งกำหนดตัวแปรในการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม (เป้าหมาย)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความต้องการ (Need)** หมายถึง ความอยากได้ หรือความประสงค์ ข้อชี้แนะของประชาชนที่อยากให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2. **การท่องเที่ยว (Tourism)** หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อความเพลิดเพลิน การเดินทางไปนั้นต้องเดินทางด้วยความสมัครใจและไม่ไปประกอบอาชีพ

3. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)** หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมนันทนาการที่เน้นการเรียนรู้และการหา

ประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติ โดยรักษาระบบนิเวศเดิมไว้ไม่ให้ถูกทำลาย

4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) หมายถึง การบริหาร การจัดการการท่องเที่ยวอย่างรอบคอบระมัดระวัง เกิดผลดีต่อสังคม เศรษฐกิจ และความ งดงาม มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์สูงสุด

5. การพัฒนา (Development) หมายถึง การกระทำ การปรับปรุง หรือการ กระทำแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้ดีขึ้น

6. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง สถานที่ที่มีลักษณะโดดเด่น ทั้ง ทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์

7. ประชาชนท้องถิ่น (Local people) หมายถึง บุคคล ทุกสาขาอาชีพที่ อาศัยอยู่ในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

8. ศักยภาพ (Potential) หมายถึง ภาวะแฝง, อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ หรือความสามารถ ความพร้อม ของสถานที่ท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยว

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการเกี่ยวกับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่าง ยั่งยืนในเรื่องดังต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย ด้านระบบ สาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการบริการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม และด้านมิติทางจิต วิญญาณ

2. ประชาชนท้องถิ่นที่มีปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนา มีความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายแตกต่างกัน

3. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อความ ต้องการที่จะให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีส่วนร่วม
4. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ
5. สภาพพื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวนับว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่กับมนุษยชาติมานานแล้ว เพราะตั้งแต่อดีตมนุษย์เรียนรู้ที่จะเดินทางแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองอยู่เสมอ ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในโลกกว้าง ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการลดภาวะการตีงเครียดในหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบที่ตนเองต้องแบกรับอยู่ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้นความหมายของการท่องเที่ยวผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

จี ชอย และมาสเคนส์ (Gee, Choy ;& Maskens. 1984:4)การเดินทาง คือ การออกจากสถานที่หนึ่งไปสู่สถานที่อื่น ๆ เช่น การเดินทางออกจากบ้านตามปกติ และการเดินทางเพื่อไปอาศัยที่อื่น

พอล (Pond. 1993:35) การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการและการอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดความสุขสบายในการเดินทาง

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางใดๆ ก็ตามต้องอยู่อย่างชั่วคราว การเดินทางนั้นต้องเดินทางด้วยความสมัครใจอีกทั้งต้องไม่ไปประกอบอาชีพ ณ จุดหมายปลายทางที่เดินทางไปซึ่งเป็นเงื่อนไขสากลที่องค์การท่องเที่ยวโลกเป็นผู้กำหนด (WTO หรือ World Tourism Organization.1997:ไม่ปรากฏเลขหน้า)

1.2 ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในภาวะปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของโลก และมีส่วนที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นแหล่งรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ ส่งเสริมการสร้างงานให้ประชาชน นอกจากนี้สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นการท่องเที่ยวยังเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ประเทศชาติให้เป็นที่รู้จักและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในเวทีโลก อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ (ปรีชา แดงโรจน์. 2544: 3 0 - 3 1)

มิลล์ (Mill.1990:17) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวไม่จัดอยู่ในระบบอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวแต่เป็นเพียงลักษณะของกิจกรรมซึ่งจัดให้แก่นักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวก็ยอมรับว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการ (Hospitality industry) ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค การกระจายผลผลิตสินค้าในระบบอุตสาหกรรมโรงงาน ผลผลิตหรือสินค้านี้มีตัวตน (Tangible product) สามารถสัมผัสได้ เช่น รถยนต์ เสื้อผ้า ปากกา ฯลฯ แต่สินค้าที่เกิดจากอุตสาหกรรมบริการผลผลิตไม่มีตัวตน (Intangible Product) ไม่สามารถสัมผัสได้ ผลผลิต คือ การบริการ (Service) ซึ่งต้องสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือแขกให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดดังนั้นจึงมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง การจัดกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐบาล และหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ของภาคเอกชน ที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สตีเวน (Steven. 1990:422)

1.3 ชนิดของการท่องเที่ยว

มิลล์ (Mill. 1990:19) ในการแบ่งชนิดของการท่องเที่ยว นั้น ได้มีการจัดประชุมขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ ที่จัดขึ้นในกรุงโรมประเทศอิตาลี ในการประชุมครั้งนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเมื่อมีเวลาว่าง
2. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน
3. การท่องเที่ยวในวันหยุด
4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา
5. การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ
6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา
7. การท่องเที่ยวทางศาสนา
8. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ
9. การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมมิตรและญาติ

10. การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์กร

การท่องเที่ยวยังแบ่งได้ตามมาตรฐานสากลได้อีก 4 ลักษณะ คือ การท่องเที่ยวภายในประเทศ การท่องเที่ยวต่างประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะส่วนตัว และการท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ (ศรัญญา วรากุลวิทย์. 2546: 18-19)

1.4 วิวัฒนาการการท่องเที่ยว

หากกล่าวถึงวิวัฒนาการทางการท่องเที่ยวนั้น การเดินทางในอดีตล้วนแล้วเป็นผลพลอยได้จากการเดินทางทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเพื่อหาที่อยู่อาศัย หาอาหาร หรือการทำสงครามล่าอาณานิคมรวมถึงการผูกสำเภารือเรือเพื่อการค้าขาย เราสามารถแบ่งวิวัฒนาการการท่องเที่ยวออกเป็นยุคต่างๆ ดังต่อไปนี้ (ฉลองศรีพิมลสมพงษ์. 2546:8-9)

ยุคโบราณส่วนใหญ่ นักเดินทางเป็นชาวโรมัน และการเดินทางนั้นเพื่อความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่ การเดินทางจำกัดอยู่ในคนที่มีฐานะเท่านั้น ในยุคกลางเริ่มมีการเดินทางเพื่อธุรกิจมีการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าแต่คนที่มีฐานะยากจนก็ยังไม่มีโอกาสได้เดินทาง ต่อมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17-18 ได้เกิดการท่องเที่ยวในครอบครัวของผู้ดีอังกฤษนิยมส่งลูกชายไปศึกษาในแถบยุโรปซึ่งเรียกการเดินทางนี้ว่า To make a grand tour โดยมีครูติดตามไปด้วย

หลังจากนั้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม ชนชั้นกลางเริ่มมีฐานะดีขึ้น และมีเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นตามลำดับ อีกทั้งเริ่มมีการเดินทางโดยรถไฟเป็นครั้งแรกโดยการนำของ โทมัส คูก บิดาแห่งธุรกิจการท่องเที่ยว ต่อมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 หลังสงครามโลกการเดินทางโดยเครื่องบินเริ่มเกิดขึ้นจึงมีการพัฒนาสายการบินเพื่ออำนวยความสะดวกและย่นระยะเวลาในการเดินทาง ทำให้การเดินทางในยุคนี้สะดวกมากยิ่งขึ้น และในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เทคโนโลยีการสื่อสารและระบบสารสนเทศได้พัฒนามากขึ้น มีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ โดยเฉพาะในระบบการจองธุรกิจทางการท่องเที่ยว ซึ่งเรียกระบบนี้ว่า Computer reservation system หรือ CRS

1.5 ชนิดของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

(แหล่งท่องเที่ยว)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นถูกจัดให้เป็นสินค้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และในประเทศไทยนั้นอุดมไปด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอารยธรรมท้องถิ่น รวมทั้งวิถีชีวิตของคนไทยในแต่ละภูมิภาค

ดังนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 3 ประเภท (กองวิชาการและฝึกอบรม.ม.ป.ป.: 6) คือ

1. ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเล น้ำตก บ่อน้ำร้อน อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ
 2. ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา ได้แก่ วัด ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน ฯลฯ
 3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของพิธี งานประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเห็นความแตกต่างจากบ้านเมืองของตน ดังนั้นความแตกต่างของทรัพยากรการท่องเที่ยวจึงเป็นจุดขายที่สำคัญในการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยว

1.6 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

โฮโลเวย์ (Holloway, 1983:6) การท่องเที่ยวของคนเรานั้นเกิดจากสาเหตุ 3 ประการคือ

1. การท่องเที่ยวในวันหยุดพัก เช่น การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ การเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร
2. การท่องเที่ยวทางด้านธุรกิจ เช่น การเดินทางเพื่อการประชุม สัมมนา
3. การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น การศึกษา การรักษาสุขภาพ การเล่นกีฬา การศาสนา ฯลฯ

จากความหมายและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงสรุปว่าการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เยี่ยมญาติ หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ แต่มิใช่การประกอบอาชีพ และตั้งถิ่นฐานเป็นการถาวร ความหมายของการท่องเที่ยวนั้นจะแคบกว่าการเดินทาง การเดินทางอาจไปชั่วคราวเพื่อการพักผ่อนเยี่ยมญาติ หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่นเดียวกับการท่องเที่ยว แต่การเดินทางรวมถึงการออกจากที่พักเพื่อการประกอบอาชีพและการตั้งถิ่นฐานใหม่อย่างถาวร ส่วนการท่องเที่ยวมิได้รวมเอาความหมายของการประกอบอาชีพและการตั้งถิ่นฐานใหม่เป็นการถาวรไว้ ดังนั้นความหมายของการเดินทางจึงกว้างกว่าการท่องเที่ยวแต่คำทั้งสองก็ใช้แทนกันได้จนดูคล้ายเป็นความหมายเดียวกันแต่ในปัจจุบันได้เกิดการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่เน้นความยั่งยืนตั้งแนวคิดต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่ผ่านมาการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลกมีมากขึ้น แต่กลับทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวด้วยคุณค่าและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว นักท่องเที่ยวรวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจทางการท่องเที่ยวไร้จิตสำนึกที่พึงมีต่อแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นประชาคมโลกจึงเกิดกระแสทางการท่องเที่ยวแนวใหม่ เพื่อให้เกิดการรักษาสภาวะแวดล้อมและแก้ไขปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมซึ่งมีแนวความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ด้านต่อไปนี้คือ (นภดล ภาคพรต.2547: ออนไลน์) กระแสความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติวิทยาและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น และสุดท้ายคือกระแสความต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อให้เกิดการรับผิดชอบและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในช่วงกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแพร่ขยายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท) ทำการศึกษาและได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540: 2-50-2-51)

2.2 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)

1. Nature based : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งแวดล้อม ด้านความหลากหลายทางชีวภาพด้านสภาพภูมิศาสตร์และด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีโดยยึดหลักสำคัญที่ว่าเราจะต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้ให้ดีที่สุดเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2. Sustainably managed : การท่องเที่ยวทุกประเภทจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ต้องพยายามจัดการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมหรือให้ กระทบน้อยที่สุด

3. Inclusive of social and cultural aspects : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิต เอกลักษณ์ของท้องถิ่นและประเทศ

4. Environmentally educative : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องให้การศึกษาทั้งต่อนักท่องเที่ยวและประชากร ท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่ ต้องการจะหยั่งรากลึกลงในจิตสำนึกของแต่ละคน ในอันที่จะถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา

5. Benefit and involvement of local people : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการท่องเที่ยว ประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และสามารถได้รับประโยชน์จากกำไรของการท่องเที่ยวเป็นกุญแจสำคัญไปสู่การกระจายรายได้

6. Product authentic : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากมุมมองเชิงตลาด มีจุดเน้นที่ว่าผลิตภัณฑ์คือ ทิวทัศน์ต่าง ๆ นั้นจะต้อง เป็น ทิวทัศน์ที่มีลักษณะครบตามเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว 1-5 มิใช่การนำเอาชื่อ Ecotourism ไปติดบนผลิตภัณฑ์เดิมเท่านั้น

7. Tourist satisfaction : ความพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนักท่องเที่ยว ที่พอใจจะกลับ มาท่องเที่ยวอีก กิจกรรมที่เสนอต่อนักท่องเที่ยว จะต้องเป็นกิจกรรมที่ตรงหรือเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2538. ออนไลน์)

2.3 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545: 95) ได้ให้ความหมายของคำว่า Sustainable tourism (การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน) หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรีย์ภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุดเกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด

ผู้วิจัยได้สรุปว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นั้นเป็นเป้าหมายอันสูงสุดของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบทุกกิจกรรม

จากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว รวมทั้งคืนประโยชน์สู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนสมควรที่จะสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และมีส่วนที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกด้านทั้งทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยาวนานที่สุด

3. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีส่วนร่วม

3.1 การพัฒนาที่ยั่งยืน

จากกระแสความคิดในการที่จะปรับกระบวนการและวิสัยทัศน์ของการท่องเที่ยวใหม่ และกระแสเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ทวีความรุนแรงและต่อเนื่อง มีการโจมตีการท่องเที่ยวมากขึ้นว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม และชุมชน เป็นเหตุให้มีการจัดประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้น ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา หรือที่เรียกกันว่า GLOBE '90 Conference การประชุมในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนที่จะเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) จากผลการประชุมในครั้งนี้ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ว่า “เป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลัง จึงมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพพร้อมทั้งรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศได้ด้วย” (GLOBE '90. 1990)

การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพของทุกมิติ กล่าวคือ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จิตใจ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการบริหารจัดการที่ดี การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาทุนทางสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาเสริมให้การพัฒนามุ่งสู่ความยั่งยืนที่ชัดเจนขึ้น (ศ.นพ.ประเวศ วะสี : ออนไลน์)

ส่วนทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มุ่งสู่ความพอเพียงทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญญา และระบบการศึกษาที่สร้างปัญญาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสังคมที่พออยู่พอกินและมีไมตรีจิตต่อกัน และทฤษฎีพระมหาชนก ที่มุ่งสู่การพึ่งตนเอง ความเพียรอันบริสุทธิ์ การอนุรักษ์และเพิ่มพูนทรัพยากรธรรมชาติ การมีปัญญา ล้วนเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมกับการนำมาสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งสิ้น

สุดท้ายเศรษฐกิจที่พอเพียง จะช่วยสร้างศักยภาพในการแข่งขัน จากเศรษฐกิจฐานราก ทรัพยากร และทุนทางสังคม โดยการสร้างศักยภาพในการแข่งขัน จะต้องมีการเชื่อมโยงให้เป็นเอกภาพระหว่างนโยบายและการดำเนินการตามนโยบาย โดยทั้งนี้จะต้องผ่านกระบวนการสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างเศรษฐกิจฐานราก จะต้องสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกพื้นที่ มีการจัดการโดยท้องถิ่น มีความชัดเจนเรื่องสิทธิชุมชน และมีการสนับสนุนจากทุกหน่วยการอนุรักษ์และเพิ่มทรัพยากร จะต้องมีการตั้งเป้าหมาย มีกระบวนการทางนโยบายและกฎหมายที่เอื้อ และมีดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน

ภราเดช พยัฆวิเชียร (2539: 4 – 7) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาทั้งในมิติด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย โดยพัฒนาที่ยั่งยืนโดยความหมายทั่วไปนั้น หมายถึง การพัฒนาที่จะใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์เพียงมีในอนาคต หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ การใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากวัฒนธรรมหรือทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างถาวร ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนในรูปแบบของการท่องเที่ยว นั้น คือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมให้สามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่อง ยาวนาน โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย เสื่อมโทรมต่อทรัพยากรนั้น ๆ ในการพิจารณาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีการบูรณาการองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว โดยแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้อง และเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวดังกล่าว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว การตลาด และนักท่องเที่ยว

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของพจนานุกรม (2546: 20 - 22) เป็นแนวทางในการทำการวิจัย ซึ่งสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ต้องเริ่มต้นจากชุมชนท้องถิ่นภายใต้มิติต่าง ๆ ดังนี้

1. มิติด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ควรก่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจำกัดให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด
2. มิติด้านการเมือง กิจกรรมนี้ควรเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับล่าง โดยการสร้างกระบวนการวางแผน และการตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน
3. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมนี้ควรสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยน (เมือง – ชนบท) เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการรู้เท่าทันต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโตอย่างไร้รากฐาน
4. มิติด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมนี้ควรนำไปสู่การกระจายรายได้และผลกำไรที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้เกิดกับชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นประชาชนในพื้นที่จะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและควบคุมการเติบโตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง โดยไม่เกิดความขัดแย้งกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า “การมีส่วนร่วม” นั้นได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย และมีความแตกต่างกันไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดต่าง ๆ ของความคิด หลักการ กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ดิน ปรัชญาพฤทธิ (2531: 622) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล โดยเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนในการดำเนินการกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

สายทิพย์ สุกติพันธ์ (2534: 92) กล่าวว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงกลไกในการพัฒนาจากการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายถึง การคืนอำนาจ (Empowerment) ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน อย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผน และดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ การพัฒนา และการกำหนดอนาคตของเขา

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (บรรณานุกรม. 2527: 2) กล่าวว่า การที่ประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน โดยภาครัฐจะต้องคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มสตรี คนจน หรือคนด้อยโอกาสในสังคมได้มีโอกาสในการแสดงความต้องการ แสวงหาทางเลือกหรือเสนอข้อเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม และเป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐาน

แพทริเซีย ลันดี (Cerner. ,n.d.;citing Patricia Lundy. 1999: 125) กล่าวว่า การให้โอกาสประชาชน เป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้ประชาชนระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและควบคุมกิจกรรมต่างๆ มากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับจากการพัฒนาเพียงฝ่ายเดียว

จากความหมายของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการพัฒนา ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมกระทำกิจกรรมในกระบวนการพัฒนาในลักษณะต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา การมี

ส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนไม่ขัดต่อธรรมเนียมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ฯลฯ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า โดยส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจากการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล (เจมส์ ค็อกซ์ ปิ่นทอง. 2526: 10)

ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะกำหนดปัญหา และความต้องการด้วยตนเอง โดยเฉพาะในขั้นตอนของการวางแผนแก้ไขปัญหา ดังที่โคเฮน ;และอัฟฮอฟ (Cohen ;& Uphoff 1980: 213 – 218) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย การริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วย ผลประโยชน์ด้านวัตถุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไม่มากนัก จะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดที่แยกย่อยไปเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอา กิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน ของบุคคลและสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที่

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ ดังนั้นตัวแปร ด้านประชากร ด้านสังคมเศรษฐกิจ และทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ล้วนแต่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึงได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ 3 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยทางด้านประชากร ปัจจัยทางด้านสังคมเศรษฐกิจ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความรู้ ความคิดเห็น และการรับรู้ข่าวสาร

3.3 หลักการพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน

3.3.1 ความสามารถในการรองรับ (Carrying capacity)

ไม่ว่าจะเป็นระบบนิเวศรวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวต่างก็มีความสามารถในการที่จะรองรับกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไป หากกิจกรรมนั้นเกินขีดความสามารถที่จะรองรับได้ระบบนิเวศหรือแหล่งเที่ยวนั้นย่อมเสื่อมสมดุล นั้นหมายถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่เกิดขึ้น ดังนั้นหากเราต้องการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเราควรคำนึงถึงขีดความจำกัด ความอดทนของธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตในพื้นที่ ดังนั้นไม่ว่าจะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไรก็ตามควรคำนึงและทบทวนว่ามีผลต่อระบบนิเวศมากน้อยเพียงใด

3.3.2 ขีดจำกัดความเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of acceptable change : LAC)

การพัฒนาใดๆ ก็ตามรวมทั้งการพัฒนาทางการท่องเที่ยวล้วนแล้วทำให้เกิดผลกระทบตามมามากบ้างน้อยบ้างเป็นไปตามลักษณะ และประเภทของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนานั้นคงเป็นไปได้ยากที่จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงเลย ถ้าจะไม่ให้มีผลกระทบใดๆ เลยต้องไม่พัฒนา ดังนั้นขีดจำกัดความเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้คือ แนวคิดที่สามารถยืดหยุ่น และเป็นเหตุที่เหมาะสมระหว่างการพัฒนากับการอนุรักษ์ เป้าหมายจริงๆ แล้วนั้น คือ ต้องการให้เกิดประโยชน์จากการพัฒนามากที่สุด ความสำคัญอยู่ที่ระดับของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเรายอมรับได้มากหรือน้อยเพียงใด ต้องพิจารณาจากความจำเป็น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545: 1-4 -1-5)

4. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

ความต้องการ และความจำเป็นนั้นมักเกิดจากสภาพทางร่างกายและจิตใจของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งอาจเกิดจากช่องว่างระหว่างสิ่งที่อยากมีอยู่แล้วและอยากจะมีอีก และมักจะไม่รู้ตัวเองว่ามีความจำเป็นอะไรบ้างดังนั้นจึงต้องทำการศึกษาดังต่อไปนี้

จากการศึกษาทฤษฎีแห่งการจูงใจของ มาสโลว์ (Maslow) ได้กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์นั้นสามารถแบ่งเป็นลำดับทั้งหมด 5 ชั้น (Five general system of needs) ดังนี้ (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. 2546: 36-38)

1. ความต้องการพื้นฐานทางสรีระ (Basic physiological needs or biological needs , physical needs) คือความต้องการบำบัดความหิวกระหาย ต้องการพักผ่อน ต้องการเรื่องกามารมณ์ ต้องการบำบัดความเจ็บปวดและ ความไม่สมดุลทางร่างกายต่างๆ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs and security) คือ ต้องการความมั่นคง ต้องการการป้องกัน อันตราย ต้องการระเบียบ ต้องการทำนายอนาคต

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and belonging needs or social needs) คือ ต้องการเพื่อน ต้องการผู้ร่วมงาน ต้องการครอบครัว ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ต้องการใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs, self-esteem needs) คือ ต้องการความนับถือ ต้องการความมั่นคงซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเห็นของคนโดยทั่วไป ต้องการความพอใจ ชมเชย นิยม ต้องการความมั่นใจในตนเอง ต้องการคุณค่าในตนเอง ต้องการยอมรับตนเอง

5. ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-actualization needs, self-realization , self-fulfillment needs) คือต้องการไปให้ถึงความสามารถสูงสุดของตนเอง ต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตน ต้องการทำสิ่งที่เหมาะสมที่สุด ต้องการความองอาจและขยายความต้องการให้ถึงที่สุด ค้นพบความจริง สร้างสรรค์ความงาม ส่งเสริมความยุติธรรม สร้างระเบียบ

นอกจากความต้องการ 5 ชั้นที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น มาสโลว์ได้เพิ่มความต้องการซึ่งมีความสำคัญต่อภาวะจิตใจอีก 2 ชั้น คือ ความต้องการที่จะได้ทราบและได้เกิดความเข้าใจ (The need to know and understand) ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมแสวงหาคำตอบเพื่อสนองความต้องการอยากรู้อยากเห็น และความต้องการความสวยงาม (The need for aesthetic satisfaction) ทำให้มนุษย์แสวงหา สร้างสรรค์ และธำรงรักษาสิ่งแวดล้อม ชื่นชมความสวยงามทั้งที่เป็นธรรมชาติและศิลปะตามรสนิยม

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2546: 38)

สำหรับในการเดินทางท่องเที่ยวมักเกิดจากความต้องการภายในของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง ประกอบกับมีปัจจัยต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวผลักดันให้สามารถเกิดการเดินทางได้และยังมีแรงจูงใจอีกหลายอย่างที่เป็นตัวดึงดูดและรื้อให้คนเกิดการเดินทางมากขึ้น แรงจูงใจที่สำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แรงจูงใจด้านกายภาพ ได้แก่ความต้องการให้ร่างกายและจิตใจได้พักผ่อน หลีกหนีความวุ่นวายและความจำเจไปหาสถานที่ที่สงบเพื่อรักษาสุขภาพ อาบน้ำแร่ เล่นกีฬา เที่ยวชมธรรมชาติ และชื่อของการท่องเที่ยวเพื่อสงบจิตใจ เช่นการไปทัวร์สมาธิ (Meditation tour)

2. แรงจูงใจด้านวัฒนธรรมและการศึกษา เป็นแรงจูงใจในการอยากรู้ อยากเห็น เพื่อศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านเชื้อชาติ แรงจูงใจนี้ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3. แรงจูงใจทางด้านสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่การไปพบปะ เยี่ยมญาติ แสวงหามิตรภาพ

4. แรงจูงใจทางการงานและธุรกิจ ได้แก่การไปติดต่อเจรจาธุรกิจ การเข้าร่วมประชุม

5. แรงจูงใจด้านความบันเทิง และความเพลิดเพลิน ได้แก่ การไปเที่ยวชมสวนสนุก สถานบันเทิงการแสวงหาสิ่งเพลิดเพลินและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6. แรงจูงใจทางด้านศาสนา ได้มีโอกาสไปร่วมงานแสวงบุญ เข้าพิธีกรรมทางศาสนาการทำบุญถือได้ว่าเป็นการพักผ่อนทางจิตวิญญาณ

7. แรงจูงใจทางสถานภาพและเกียรติภูมิ ในบางครั้งอาจสร้างชื่อเสียง และยกฐานะของตนให้สูงขึ้น เช่นการได้มีโอกาสเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน

แต่ถึงอย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวอาจไม่เกิดขึ้นเฉพาะแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่อาจเกิดผสมผสานกันไป ดังนั้นจึงไม่มีแรงจูงใจเฉพาะตัวใดตัวหนึ่งเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดการเดินทาง

5. สภาพพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา หรือเรียกกันติดปากว่า “โคราช” เป็นประตูสู่ภาคอีสาน อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 259 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นเมืองใหญ่บนดินแดนที่ราบสูง ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ผู้มาเยือนจะเพลิดเพลินกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งเดินป่าศึกษาธรรมชาติ พักผ่อนหย่อนใจริมอ่างเก็บน้ำ ชื่น

ชมความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมขอมโบราณ รวมทั้งเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้าน และยังสามารถอร่อยกับอาหารอีสานต้นตำรับ ก่อนเดินทางกลับซื้อหาสินค้าเกษตรหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีให้เลือกอีกมากมาย

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ประมาณ 20,494 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครราชสีมา ปากช่อง สีคิ้ว สูงเนิน ขามทะเลสอ ด้านขุนทด โนนไทย โนนสูง ขามสะแกแสง พิมาย คง โนนแดง ประทาย ชุมพวง บัวใหญ่ แก้งสนามนาง บ้านเหลื่อม จักราช ห้วยแถลง ปักธงชัย โชคชัย ครบุรี เสิงสาง หนองบุญนาก วังน้ำเขียว เฉลิมพระเกียรติ และอีก 6 กิ่งอำเภอ คือ กิ่งอำเภอเมืองยาง เทพารักษ์ ลำทะเมนชัย พระทองคำ บัวลายและสีดา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย: ออนไลน์)

คำขวัญของจังหวัดนครราชสีมา

เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน

ที่ตั้งและอาณาเขต

นครราชสีมา เป็นจังหวัดตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบนที่ราบสูงโคราช ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 - 16 องศาเหนือ และ เส้นแวงที่ 101 - 1.3 องศาตะวันตก สูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 150 - 300 เมตร ที่ตั้งของจังหวัดห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 264 กิโลเมตร(สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา: ออนไลน์)

ทิศเหนือ	ติดกับจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดกับจังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันตก	ติดกับจังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดหนองบัวลำภู

ลักษณะภูมิอากาศ

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย: ออนไลน์) สภาพอากาศโดยทั่ว ๆ ไปแบ่งเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ของทุกปี ฤดูหนาว สภาพอากาศจะเริ่มเปลี่ยนจากฤดูฝนไปสู่ฤดูหนาวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมหนาวและแห้งพัดจากประเทศจีน และฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม

ประชากร

จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,579,286 คน เป็นชาย 1,315,424 คน เป็นหญิง 1,263,862 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองปากช่อง พิมาย ตามลำดับ สำหรับเขตเทศบาลนครนครราชสีมา มีประชากร 176,497 คน เป็นชาย 84,791 คน หญิง 91,706 คน จากการที่จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่กว้างขวาง ลักษณะภูมิประเทศก็แตกต่างกัน ประกอบกับมีการอพยพของราษฎรในจังหวัดใกล้เคียงเข้ามา ทำมาหากินเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ประชากรมีภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ต่างกันอย่างเด่นชัดได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ (จังหวัดนครราชสีมา: ออนไลน์) คือ

1. กลุ่มสังคมเก่า หรือกลุ่มคนไทยโคราช ภาษาที่ใช้ คือ ภาษาโคราช
2. กลุ่มสังคมใหม่ เป็นกลุ่มที่เข้ามาอยู่ใหม่ ภาษาใช้ก็สุดแต่มาจากที่ใด
3. กลุ่มคนไทยอีสาน มีลักษณะสังคมไทยกึ่งลาว ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็น

ภาษาลาว

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขาแผงม้า สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ได้แก่ ปราสาทหินพิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิรุวงศ์ แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมผ้าไหมปักธงชัย งานประเพณีแข่งเรือพิมาย งานเทศกาลเที่ยวพิมาย(หนังสือชุด “นายรอบรู้” นักเดินทาง : นครราชสีมา)

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เป็นอนุสรณ์แด่วีรกรรมอันกล้าหาญของวีรสตรีไทย หรือย่าโม ซึ่งเป็นชื่อที่เรียกกันโดยทั่วไป สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2476 ตั้งอยู่กลางเมือง ชาวต่างถิ่นที่แวะมาเยือนและชาวเมืองโคราชนิยมมาสักการะและขอพรจากย่าโมอยู่เป็นประจำ อนุสาวรีย์หล่อด้วยทองแดงรมดำ สูง 1.85 เมตรหนัก 325 กิโลกรัม แต่งกายด้วยเครื่องยศพระราชทาน ในทำยืนมือขวากุมดาบ ปลายดาบจรดพื้น มือซ้ายท้าวเอว หันหน้าไปทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นที่ตั้งของกรุงเทพฯ ตั้งอยู่บนฐานไฟที่สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองซึ่งบรรจุอัฐิของท่าน

ท้าวสุรนารีมีนามเดิมว่า คุณหญิงโม เป็นภรรยาปลัดเมืองนครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2369 เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ได้ยกทัพเข้ายึดเมืองโคราช คุณหญิงโมได้รวบรวมชาวบ้านเข้าสู้รบและต่อต้านกองทัพของเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ไม่ให้ยกมาตีกรุงเทพฯ ได้เป็นผลสำเร็จ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาคุณหญิงโมเป็น

ท้าวสุรนารี ประชาชนพร้อมใจกันจัดงานเฉลิมฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีขึ้นระหว่างวันที่ 23 มีนาคม ถึงวันที่ 3 เมษายน เป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณความดีของท่าน

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตร ในเทือกเขาพนมดงรัก ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา นครนายก สระบุรี และปราจีนบุรี ป่าเขาใหญ่สมัยก่อนได้รับสมญานามว่า ดงพญาไฟ เส้นทुरกันดารสำหรับผู้ที่ต้องเดินทางผ่านป่าผืนใหญ่ที่กันแบ่งเขตภาคกลางและภาคอีสาน จนกระทั่งเมื่อประมาณ พ.ศ. 2465 ได้มีชาวบ้านประมาณ 30 ครอบครัวไปตั้งหลักแหล่ง ถางป่าทำนาทำไร่ สันนิษฐานว่าเป็นพวกที่หลบหนีคดีมา ต่อมาพื้นที่เขาใหญ่ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 และได้รับสมญาว่าเป็นอุทยานมรดกของอาเซียนและปัจจุบันได้รับการแต่งตั้งให้เป็นมรดกโลก

สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช เป็นศูนย์วิจัยพันธุ์ไม้ในเขตป่าภาคอีสานและเปิดให้หมู่คณะที่สนใจมาจัดกิจกรรมทัศนศึกษาเชิงนิเวศ อยู่ริมเส้นทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา-กบินทร์บุรี) ระยะทาง 57 กิโลเมตรจากตัวเมือง มีพื้นที่ประมาณ 78 ตารางกิโลเมตร (48,750 ไร่) สภาพพื้นที่เป็นป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง พบสัตว์ป่าหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นหมูป่า ไก่ป่า ไก่ฟ้าพระยาและนกต่าง ๆ หากได้มีโอกาสปีนขึ้นไปบนยอดหอคอยสูงเหนือระดับยอดไม้ที่ทางสถานีสร้างขึ้น จะมองเห็นผืนป่าเขียวขจีรายล้อมอยู่รอบตัว ตลอดจนเห็นเขาแผงม้าที่อยู่ไกลออกไป อากาศที่นี่เย็นสบายตลอดปี มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติหลายเส้นทางซึ่งใช้เวลาตั้งแต่ 1 ชั่วโมงครึ่ง ถึง 3 ชั่วโมง มีบ้านพักไว้บริการจำนวน 3 หลัง พักได้หลังละ 20 คน สอบถามรายละเอียดโทร.0 4425 8642 หรือ ติดต่อที่ฝ่ายจัดการสถานีวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ โทร 0 2579 1121-30, 0 2579 0160 ต่อ 4401 โทรสาร 0 2561 4771

หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตร ตามทางหลวงสาย 224 (นครราชสีมา-โชคชัย) ในสมัยโบราณตำบลนี้เป็นที่พักกองเกวียนที่ค้าขายระหว่างโคราช-เขมร มีแม่น้ำมูลไหลผ่าน ชาวบ้านใช้ดินริมฝั่งแม่น้ำมาปั้นภาชนะใช้สอย และได้ทำสืบต่อกันมานับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน ปัจจุบันด่านเกวียนมีชื่อเสียงมากในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้สวยงาม มีรูปแบบที่แปลกและหลากหลาย แต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีในการปั้นและใช้ดินดำสัมฤทธิ์ที่มีเอกลักษณ์ของสีแบบดินเผาด่านเกวียนโดยเฉพาะ

แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านปราสาทใต้ ตำบลธารปราสาท จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น ถึงกิโลเมตรที่ 44 มีทางแยกซ้ายเข้าไปอีก 1 กิโลเมตร หากเดินทางโดยรถประจำทางจากกรุงเทพฯหรือนครราชสีมา ให้นั่งรถสายที่จะไป ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย หรือ กาศสินธุ์ ลงรถที่กม.44 แล้วต่อรถจักรยานยนต์รับจ้างจากปากทางเข้าหมู่บ้าน

บ้านปราสาทนับเป็นแหล่งโบราณคดีแห่งที่สองต่อบ้านเชียง ที่ได้จัดทำในลักษณะพิพิธภัณฑสถานกลางแจ้ง จากหลักฐานที่ค้นพบสันนิษฐานว่า มีชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ มีหลักฐานของกลุ่มวัฒนธรรมแบบทวารวดีและแบบเขมรโบราณ ช่วงระหว่าง 1,500-3,000 ปีมาแล้ว หลุมขุดค้นที่ตักแต่งและเปิดให้ชม

โฮมสเตย์บ้านปราสาท (แหล่งพักชุมชนบ้านปราสาท) ตำบลปราสาท ประกอบด้วย หมู่บ้านปราสาทเหนือและบ้านปราสาทใต้ซึ่งอยู่ติดกัน แต่ชุมชนที่ทำโฮมสเตย์คือ บ้านปราสาทใต้กิจกรรมนี้เริ่มจากที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนำชาวต่างชาติไปพักค้างแรมเป็นครั้งคราวและทำเป็นกิจกรรมต่อเนื่องอย่างจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2539 จนปัจจุบันบ้านปราสาทเป็นตัวอย่างสำหรับหมู่บ้านอื่นๆทั่วประเทศ มาศึกษาดูงานเพื่อนำไปปรับใช้กับหมู่บ้านของตนเป็นการเพิ่มรายได้และพัฒนาความเป็นอยู่ในชุมชน ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การมาพักคือระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคมซึ่งอากาศกำลังเย็นสบาย

ชาวบ้านปราสาทประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา โดยทำนากันเพียงปีละครั้ง ยามว่างชาวบ้านมักประกอบอาชีพทำหัตถกรรมเสริมรายได้ บ้างสานเสื่อกก สานหมวก หรือสานรองเท้า กระเป๋า บ้างบ้านเลี้ยงไหมทอผ้า บ้างทำเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องสาย มีทั้งซอด้วงและซออู้วง บรรยายภาคโดยรอบของหมู่บ้านจะเป็นทุ่งนา มีธารปราสาทที่เชื่อว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ไหลผ่านแบ่งเขตแดนบ้านปราสาทเหนือและใต้ เป็น 1 ในแม่น้ำ 9 สายที่นำไปใช้ในพิธีกรรมในราชสำนักแม่น้ำสายนี้จะไหลไปรวมกับแม่น้ำมูล ชาวบ้านได้อาศัยจับปลาจากแม่น้ำมาเป็นอาหาร

5.1 อ่าเภอพิมาย

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในอำเภอพิมาย

- อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย
- อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
- ไทรงาม
- โบราณสถานนอกกำแพงปราสาทหินพิมาย มีสิ่งที่น่าสนใจดังนี้

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชาติ รัตนภูมิพงษ์ (2546) ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมชุมชนในฐานะที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ศึกษากรณีแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่า ชาวบ้านปราสาทมีวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งปรากฏตามหลักฐานโบราณคดีเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักที่ทำให้บ้านปราสาทมีฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยว และทำหน้าที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นสัญลักษณ์สะท้อนให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจวัฒนธรรมของชาวบ้านในอดีต และมีวัฒนธรรมปัจจุบัน 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ความเชื่อ การอยู่ร่วมสัมพันธ์กัน เป็นวัฒนธรรมและทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชน และทำหน้าที่หล่อเลี้ยง อนุรักษ์ให้วัฒนธรรมดั้งเดิมยังทรงคุณค่าอยู่

นิमितพงษ์ เชาวน์ปรีชา (2545) ศึกษาเรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของนักท่องเที่ยวคือ การรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยว และความเต็มใจในการบริจาคเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูธรรมชาติ แต่ในขณะที่เดียวกับพบว่า ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมของนักท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นในวนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2544) ได้ทำการศึกษาบทบาทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาต่อการจ้างงาน กรณีศึกษาการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ตลอดจนศึกษาถึงระดับการใช้จ่ายและประเภทของการใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร พบว่า ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีผู้เยี่ยมชมทั้งสิ้น 519,730 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 360.32 ถึง 548.40 บาทต่อคน การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ก่อให้เกิดการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 5,622 คน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ 3 ภาคอุตสาหกรรมกล่าวคือ ก่อให้เกิดการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ประมาณ 1,911 คน ภาคการขนส่ง คลังสินค้า และการคมนาคม ประมาณ 833 คนและภาคบริการ ประมาณ 2,878 คน

ในปี 2543 ณ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย มีจำนวนผู้เยี่ยมชมโดยรวม 158,879 คน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 858.83 และ 430.73 บาทต่อคนต่อวัน รายได้จากการท่องเที่ยว ณ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ก่อให้เกิดการจ้างงานรวมทั้งสิ้นประมาณ 3,410 คน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ 3 ภาคอุตสาหกรรม กล่าวคือ ก่อให้เกิดการจ้างงานใน

ภาคอุตสาหกรรมหัตถกรรมประมาณ 1,236 คน ภาคการขนส่ง คลังสินค้า และคมนาคม ประมาณ 726 คนและภาคบริการ ประมาณ 1,448 คน

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทต่อการจ้างงานและสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นและส่งผลต่อเนื่องต่อภาคอุตสาหกรรมอื่นเป็นอย่างมาก ดังนั้นภาครัฐควรสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

เสาวลักษณ์ นวเจริญกุล (2541) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยคจังหวัดกาญจนบุรี ได้ทำการศึกษาปี พ.ศ. 2540 ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องในระดับปานกลาง สำหรับผลการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียวพบว่า อายุ ระดับการศึกษา การให้คุณค่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และอาชีพ วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วรรณพร วณิชชานุกร (2540) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : Ecotourism โดยการศึกษาถึงตัวอย่างการปฏิบัติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในประเทศต่าง ๆ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แนวความคิดของการท่องเที่ยวแนวใหม่ และนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศต่าง ๆ พบว่ามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมรวมทั้งปัจจัยทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งนั้น ๆ นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยามากที่สุด ดังนั้น การควบคุมจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว คือ การใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว โดยที่ยังสามารถรักษาความสมดุลของระบบนิเวศให้คงอยู่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ควรมีการร่วมมือกันเพื่อให้การควบคุมจัดการทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ลลิตา โภชนพันธ์ (2539) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศสัญจรของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีขนาดของกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่า 10 รูปแบบการท่องเที่ยว เป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมท่องเที่ยวกันเองมักเป็นกลุ่มเพื่อนวัตถุประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่ไม่มีผู้ให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศสัญจร อยู่ในระดับที่เหมาะสมโดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติอยู่ในระดับนำพอใช้ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศสัญจรนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มนักท่องเที่ยว และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยววัตถุประสงค์หลักของการเดินทางและการมีผู้ให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมภายในกลุ่ม

คมกริช ทับทิมไทย (2534) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาขีดความสามารถทางจิตวิทยา ในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ บริเวณน้ำตกเหวสุวัต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมนันทนาการที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทุกคน ได้แก่ การชมทิวทัศน์ รองลงมาได้แก่การถ่ายรูป การเล่นน้ำ และปิกนิก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากต่อสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปริมาณความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว ขณะประกอบกิจกรรมนันทนาการ

ลำพอง ศรีทับทิม (2533) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยยังมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแควและพบว่าอายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ จังหวัดที่อยู่อาศัย ประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวนวันที่พักต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เสาวณิต ตั้งตระกูล (2533) ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน ตลอดจนจำนวนครั้งที่มาหัวหินต่างกัน และมีกิจกรรมการพักผ่อนต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหินต่างกัน

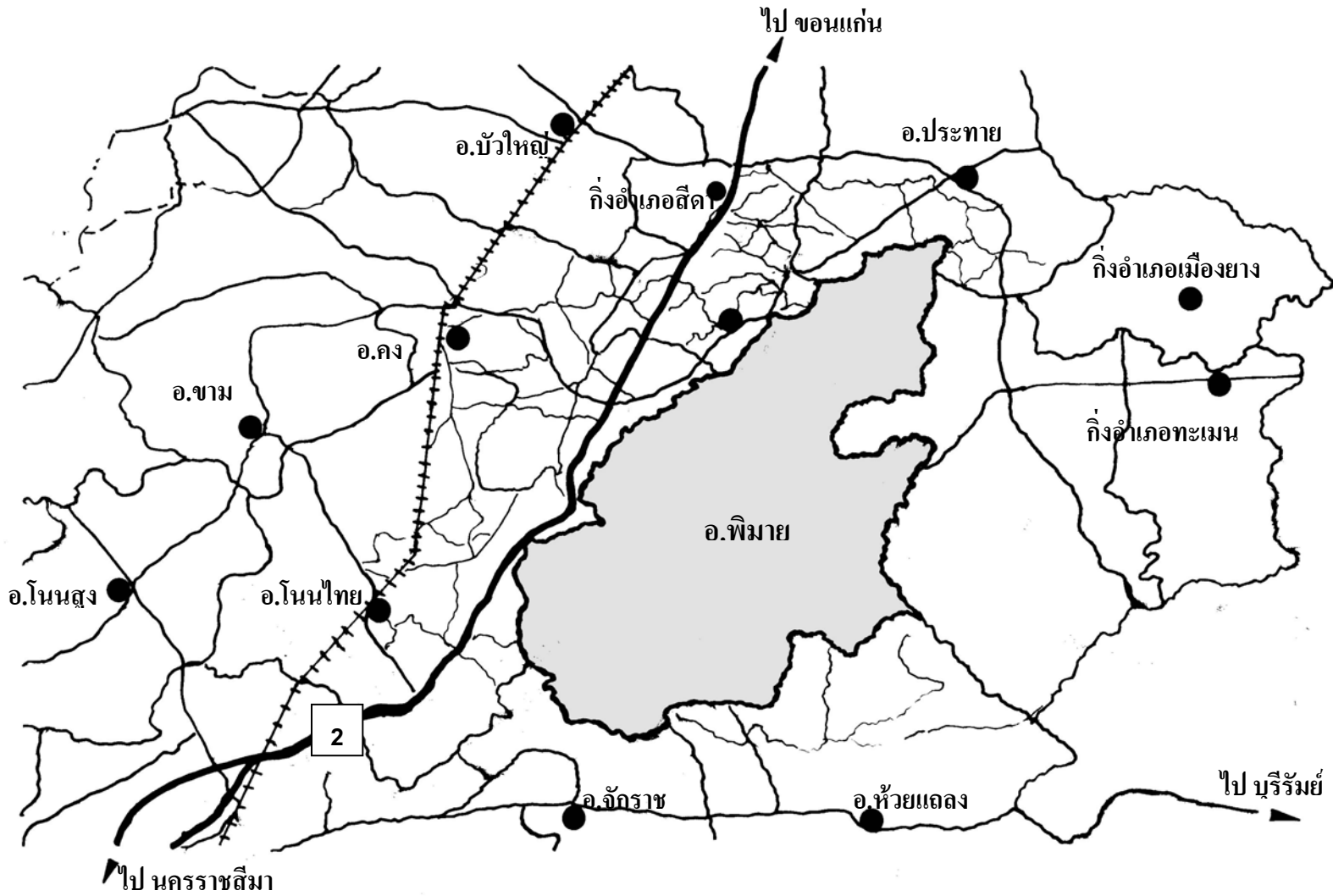
ชุลีพร ไกรเวียง (2531) ศึกษาวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักท่องเที่ยว ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักท่องเที่ยวพบว่ามีส่วนมากมีการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ในระดับสูง และปัจจัยการเดินทางท่องเที่ยวไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เรื่องการอนุรักษ์แต่ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

พันทิพา โฉมประดิษฐ์ (2530) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับการเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจ ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และเหตุผลที่เลือกมาท่องเที่ยว คือ มีความประทับใจสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ สำหรับความสนใจในประเภทกิจกรรมนั้น ทนทานการ ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่ได้รับความสนใจมากที่สุด คือ การเดินป่า รองลงมาคือ การถ่ายรูป และการตั้งค่ายพักแรม

ปรียาพร พรหมพิทักษ์ (2527) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ตัวแปร เพศ อายุ รายได้ เวลาที่พักร่างกาย และระยะเวลาการเดินทางจากที่อยู่อาศัย ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว แต่สภาพภาพการสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา ขนาดของกลุ่ม และประเภทของกลุ่มเดินทางมีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

วีแลน เทนเซีย (Ingram and Durst. n.d.;citing Whelan Tensie, 1991) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบนิเวศสัญจร พบว่า นักท่องเที่ยวแบบนิเวศสัญจรที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากยุโรป อเมริกาเหนือ และญี่ปุ่น ซึ่งคุ้นเคยกับการท่องเที่ยวภายนอกประเทศเป็นอย่างดี โดยมีทั้งนักท่องเที่ยวที่ทำงานแล้วและยังไม่มีงานทำ และมีอายุอยู่ในช่วง 31-50 ปี นอกจากนี้ยังได้รับรายงานเพิ่มเติมจากผู้ประกอบการการท่องเที่ยวอีกว่า 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวแบบนิเวศสัญจรเป็นผู้ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวแล้วและได้เดินทางมาอีก และกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวแบบนิเวศสัญจรนิยมมากที่สุด ได้แก่ การเดินป่า การปีนเขา การดูนก การถ่ายภาพธรรมชาติ การส่องสัตว์ การตั้งแคมป์ การล่องแพ ล่องเรือแคนู และการศึกษาพรรณพืชต่าง ๆ

ลาสคูเรน (Lascurain.1991) กล่าวว่า ประเทศในกลุ่มโลกที่สามอิทธิพลของการพัฒนาในเรื่องเศรษฐกิจการท่องเที่ยว อัตราการเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมโรงแรม บ้านพักตากอากาศ อุปกรณ์การกีฬาที่ใช้ในการท่องเที่ยว อาหารพื้นเมือง จะเพิ่มมากขึ้นและมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นประเทศที่กำลังพัฒนา ส่วนมากชนชั้นกลางที่อยู่ในเมืองมีส่วนทำให้ระดับการท่องเที่ยวท้องถิ่นสูงมากขึ้นด้วย และสังคมที่ขยายขึ้น รวมทั้งการพัฒนาทางเทคโนโลยี ได้ช่วยให้ชนชั้นกลางสามารถเดินทางท่องเที่ยวด้วยความพึงพอใจที่สูงขึ้น

แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกัน แบ่งได้ดังต่อไปนี้

ภาครัฐ ได้แก่ นายอำเภอพิมาย ปลัดอำเภอพิมาย ข้าราชการประจำและลูกจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายและเจ้าหน้าที่กองโบราณคดีอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหารและที่พักรวมกัน

ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนทั่วไปจำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลในเมืองและตำบลสัมฤทธิ์

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ประชากรที่ศึกษา ผู้วิจัยจะใช้วิธี สุ่มสอบถามกับประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 ตำบล คือ ตำบลในเมือง และตำบลสัมฤทธิ์ เพื่อร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ(Accidental Sampling) โดยการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนโดยการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดจำนวน 120,574 คน (ที่มา :ณ วันที่ 3 พ.ค. 2548 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น 0.05

$$n = \frac{120,574}{1+120,574 (0.05)^2}$$

$$n = 399.9$$

เมื่อแทนค่าในสูตรข้างต้นจะได้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 400 คน

ตาราง 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตำบล	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ตำบลในเมือง	200
ตำบลสัมฤทธิ์	200
รวม	400

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ เพื่อสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาได้ โดยแบ่งประเภทเครื่องมือได้ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้วิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 ประเด็นการสังเกตแบบสังเกตการณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสังเกตการณ์ที่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (Structured observation) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการสังเกตการณ์เกี่ยวกับสภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี คุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา การบริหาร และการจัดการ รวมทั้งสังเกตการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource audit) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทางสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Oxford Brookes ของประเทศอังกฤษจัดทำขึ้นมาเพื่อตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (ดังปรากฏในภาคผนวก)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 แบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และสมมติฐานของการวิจัย รวมทั้งขอบเขตของการวิจัยและการนิยามปฏิบัติการ โดยการใช้คำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่

1.

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจพื้นที่การศึกษา (Survey) แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 แหล่ง โดยสังเกต กิจกรรมการท่องเที่ยว การใช้ที่ดิน ภูมิทัศน์ ระบบสาธารณูปโภคและการคมนาคม อาคารสถานที่ ระบบการจัดการด้านการท่องเที่ยว การบริการ และสภาพหมู่บ้าน คุณลักษณะพื้นที่ สภาพแวดล้อมลักษณะธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ความต้องการของชุมชน และผลกระทบต่างๆที่ได้รับ เป็นต้น การสังเกต ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ควบคู่กันไปเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล และทำการประเมินตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ (Resource audit) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยตั้งคำถามต่อไปนี้มีอะไรน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชมบนพื้นที่ / มีสิ่งดึงดูดรูปแบบต่างๆ อะไรบ้างที่จะดู / นักท่องเที่ยวต้องการบริการใดบ้าง / มีกิจกรรมอะไรให้ทำบ้างระหว่างที่พักบนพื้นที่ / ถ้าต้องค้างคืน มีที่พักแรมอะไรให้นักท่องเที่ยวบ้าง ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้เก็บข้อมูลตรวจสอบและสังเกตเองจากแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 2

แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนาเดิม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มี 10 ข้อ

ข้อที่ถูกมีข้อ 2, 3, 4, 9 และข้อ 10

ข้อที่ผิดมีข้อ 1, 5, 6, 7, 8

นำคะแนนความต้องการที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล (S.D.) ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Min.) ค่าสูงสุดของข้อมูล (Max.) เพื่อแบ่งระดับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนอัตรภาคชน}}$$

เมื่อได้ช่วงคะแนนเฉลี่ยแล้วจะนำมาแบ่งเหลือเพียง 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตอบมากที่สุด	5	คะแนน
ตอบมาก	4	คะแนน
ตอบปานกลาง	3	คะแนน
ตอบน้อย	2	คะแนน
ตอบน้อยที่สุด	1	คะแนน

นำคะแนนความต้องการที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล (S.D.) ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Min.) ค่าสูงสุดของข้อมูล (Max.) เพื่อแบ่งระดับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนอัตรภาคชน}}$$

เมื่อได้ช่วงคะแนนเฉลี่ยแล้วจะนำมาแบ่งเหลือเพียง 3 ระดับ คือ ความต้องการน้อย ความต้องการปานกลาง และความต้องการมาก

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขึ้นที่

2

แบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ ดังนี้

1. อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม นายกสมาคมนักวิจัย
2. อาจารย์ปัญญา วีระวิทยเลิศ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content validity) แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่านมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามนั้น หลังจากนั้น ได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย แล้วนำมาหาความ

เชื่อมั่น โดยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\frac{n}{n-1} \frac{(1 - S^2_i)}{S^2_t}$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	คือ	จำนวนประชากร
	$\sum S^2_i$	คือ	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2_t	คือ	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนี้ทั้งฉบับ

เมื่อได้คำนวณค่าความเชื่อมั่นดังกล่าวแล้ว ค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า .71 ลงมา ก็ให้นำมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้ค่าที่สูงกว่านี้จึงจะถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ได้มาตรฐานเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ขั้นที่ 1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ที่ยังผู้เกี่ยวข้อง
- ขั้นที่ 2 นำหนังสือไปติดต่อ พร้อมทั้งยืนยัน
- ขั้นที่ 3 ดำเนินการรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 4 ขอเวลากับประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งอธิบายงานวิจัยนี้มีความเป็นมาอย่างไร และแนะนำตัวเอง
- ขั้นที่ 5 บันทึกข้อมูลพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- ขั้นที่ 6 กล่าวขอบคุณ พร้อมทั้งบอกว่าจะนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิด ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยโดยตรง ได้นำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวม

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

เมื่อได้รวบรวมแบบสอบถามจากภาคสนามมาอย่างครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาจัดกระทำ ดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกมา
2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้
3. นำแบบสอบถามที่ได้ลงรหัสแล้วมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic package for social sciences) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อตอบคำถามการวิจัย สมมติฐานการวิจัย รวมทั้งวัตถุประสงค์การวิจัยจึงต้องใช้สถิติ 2 ประเภท ได้แก่

1. สถิติบรรยาย (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย คำนิยม ในการที่จะอธิบายตัวแปรเดี่ยว หรือข้อมูลทั่ว ๆ ไป

ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean)

$$\text{ใช้สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 40})$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$\text{ใช้สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 65})$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนน
 N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติอนุมาน (Inferential statistic) ได้แก่ X^2 -test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ $P. = 0.05$

การนำเสนอผลงานวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง กราฟ ประกอบความเรียง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจอย่างชัดเจน โดยเสนอผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นของอำเภอพิมายในสภาพทั่วไปของอำเภอ ภูมิภาคตลอดจนทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งหมด 8 ด้านโดยผู้วิจัยจะนำมาบรรยายประกอบกับรูปถ่ายดังนี้

- 1.1 รายการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- 1.2 รายการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- 1.3 รายการทรัพยากรมรดกปรากฏการณ์สำคัญ
- 1.4 รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม
- 1.5 รายการทรัพยากรด้านบริการ
- 1.6 รายการกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism events) ในรอบปี
- 1.7 การประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยว
- 1.8 การจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชนท้องถิ่น ในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ทั้งหมดจากแบบสอบถามจำนวน 2 ตอน โดยนำมาสรุปเป็น ตาราง กราฟ ประกอบความเรียง ดังนี้

2.1 จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนาเดิม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ

2.2 จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มี 10 ข้อ

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนท้องถิ่น จำแนกจากแบบสอบถามได้ดังนี้

3.1 จากแบบสอบถามตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอ พิมาย จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น ความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 5 แหล่ง

3.2 ความต้องการของประชาชนท้องถิ่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมด 8 ด้าน

3.3 นำเสนอผลการทดสอบสมมติฐาน

3.4 จากแบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

4. ผลการสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ จะนำเสนอในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยจะรายงานผลตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในการนำเสนอผลงานวิจัยเป็นไปตามบทที่ 3 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลผลการสำรวจ ทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นของอำเภอพิมาย

จากการลงพื้นที่ภาคสนามในช่วงวันที่ 1 – 31 กรกฎาคม พ.ศ.2548 ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายด้วยแบบสังเกตการณ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทางสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Oxford Brookes ของประเทศอังกฤษจัดทำขึ้นมาเพื่อตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลพื้นฐานจากนิตยสารการท่องเที่ยว ข้อมูลการท่องเที่ยวอำเภอ ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และข้อมูลจากการสอบถามประชาชนท้องถิ่นโดยนำมารวบรวมร่วมกับแบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource audit) ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้ (ดูแผนที่ประกอบหน้า 39)

ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอพิมาย (อำเภอ: ออนไลน์)

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของอำเภอซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เพื่อนำมาประกอบการนำเสนอและแนะนำอำเภอพิมายเพื่อให้ได้รู้จักพิมายเมืองเก่าแก่ได้ดียิ่งขึ้น ดังการอภิปรายต่อไปนี้

คำขวัญประจำอำเภอ เมืองปราสาทหิน ถิ่นไทรงาม เรื่องงามประเพณี ผัดหมี่พิมาย

ประวัติความเป็นมา พิมายเป็นเมืองโบราณเก่าแก่แห่งลุ่มแม่น้ำมูล ซึ่งประวัติความเป็นมาของอำเภอพิมายนั้น อำเภอพิมายเป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่ เดิมมีชื่อเรียกว่า อำเภอเมืองพิมาย ซึ่งมีฐานะเป็นอำเภอ เมื่อพ.ศ.2443 โดยมีขุนขจิตสารกรรม ตำแหน่งนายอำเภอคนแรก และนายทองสุข ปรีธรรมมา เป็นนายอำเภอคนปัจจุบัน

ซึ่งในปีพ.ศ.2454 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 5 หรือสมเด็จพระพันปีหลวง ได้เสด็จประพาสเมืองพิมาย และได้เสด็จพักผ่อนที่ไทรงาม คณะกรรมการเมืองพิมายได้พร้อมกันรับเสด็จ โดยจัดสถานที่ประทับที่สำน้ำตลาดซึ่งเรียกว่า “วังเก่า” และได้ปรับปรุงถนนสายต่าง ๆ ในบริเวณที่ตั้งอำเภอ ให้สะอาดสวยงามเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 สาย

และได้ตั้งชื่อถนนเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ คือ ถนนจอมสุตาเสด็จ ถนนนวลปรางค์ ถนนนันทจินดา ถนนบุชายันต์ ถนนราชชนนี และถนนจวนเก่า

และในปี พ.ศ. 2457 ได้สร้างที่ว่าการอำเภอพิมายบริเวณด้านตะวันออกเฉียงเหนือด้านใต้ของปราสาทหินพิมาย และทางราชการได้ตัดคำว่า "เมือง" ออกเมื่อปีพ.ศ.2483 และให้เรียกว่าอำเภอพิมายจนถึงปัจจุบัน

สถานที่ตั้ง อำเภอพิมายตั้งอยู่ในทำเลที่เป็นศูนย์กลางของภาคอีสาน ซึ่งสามารถติดต่อกับบ้านเมืองทางตอนเหนือลุ่มน้ำชี – ลุ่มน้ำโขง จนถึงประเทศลาวและทางใต้ของอาณาจักรขอม เมืองพิมายมีแม่น้ำมูลไหลผ่านทางทิศเหนือและตะวันออก มีลำน้ำเดิมไหลผ่านทางทิศใต้ ส่วนด้านตะวันตกมีลำน้ำจักราชไหลขึ้นไปบรรจบกับแม่น้ำมูล

พื้นที่ อำเภอพิมายมีพื้นที่ทั้งหมด 896,871 ตร.กม

สภาพภูมิอากาศ อำเภอพิมายมีสภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปมี 3 ฤดูกาล คือฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน – กันยายน ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน – มกราคม

การปกครอง อำเภอพิมายแบ่งการปกครองเป็น 12 ตำบลดังนี้คือ ตำบลในเมือง ตำบลสัมฤทธิ์ ตำบลโบสถ์ ตำบลกระเบื้องใหญ่ ตำบลท่าหลวง ตำบลรังกาใหญ่ ตำบลชีวาน ตำบลนิคมสร้างตนเอง ตำบลกระชอน ตำบลดงใหญ่ ตำบลธารละหลอด ตำบลหนองระเวียง มีเทศบาล 1 แห่ง

อาณาเขต ทิศเหนือติดอำเภอโนนแดง ทิศใต้ติดอำเภอโนนสูง ทิศตะวันออกติดอำเภอชุมพวง ทิศตะวันตกติดอำเภอดง

อาชีพหลัก ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทางการเกษตร อุตสาหกรรมและค้าขาย ตามลำดับและมีอาชีพเสริมคือ รับจ้าง ธุรกิจให้บริการ และการปศุสัตว์ ผลผลิตที่สำคัญทางการเกษตรส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ผลผลิตทางการเกษตรที่พบ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง

จำนวนประชากร อำเภอพิมายมีประชากรทั้งสิ้น 131,337 คน เป็นชาย 64,918 คน และเป็นหญิง 66,621 คน มีความหนาแน่นของประชากรทั้งสิ้น 142 คน/ตร.กม. ซึ่งจำนวนประชากรขัดแย้งกับของกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยซึ่งบอกว่ามีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 120,574 คน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าข้อมูลของกรมการปกครองอาจยังไม่ทันสมัยเท่าของอำเภอ

แม่น้ำ แหล่งน้ำที่สำคัญคือ แม่น้ำมูล ลำน้ำจักราช ลำน้ำเค็มลำนางเหริญ ลำสระจันทร์ ลำสระแทต ลำละหลอด และลำมาศ

การเดินทาง อำเภอพิมายนั้นอยู่ห่างจากเมืองโคราช 60 กิโลเมตร ซึ่งสามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว จากตัวเมืองโคราชใช้ถนนมิตรภาพ หรือทางหลวงหมายเลข 2 (โคราช – ขอนแก่น) หากใช้รถประจำทาง ขึ้นรถสายโคราช – พมาย ที่สถานีขนส่งแห่งที่ 2

ในตัวเมืองโคราช มีทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ รถจะจอดหน้าปราสาทหินพิมาย ตลอดเส้นทางมีป้ายบอกทางทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบรูปภาพสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวประจำจังหวัด ถนนหนทางในช่วงที่ผู้วิจัยเดินทางไปมีการซ่อมและขยายไหล่ทางเป็นระยะๆ ตั้งแต่เส้นมวกเหล็กจนถึงแยกตลาดแคอำเภอพิจมาย จังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งต้องควบคุมความเร็วไม่เกิน 100 กม./ชั่วโมง มิฉะนั้นจะถูกตำรวจทางหลวงดักจับและปรับได้

ผู้วิจัยขอแนะนำให้ผู้สนใจที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ควรเดินทางมาในช่วงเดือนพฤศจิกายน เพราะนอกจากจะได้ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ แล้วยังได้สัมผัสเทศกาลงานประเพณีที่น่าสนใจ ตามที่ผู้วิจัยจะนำเสนอ

1.1 รายงานทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ

จากการลงพื้นที่ทำการสำรวจผู้วิจัยพบทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 เพียง 1 แหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะอธิบายดังต่อไปนี้

1.1.1 ไทรงาม (ดูภาพประกอบหน้า 63 – 64)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลอำเภอพิมาย ไม่มีสำนักงานในบริเวณนี้
ลักษณะโดยทั่วไป ผู้วิจัยพบว่า ไทรงามเป็นสวนรมรื่น ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางประมาณ 337.5 ตารางวา หรือ 0.84 ไร่ เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ มีร้านอาหารมากกว่า 20 ร้านให้นักท่องเที่ยวได้เลือกรับประทาน จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวต่างถิ่น

ในบริเวณไทรงามนักท่องเที่ยวจะพบศาลเจ้าแม่ไทรงามซึ่งมีตำนานว่า เจ้าแม่ไทรงามมีภูมิลำเนาอยู่ที่แถวเมืองสิริบุรี (ปัจจุบัน คือ บริเวณ จ.สุรินทร์ และ จ.บุรีรัมย์) มีพี่น้องเป็นหญิงล้วนสามคน เจ้าแม่ไทรงามเป็นคนสุดท้อง ซึ่งต้องสิ้นชีวิตเพราะเรือล่ม เมื่อคราวที่ติดตามบิดามารดาส่งเรือไปค้าขายตามลำน้ำมูล บริเวณที่เรือล่มเป็นคั้งน้ำเชี่ยวกราก มีต้นไทรใหญ่อยู่ริมฝั่ง จึงเชื่อกันว่าเจ้าแม่ได้สิงสถิตอยู่ในต้นไทรนับแต่นั้นมาร่วมร้อยปีแล้ว (หนังสือชุด “นายรอบรู้” นักเดินทาง : นครราชสีมา 117)

ต่อมามีผู้นำบิณฑบาตรร่วมกันสร้างศาลในบริเวณดังไทรงาม เพื่อให้เป็นที่สิงสถิตของเจ้าแม่และข้าทาสบริวาร ซึ่งนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวที่นี่ต้องเข้าสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคลการจำหน่ายเครื่องสักการะมีลักษณะหมุนเวียนตลอดทั้งวัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบโต๊ะรับทำนายดวงชะตาจำนวนมาก ซึ่งก็ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากพอควร ในการท่องเที่ยวที่ไทรงามนั้นนักท่องเที่ยวไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆ ในการเข้าชม

ประวัติความเป็นมา ไทรงามแห่งนี้ เป็นสถานที่ที่มีต้นไทร ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากและมีขนาดใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาออกมามากมายจนผู้วิจัยนับไม่ถ้วน สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้มีชื่อเสียงรู้จักกันมานานแล้วตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเมืองพิมายเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ.2454 และได้พระราชทานนามว่าเอาไว้ว่า “ไทรงาม”

สิ่งที่น่าสนใจ ต้นไทรงาม เป็นไม้ในวงศ์ Moraceae มีชื่อทางสามัญว่า weeping ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ficus benjamina* มีลักษณะเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ แผ่กิ่งก้านสาขาออกมาเป็นจำนวนมาก ตามลำต้นจะมองเห็นรากอากาศงอกห้อยออกมาระโยงระยงลงบนพื้นดิน และแตกต้นใหม่ต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ อย่างกว้างขวาง มีการสำรวจพบไทรต้นแม่อายุประมาณ 350 ปี เป็นต้นไทรที่มีอายุมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ที่ตั้ง ไทรงามตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณเขื่อนพิมาย ห่างจากที่ว่าการอำเภอพิมายประมาณ 2 กิโลเมตร

การเข้าถึง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวโคราช-พิมาย โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 206 (ถนนลาดยาง 4 เลน) วิ่งไปประมาณ 1 กิโลเมตร จะพบทางแยกด้านขวามือเข้าตัวเขื่อนพิมายแล้วเลี้ยวรถเข้าไปประมาณ 500 เมตรก็จะถึงไทรงาม ซึ่งเป็นถนนลาดยาง 2 เลนตลอดทางจะพบป้ายบอกทางไปไทรงามทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่หลงทาง หากเดินทางมาจากจังหวัดขอนแก่นใช้ทางหลวงหมายเลข 2 ผ่านอำเภอบ้านไผ่ อำเภอพลถึงแยกอำเภอประทายวิ่งตรงไปจนถึงแยกตลาดแคเลี้ยวซ้าย ใช้เส้นทางเดิมเหมือนมาจากโคราชเข้าสู่อำเภอพิมาย หากนักท่องเที่ยวนั่งรถประจำทางมาจะต้องลงในตัวเมืองพิมาย และต่อมอเตอร์ไซค์รับจ้างหรือสามล้อ ค่าบริการโดยประมาณ 50 – 60 บาท (ไป-กลับ)

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว ในบริเวณใกล้เคียงมีร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหารหลายร้าน ซึ่งผู้วิจัยนับแล้วมีมากกว่า 20 ร้าน อาหารที่นักท่องเที่ยวนิยมมารับประทานกันมาก คือ ผัดหมี่พิมาย (ผัดหมี่โคราช) ที่เส้นเหนียวนุ่มไม่แพ้ก๋วยเตี๋ยวเส้นจันท์ และส้มตำ ร้านอาหารทุกร้านมีความสะอาดรสชาติอร่อย และจะเปิดบริการ 08.00-18.00 น. มีสุขาไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยวโดยเสียค่าบริการ 2 บาท แต่เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการมากๆ ห้องน้ำเริ่มไม่สะอาด มีลานจอดรถภายในบริเวณด้านข้างไทรงาม แต่สามารถจอดได้เฉพาะรถยนต์ไม่เกิน 100 คัน แต่ถ้าเป็นรถบัสจะจอดริมถนนข้างทาง ผู้วิจัยแนะนำว่าควรมาท่องเที่ยวในช่วงบ่ายเพราะคนจะไม่ค่อยมากเท่าช่วงตอนกลางวันหรือไม่ก็เป็นช่วงตอนเช้าๆ เลย

1.2 รายการทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรม

จากการลงพื้นที่ทำการสำรวจผู้วิจัยพบทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในวันที่ 9 - 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ทั้งหมด 3 แหล่งท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้จัดเรียงลำดับแหล่งท่องเที่ยวจากการเดินทางเข้าถึง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.2.1 อุทยานโบราณคดีอู่สำริด (ดูภาพประกอบหน้า 65 - 69)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลสัมฤทธิ์ ไม่มีสำนักงานในบริเวณนี้

ลักษณะโดยทั่วไป ผู้วิจัยพบว่า อู่สำริดเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ มีความเป็นมาในสมัยของยาโมที่ต้องนำชาวโคราชออกรบกับกองทัพเวียงจันทน์ โดยมีนางสาวบุญเหลือเป็นวีรสตรีที่ยอมเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อชัยชนะของชาวโคราช โดยในอดีตบริเวณแห่งนี้คือสนามรบ จากเรื่องราวนี้ชาวบ้านอู่สำริดจึงได้สร้างศาลสถิตดวงวิญญาณ

นางสาวบุญเหลือและวีรชน ในปีพ.ศ. 2531 เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ดวงวิญญาณของนางสาวบุญเหลือ ในบริเวณรอบๆ ศาลมีลักษณะเป็นทุ่งกว้างมองเห็นทัศนียภาพโดยรอบ มีเนื้อที่กว้างใหญ่ซึ่งในอดีตก่อนเกิดวีรกรรมเรียกว่าทุ่งหมาหลงเพราะความกว้างขวางจนหมายังเดินหลง ผู้วิจัยยังพบอาคารสี่สั่มอ่อนหลังใหญ่ตั้งอยู่กลางทุ่ง ซึ่งในอนาคตอาคารหลังนี้จะจัดเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงโบราณวัตถุที่ขุดพบในเขตอำเภอพิมาย

จากการสำรวจอาคารพิพิธภัณฑ์ โดยมองผ่านช่องประตูของอาคารพบการจัดแสดงโคเทียมเกวียนมีลักษณะที่สวยงามมากโดยเฉพาะเมื่อมีแสงแดดส่องกระทบ ในบริเวณถัดไปมีพระพุทธรูปปางห้ามญาติขนาดใหญ่และพบจุดวางศิลาฤกษ์โดยมีขบวนทำนกร ทัพพะรังสีเป็นประธาน ในวันที่ผู้วิจัยเข้าไปสำรวจไม่พบนักท่องเที่ยวแต่อย่างใดเนื่องจากบริเวณนี้ค่อนข้างมีอากาศร้อน

จากการสอบถามหมอดูดวงชะตาที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นได้บอกว่าหากจะพบนักท่องเที่ยวต้องมาในช่วงใกล้วันสลากกินแบ่งรัฐบาลออกวางวัล เพราะจะมีนักท่องเที่ยวรวมทั้งชาวบ้านระแวกใกล้เคียงจะมากราบไหว้ขอเลขเด็ดจำนวนมาก และในช่วงจัดงานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ก็จะพบนักท่องเที่ยวมากเช่นกัน

ประวัติความเป็นมา ได้มีการเล่าขานกันว่าเมื่อครั้งที่ยาโมเป็นผู้นำชาวโคราชเข้าสู่รบกับทหารลาว กองทัพแห่งเวียงจันทร์ซึ่งมีเจ้าอนุวงศ์เป็นผู้นำทัพ จนยาโมได้รับชัยชนะ ณ ทุ่งสัมฤทธิ์ โดยมีวีรชนที่เข้าร่วมต่อสู้อีกคนคือ นางสาวบุญเหลือ ซึ่งเป็นผู้จุดไฟเผาทำลายเกวียนที่บรรทุกดินระเบิดจนตัวเองตายในวันที่ 4 มีนาคม 2369 ซึ่งคล้ายกับเป็นการระเบิดพลีชีพในปัจจุบันซึ่งเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นตรงกับสมัยที่รัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี ปัจจุบันมีการจัดงานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุกปี ระหว่างวันที่ 3-5 มีนาคม (หนังสือชุด “นายรอบรู้” นักเดินทาง : นครราชสีมา 119)

สิ่งที่น่าสนใจ ในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ คือ ศาลสถิตดวงวิญญาณนางสาวบุญเหลือและวีรชน หรือที่ชาวบ้านรู้จักในนามยาเหลือ โดยสร้างเป็นศาลาทรงไทยแบบจตุรมุข มีขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 5 เมตร ภายในศาลามีรูปปั้นนางสาวบุญเหลือขนาดไม่ใหญ่มากนักยื่นถือคบเพลิงที่นำไปจุดไฟเผาเกวียนที่บรรทุกดินระเบิด ในบริเวณข้างๆ มีรูปวาดเหตุการณ์ประวัติศาสตร์การสู้รบและภาพวาดของท้าวสุรนารีหรือที่หลายคนรู้จักในนามของยาโมและบริเวณหน้ารูปปั้นพบตู้เสียมซีแบบอัตโนมัติโดยการยอดเหรียญแต่มีสภาพที่เก่ามากขาดการดูแลแต่ยังพอใช้ได้

ที่ตั้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านสัมฤทธิ์ตะวันออก ต.สัมฤทธิ์ ห่างจากตัวเมือง 46 กิโลเมตร

การเข้าถึง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ถึงหลักกิโลเมตรที่ 43-44 ซึ่งเป็นทางลาดยาง แยกขวาเข้าไป

ประมาณ 3 กิโลเมตรตลอดทางนี้เป็นถนนลูกรังทางค่อนข้างยากลำบากพอสมควรและที่สำคัญไม่พบป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวเพียงป้ายเดียวเท่านั้น ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจหลงทางได้

หากใช้บริการรถประจำทางสายโคราช-พิมายบางเที่ยวจะตัดผ่านทุ่งสัมฤทธิ์ ต้องใช้วิธีถามจากคนรถ

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว มีลานจอดรถด้านหน้าแต่ไม่กว้างมากพอที่จะจอดรถได้ไม่เกิน 30 คัน มีสุขาไว้ให้บริการฟรีแยกชายหญิงรวม 4 ห้อง แต่อยู่ห่างไกลไม่ค่อยสะดวกและไม่ค่อยสะอาดอีกทั้งอยู่ลับตาคน นอกจากนี้ยังมีลานปูนมุงหลังคาสำหรับให้แก่นั่ง และมีบ่อเลี้ยงปลาตุ๋นยักษ์และปลาตุ๋นเผือก ไว้คอยให้นักท่องเที่ยวให้อาหารปลาเพื่อเป็นการให้ทานโดยคิดค่าอาหารปลาถูกละ 10 บาท

1.2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย (ดูภาพประกอบหน้า 69 - 71)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร มีสำนักงานตั้งอยู่ก่อนขึ้นอาคารพิพิธภัณฑ์ มีคุณสรिया ทรรทรานนท์ เป็นผู้อำนวยการ สังเกตได้ว่าเจ้าหน้าที่ใส่เสื้อสีเหลือง

ลักษณะโดยทั่วไป เป็นสถานที่จัดแสดงโบราณวัตถุและจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงยุคประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุทุกชิ้นได้จากการขุดแต่งบูรณะปราสาทหินพิมาย และโบราณสถานในจังหวัดทางภาคอีสานตอนล่างได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ชัยภูมิ และศรีสะเกษ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายนี้ได้รับการยกย่องว่ามีการจัดแสดงที่ได้มาตรฐานของโลก และบริเวณภายในห้ามถ่ายภาพ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่พบผู้วิจัยพบเป็นนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นและเป็นชาวต่างชาติจำนวนมากบริเวณทางเข้าร่มรื่นสวยงามเนื่องจากการจัดสวนและชุ่มต้นไม้ ตัวอาคารกลมกลืนกับบรรยากาศโดยรอบ เส้นทางเดินชมในตัวอาคารได้ใช้วิธีการจัดแบบเดินขึ้นบนก่อนแล้วค่อยลงไปเดินต่อที่ชั้นล่าง จากนั้นค่อยออกไปเดินบริเวณอาคารกลางแจ้งที่จัดแสดงทับหลัง

สิ่งที่น่าสนใจ ผู้วิจัยพบว่าพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ แบ่งการจัดแสดงออกเป็นสวนอาคารพิพิธภัณฑ์ และ ส่วนอาคารเก็บทับหลัง ดังนี้ ส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารสองชั้นจัดแสดงโบราณวัตถุทั้งชั้นบนและชั้นล่าง

อาคารชั้นบน จัดแสดงโบราณวัตถุศิลปะเขมรในอีสานตอนล่าง และมีการจัดแสดงการกำเนิดชุมชนพิมายซึ่งเป็นชุมชนที่เก่าแก่ชุมชนหนึ่งของโคราชศิลปะพื้นบ้านแบบภาคอีสาน อุปกรณ์เครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น โตก ครกกระเดื่อง หีบฝ้าย เกวียน ขนอมไม้สำหรับบรรทุกข้าวเปลือกจากนาสู่ยุ้งข้าว หรือ เครื่องใช้สำหรับพระภิกษุสามเณร นครราชสีมาและภาคอีสาน นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่นำมาจัดแสดงได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาโบราณ โครงกระดูก เครื่องมือ เครื่องประดับที่ทำจากสำริดและหิน และโบราณวัตถุสมัยประวัติศาสตร์ได้แก่ ใบเสมาแบบศิลปะทวารวดี ชิ้นส่วนสถาปัตยกรรมแบบ

เขมร เช่น หน้าบัน เสาประดับกรอบประตู ทวารบาล และประติมากรรมรูปเคารพ อาทิ พระพุทธรูป เทวรูป รูปพระโพธิสัตว์ และประติมากรรมชิ้นเด่นของพิพิธภัณฑสถาน คือรูปปั้นพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทำจากหินทรายพบที่ปราสาทพรหมทัต ปราสาทหินพิมาย

อาคารชั้นล่าง มีการจัดแสดงเป็นหลายส่วนเช่น ความเชื่อในเรื่องผี ชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ การจำลองหลุมฝังศพที่ขุดพบที่ชุมชนบ้านปราสาทนำมาจัดแสดง และมีส่วนที่จัดแสดง เกี่ยวกับประวัติเมืองพิมายและทับหลังที่นำมาจากปราสาทหินต่างๆในจังหวัดนครราชสีมาและภาคอีสาน นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่นำมาจัดแสดง รวมทั้งมีการจัดแสดงเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมของภาคอีสานในอดีต ชุมชนแรกเริ่ม อิทธิพลของวัฒนธรรมเขมร

อาคารกลางแจ้งแสดงทับหลัง เป็นลานกลางแจ้งมุ่งหลังคาให้เข้าชมฟรี ทับหลังแต่ละชิ้นมีคำอธิบายระบุแหล่งที่ค้นพบทุกชิ้น

ประวัติความเป็นมา พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2507 ซึ่งในอดีตเป็นพิพิธภัณฑสถานกลางแจ้ง ต่อมาในปีพ.ศ. 2532 ทางกรมศิลปากรได้งบประมาณจากโครงการอีสานเขียวให้ปรับปรุง โดยมีการสร้างอาคารทรงไทยประยุกต์สามหลังเชื่อมกันสำหรับการจัดแสดงโบราณวัตถุอย่างเป็นระบบ และมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ซึ่งเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2536 (หนังสือชุด “นายรอบรู้” นักเดินทาง : นครราชสีมา 114)

ที่ตั้ง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย บริเวณเชิงสะพานท่าสงกรานต์ ก่อนถึงปราสาทหินพิมายเล็กน้อย จากตัวเมืองนครราชสีมา

การเข้าถึง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาตามทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา-ขอนแก่น) ระยะทาง 50 กิโลเมตรถึงทางแยกตลาดแคเลี้ยวขวาไปตามทางหลวง 206 อีก 10 กิโลเมตร ตลอดเส้นทางเป็นถนนลาดยางเดินทางสะดวก พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย จะอยู่ขวามือ มีป้ายบอกทางสีน้ำเงินเป็นระยะๆ

หากใช้บริการรถโดยสารสามารถขึ้นรถได้ที่สถานีขนส่งแห่งที่ 2 ในตัวเมืองนครราชสีมาแล้วมาลงบริเวณหน้าปราสาทหินแล้วเดินเลาะไปทางด้านข้างปราสาทหินก็จะพบพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย และนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยรถสองแถวสีแดง สายรอบเมือง ขึ้นได้ที่สถานีขนส่งแห่งใหม่บริเวณตลาดใหม่ของอำเภอพิมาย และสถานีขนส่งเก่าราคาค่าโดยสาร 5 บาท

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษา นักโบราณคดี

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 044-471167 มีห้องสุขาบริการฟรีจำนวน 2 ห้อง แต่ค่อนข้างอยู่ในที่ลับตาคนและไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร มีลานจอดรถจอดได้ประมาณ 100 คันและรถบัสสามารถจอดได้

1.2.3 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย (ดูภาพประกอบที่หน้า 72 - 76)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร มีอาคารสำนักงานและเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวและมี คุณ ปรียาต เป็นหัวหน้า

ลักษณะโดยทั่วไป เป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญ มีปราสาทหินที่สร้างด้วยหินทรายสีแดงมีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย รูปแบบของสถาปัตยกรรมที่พบเป็นแบบบาปวนและนครวัด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่นและเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในทุกๆวันจะมีทัวร์มาท่องเที่ยวอยู่เสมอ สภาพโดยทั่วไปที่ผู้วิจัยพบคือขาดถึงขยะในบริเวณปราสาท บางจุดมีต้นไม้แต่บางจุดรื้อถอนแล้ว มีพื้นที่ 115 ไร่ วางแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 565 เมตร ยาว 1,030 เมตร ลักษณะทางกายภาพจากอดีตที่ผู้วิจัยเคยไปกับปัจจุบันไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง และชื่อเรียกที่ชาวบ้านเรียกติดปากคือปราสาทหินพิมายมากกว่าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ประวัติความเป็นมา (จากเอกสารแผนพับ : กรมศิลปากร) ได้กล่าวว่าชื่อ “พิมาย” มาจากคำว่า “วิมาย” หรือ “วิมายปุระ” ที่ปรากฏในจารึกภาษาเขมรบนแผ่นหินทรงกรอบประตู่ระเบียงคดด้านหน้าของปราสาทหินพิมาย และยังปรากฏชื่อในจารึกอื่นอีกหลายแห่ง อาจจะเป็นคำที่ใช้เรียกรูปเคารพหรือศาสนสถาน

สิ่งที่เป็นลักษณะพิเศษของปราสาทหินพิมาย คือ ปราสาทหินแห่งนี้สร้างหันหน้าไปทางทิศใต้ต่างจากปราสาทหินอื่นที่มักหันหน้าไปทางทิศตะวันออก สันนิษฐานว่าเพื่อให้หันรับกับเส้นทางที่ตัดมาจากเมืองยโสธรปุระเมืองหลวงของอาณาจักรเขมรซึ่งเข้าสู่เมืองพิมายทางด้านทิศใต้

จากหลักฐานศิลาจารึกและศิลปะการก่อสร้างที่พบ บ่งบอกว่าปราสาทหินพิมายเริ่มสร้างขึ้นในราวปลายพุทธศตวรรษที่ 16 ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 รูปแบบทางศิลปกรรมของตัวปราสาทเป็นแบบบาปวนซึ่งเป็นศิลปะที่รุ่งเรืองในสมัยนั้น มีลักษณะของศิลปะแบบนครวัดซึ่งเป็นที่นิยมในสมัยต่อมาอยู่น้อย และมาต่อเติมอีกครั้งในราวต้นพุทธศตวรรษที่ 18 สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งครั้งนั้นเมืองพิมายเป็นเมืองที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอาณาจักรเขมร ปราสาทหินแห่งนี้สร้างเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนาเถรวาทโดยตลอด เนื่องจากพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 และ พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงนับถือพุทธศาสนาเถรวาท

และในปีพ.ศ. 2479 ทางกรมศิลปากรได้ทำการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ และจึงเริ่มบูรณะในปีพ.ศ. 2494 และพ.ศ. 2497 กรมศิลปากรได้ทำการบูรณะองค์ปราสาทประธานอีกครั้งหนึ่ง ด้วยการใช้วิธีการบูรณะแบบอนัสติโลซิส หรือที่เรียกว่ารื้อแล้วนำมาประกอบขึ้นใหม่ตามรูปแบบเดิมแต่จะใช้เวลาในการบูรณะนาน ซึ่งใช้หลักการคล้ายๆการต่อจิ๊กซอ แต่การรื้อนั้นต้องค่อยๆเอาหินออกมาทีละก้อนทำการลงรหัส แล้วนำมาทำความสะอาดส่วนไหนชำรุดทำการต่อเติมขึ้นใหม่และจะต้องเสริมโครงสร้างของรากฐานให้แข็งแรง ซึ่ง

วิธีการบูรณะแบบนี้ปราสาทหินแห่งอื่นในประเทศไทยก็ใช้หลักการเดียวกันนี้ในการบูรณะ ซึ่งงบประมาณในการบูรณะนั้นได้รับมาจากรัฐบาลฝรั่งเศสที่ให้การสนับสนุน โดยแล้วเสร็จในช่วง พ.ศ. 2507-2512

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 กำหนดให้เมืองโบราณพิมายและปราสาทหินพิมายเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ในปีพ.ศ. 2529 โดยมีการอนุรักษ์และบูรณะเป็นอย่างดี(หนังสือชุด “นายรอบรู้” นักเดินทาง : นครราชสีมา 107)

สิ่งที่น่าสนใจ ในปราสาทหินพิมายมีโบราณสถานที่น่าสนใจควรค่าแก่การศึกษาโดยผู้วิจัยได้รวบรวมจากเอกสาร(หนังสือชุด “นายรอบรู้” นักเดินทาง : นครราชสีมา 108) และ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย: ออนไลน์) รวมทั้งการสำรวจด้วยตัวผู้วิจัยเอง เรียงลำดับการเข้าชม ใ้ไว้ดังนี้

คลังเงิน จากประตูชัยเข้าไปก่อนถึงตัวปราสาท เราจะมองเห็นคลังเงินอยู่ทางด้านซ้ายมือ ปัจจุบันอาคารคลังเงินเหลือเพียงซากโบราณสถานขนาดใหญ่ เหตุที่เรียกบริเวณนี้ว่าคลังเงินนั้น เพราะเคยพบเหรียญสำริดโบราณ และนอกจากนี้ยังพบทับหลังจำหลักเป็นรูปคนกำลังหลังน้ำมอมม้าแก่พราหมณ์

สะพานนาคราช เมื่อเดินต่อไปเราจะต้องผ่านบริเวณแห่งนี้เป็นส่วนแรก และจะเห็นสะพานนาคราชซึ่งมีประติมากรรมรูปสิงห์ ตั้งอยู่ด้านหน้าของซุ้มประตูด้านทิศใต้ของปราสาทประธาน ซึ่งเป็นส่วนหน้าของปราสาท ทั้งนี้อาจมีจุดมุ่งหมายในการสร้างให้เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงการเชื่อมต่อระหว่างโลกมนุษย์กับโลกสวรรค์ ตามคติความเชื่อในเรื่องจักรวาลทั้งในศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ มีลักษณะเป็นรูปกากบาท ยกพื้นขึ้นสูงจากพื้นดินประมาณ 2.50 เมตร ราวสะพานโดยรอบทำเป็นลวดตัวพญานาค ชูคอแผ่พังพานเป็นนาคเจ็ดเศียร มีลวดตัวติดกันเป็นแผ่น หันหน้าออกไปยังเชิงบันไดทั้งสี่ทิศ

ซุ้มประตูและกำแพงชั้นนอกของปราสาท ถัดจากบริเวณสะพานนาคราชเข้ามาเป็นซุ้มประตูหรือเรียกว่า โคปุระ ของกำแพงปราสาทด้านทิศใต้ ก่อด้วยหินทราย มีผังเป็นรูปกากบาทและมีซุ้มประตูลักษณะเดียวกันนี้อีก 3 ทิศ คือ ทิศเหนือ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก โดยมีแนวกำแพงสร้างเชื่อมต่อระหว่างกันเป็นผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวจากเหนือถึงใต้ 277.50 เมตร และกว้างจากตะวันออกไปตะวันตก 220 เมตร ซุ้มประตูด้านทิศตะวันตกมีทับหลังชิ้นหนึ่งสลักเป็นรูปขบวนแห่งพระพุทธรูปนาคปรกที่ประดิษฐานอยู่เหนือคานหาม

ซุ้มประตูและกำแพงชั้นใน (ระเบียงคต) เมื่อผ่านจากซุ้มประตูและกำแพงชั้นนอกไปแล้ว ก็จะถึงซุ้มประตูและกำแพงชั้นใน ซึ่งล้อมรอบปราสาทประธาน กำแพงชั้นในของปราสาทแตกต่างจากกำแพงชั้นนอก คือ ก่อเป็นห้องยาวต่อเนื่องกันคล้ายเป็นทางเดินมีหลังคาคลุม อันเป็นลักษณะที่เรียกว่า ระเบียงคต มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ความยาวจากเหนือถึงใต้ 80 เมตร และความกว้างจากตะวันออกถึงตะวันตก 72 เมตร มีทางเดินกว้าง 2.35 เมตร เดินทะลุกันได้ตลอดทั้งสี่ด้าน หลังคามุงด้วยแผ่นหิน การบูรณะระเบียงคตเมื่อปี พ.ศ 2532 ได้พบ

แผ่นทองคุณลายรูปดอกบัว 8 กลีบ บรรจุไว้ในช่องบนพื้นหินของซุ้มประตูระเบียงคดเกือบจะทุกด้าน แผ่นทองเหล่านี้คงไว้เพื่อความเป็นสิริมงคลเหมือนที่พบในปราสาทอื่นอีกหลายแห่ง

ปราสาทประธาน ตั้งอยู่กลางลานภายในระเบียงคด เป็นศูนย์กลางของศาสนสถาน ปราสาทประธานสร้างด้วยหินทรายสีขาวยังองค์ ต่างจากซุ้มประตู(โคปุระ)และกำแพงชั้นในและชั้นนอกที่สร้างด้วยหินทรายสีแดง และมีหินทรายสีขาวเป็นส่วนประกอบบางส่วน เนื่องจากหินทรายสีขาวมีคุณสมบัติคงทนดีกว่าหินทรายสีแดง องค์ปราสาทสูง 28 เมตรฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบสองยาวด้านละ 22 เมตร ด้านหน้ามีมณฑปเชื่อมต่อกับองค์ปราสาท โดยมีฉนวนกัน องค์ปราสาทและมณฑปตั้งอยู่บนฐานเดียวกัน ส่วนด้านอื่น ๆ อีกสามด้านมีมุขยื่นออกไปมีบันไดและประตูขึ้นลงสู่องค์ปราสาททั้งสี่ด้าน

ปราสาทพรหมทัต ตั้งอยู่ด้านหน้าปราสาทประธานเยื้องไปทางซ้ายสร้างด้วยศิลาแลง มีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมย่อมุม กว้าง 14.50 สูงประมาณ 15 เมตร สร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมัน ที่ 7 ภายในปราสาทพบประติมากรรมหินทรายจำหลักเป็นรูปประติมากรรมฉลององค์ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (จำลอง) ที่เรียกว่า ปราสาทพรหมทัต ก็เพื่อให้เข้ากับตำนานพื้นเมืองเรื่องท้าวพรหมทัตพระเจ้าแผ่นดิน ปัจจุบันกรมศิลปากรได้เก็บรักษาองค์จริงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

ปราสาทหินแดง ตั้งอยู่ทางด้านขวา สร้างด้วยหินทรายสีแดง กว้าง 11.40 เมตร สูง 15 เมตร มีมุขยื่นออกไปเป็นทางเข้าทั้ง 4 ทิศ เหนือกรอบประตูทางเข้าด้านทิศเหนือมีทับหลังสลักเป็นภาพเล่าเรื่องในมหากาพย์ภารตะตอนกรณะล่าหุมปูา ออกจากระเบียงคด (กำแพงชั้นใน) มาบริเวณลานชั้นนอกทางด้านทิศตะวันตก ล้อมรอบด้วยกำแพงชั้นนอกอีกชั้นหนึ่ง ประกอบด้วยอาคารที่เรียกว่า บรรณาลัย มีสองหลังตั้งอยู่คู่กันและมีสระน้ำอยู่ทั้งสี่มุม

โบราณสถานนอกกำแพงปราสาทหินพิมาย ประกอบไปด้วย *ประตูเมือง* และ*กำแพงเมืองพิมาย* สร้างในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 บรรดาประตูเมืองทั้ง 4 ทิศ ประตูชัยด้านทิศใต้ นับเป็นประตูเมืองที่สำคัญที่สุด เพราะรับกับถนนโบราณที่ตัดผ่านมาจากเมืองพระนครเข้าสู่ตัวปราสาทพิมาย หากหยุดยืนที่ช่องประตูเมืองด้านทิศใต้ จะมองเห็นปราสาทหินพิมายผ่านช่องประตูเมืองพอดี ลักษณะประตูเมืองมีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีทางผ่านตลอดกลางประตู ส่วนของหลังคาได้หักพังไปหมดแล้ว *เมรุพรหมทัต* อยู่นอกกำแพงปราสาทด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นซากโบราณสถานก่อด้วยอิฐ ปัจจุบันเป็นมูลดินทับถมจนเป็นรูปกลมสูงประมาณ 30 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 59 เมตร ที่เรียกว่าเมรุพรหมทัตเพราะเชื่อว่าเป็นที่ถวายเพลิงพระศพท้าวพรหมทัตตามตำนาน แต่จากลักษณะการก่อสร้างเข้าใจว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย นอกจากนี้ยังมีโบราณสถานทางด้านทิศใต้ ได้แก่ ทำนงสระผม กุฏิฤาษี และอโรคยาศาล

ที่ตั้ง อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย

การเข้าถึง หากนักท่องเที่ยวใช้รถยนต์ส่วนตัวจากเมืองโคราช ให้ใช้ถนนมิตรภาพ หรือทางหลวงหมายเลข 2 (โคราช-ขอนแก่น) ขับมาประมาณ 50 กิโลเมตร จากนั้นจะพบทางแยกตลาดแค เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 206 อีกราว 10 กิโลเมตร จะถึงตัวปราสาทหินพิมาย หากมาจากขอนแก่นก็ใช้เส้นทางเดียวกันแต่เปลี่ยนเป็นเลี้ยวซ้าย

แต่ถ้าเดินทางด้วยรถประจำทาง ให้ขึ้นรถสายโคราช-พิมาย ที่สถานีขนส่งแห่งที่ 2 ในตัวเมืองโคราช มีทั้งรถปรับอากาศและรถธรรมดาให้เลือก ซึ่งรถจะมาจอดที่หน้าปราสาทหินพิมายเลย

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยว นักโบราณคดี นักเรียนนักศึกษา

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 07.30-18.00 น. โดยเสียค่าเข้าชม ชาวไทยคนละ 10 บาท ส่วนชาวต่างประเทศคนละ 40 บาท และมีบริการยุวมัคคุเทศก์ซึ่งเป็นนักเรียนจากโรงเรียน พิมายวิทยา นำชมสถานที่ฟรี มีร้านขายของที่ระลึก และสุขาสะอาดบริการฟรี ลานจอดรถจอดได้ไม่เกิน 30 คัน รถบัสจอดไม่ได้ต้องใช้วิธีวนส่งและกลับมารับ

1.3 รายการทรัพยากรมรดกปรากฏการณ์สำคัญ

จากการลงพื้นที่ในการศึกษา ผู้วิจัยพบทรัพยากรมรดกปรากฏการณ์ทั้งหมดมีจำนวน 3 เทศกาลด้วยกัน ซึ่งในแต่ละเทศกาลไม่ได้จัดในช่วงที่ผู้วิจัยเดินทางไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมจากประสบการณ์ที่เคยเดินทางท่องเที่ยว และใช้ข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการนำเสนอ ซึ่งอภิปรายได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 เทศกาลเที่ยวพิมาย ในช่วงที่ผู้วิจัยลงพื้นที่นั้น ไม่ใช่ช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย แต่ผู้วิจัยเคยไปเที่ยวชมมาแล้ว จึงจะอภิปรายตามประสบการณ์และจากเอกสารของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ดูภาพประกอบ 77 – 78)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันของจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาลพิมาย และกรมศิลปากร

ลักษณะงานเทศกาล เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และส่งเสริมเผยแพร่การท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมาให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ภายในงานได้จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การแห่เรือพระที่นั่งจำลอง การแข่งขันเรือยาวประเพณีชิงถ้วยพระราชทานฯ การแสดงแสง สี เสียง วิทยานาฏการ การแสดงทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน การประกวดการทำอาหารท้องถิ่น ประกวดกองเชียร์ ประกวดขับร้องเพลงไทยลูกทุ่ง การจัดแสดงนิทรรศการจากภาครัฐและเอกชนของจังหวัดและอำเภอ การออกจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ การประกวดแมวโคราช มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าเที่ยวชมงานเป็นจำนวนมาก โรงแรมมีการจองเต็มทั้งในตัวเมืองโคราชและที่พิมาย

สถานที่จัดงาน บริเวณที่จัดงานคือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา บริเวณที่ว่าการอำเภอพิมาย และบริเวณลำน้ำจักราช

ระยะเวลาการจัดงาน งานเทศกาลนี้ได้เริ่มเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2532 หลังจากนั้นก็จะจัดขึ้น 5 วัน ในช่วงอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนของทุก ๆ ปีเรื่อยมา โดยในปีนี้งานเริ่มตั้งแต่วันที่ 9 – 13 พฤศจิกายน 2548

คุณสมบัติผู้เข้าร่วม นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ข้อมูลนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามรายละเอียด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1 โทรศัพท์ 044-213666, 0 44-213030 สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา โทรศัพท์ 044-323263 ที่ทำการอำเภอพิมาย โทรศัพท์ 044-471617 สำนักงานเทศบาลตำบลพิมาย โทรศัพท์ 044-471121 อุทยานประวัติศาสตร์พิมายโทรศัพท์ 044-471568

1.3.2 งานแข่งเรือยาวประเพณีพิมาย ในช่วงการลงพื้นที่ทำการศึกษานั้น ไม่ใช่ช่วงงานแข่งเรือยาวประเพณีพิมาย แต่ผู้วิจัยเคยไปเที่ยวชมมาแล้ว จึงจะอภิปรายตามประสบการณ์และจากเอกสารของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดังนี้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันของจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาลพิมายและกรมศิลปากร

ลักษณะงานเทศกาล เมื่อถึงเทศกาลออกพรรษา ชาวบ้านอำเภอพิมายและใกล้เคียง จะร่วมกันทำบุญทอดกฐิน และมีการแข่งเรือยาวชิงถ้วยพระราชทานฯ เพื่อเสริมสร้าง ความรัก ความสามัคคี ระหว่างคนท้องถิ่นและต่างอำเภอรวมทั้งต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการประกวดขบวนพาเหรด(แฟนซี) ส่วนกลางคืนมีขบวนแห่พุทธประทีปที่สวยงามตระการตา รวมถึงการแสดงพื้นบ้านบนเวทีมากมาย มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ในปีที่แล้วเรือเทพส่องแสง ของจังหวัดพิจิตรเป็นผู้ชนะเลิศชิงถ้วยพระราชทานฯ และเงินสดอีก 50,000 บาท

สถานที่จัดงาน บริเวณลำน้ำมูล ลำน้ำจักราช

คุณสมบัติผู้เข้าร่วม นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ระยะเวลาการจัดงาน ทางอำเภอได้กำหนดไว้เป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ ถัดไปจากเทศกาลออกพรรษาทุกปีที่ลำน้ำมูลตรงกับเทศกาลเที่ยวพิมาย

1.3.3 งานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ในช่วงการลงพื้นที่ทำการศึกษานั้น ไม่ใช่ช่วงงานฉลองผู้วิจัยจึงสอบถามจากท่านนายกอบต.บ้านสัมฤทธิ์ จึงจะอภิปรายตามคำบอกเล่าดังนี้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันระหว่างชาวบ้านตำบลสัมฤทธิ์ กับองค์การบริหารส่วนตำบลสัมฤทธิ์

ลักษณะของงาน เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงวีรกรรมการพลีชีพของนางสาวบุญเหลือ ภายใต้นงานมีการออกร้านขายของ มีสินค้าพื้นเมืองมากมายโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร ในตอนกลางคืนมีมหรสพมากมาย และมีการประชันเพลงโคราชทุกคืน

สถานที่จัดงาน บริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

คุณสมบัติผู้เข้าร่วม นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ระยะเวลาการจัดงาน งานฉลองนี้จะจัดขึ้นทุกปี ระหว่างวันที่ 3 - 5 มีนาคม

1.4 รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

จากการลงพื้นที่ทำการสำรวจในวันที่ 16 กรกฎาคม 2548 ผู้วิจัยพบทรัพยากรด้านกิจกรรม 1 แห่งและอยู่นอกเหนือจากตำบลที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ยังไม่ค่อยมีใครรู้จักและยังไม่มีมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมากนัก มีเพียงแผ่นป้ายโฆษณาริมทางใกล้กับไทรงามที่บอกเส้นทางการเดินทางเข้าไปท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยจะอภิปรายดังต่อไปนี้

1.4.1 สวนไทยศิลป์ (ดูภาพประกอบหน้า 79 - 80)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นที่ดินส่วนบุคคล มีลูกชายคุณประสิทธิ์ ไม่ทราบนามสกุลเป็นผู้จัดการ

ลักษณะโดยทั่วไป แหล่งท่องเที่ยวนี้มีลักษณะคล้ายกับชายทะเล แต่เป็นน้ำจืดมีคลื่นพอที่จะเล่นกีฬาทางน้ำได้ ชาวบ้านในอำเภอพิมายมักเรียกที่นี่ว่า ทะเลอีสาน มีหาดทราย และน้ำใสมาก นอกจากนี้ยังสามารถเดินชมไร่มังกร ทุ่งทานตะวัน และในปีพ.ศ.2549 จะมีพิพิธภัณฑสถานน้ำจืด แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้มีพื้นที่ประมาณ 2,000 กว่าไร่ สภาพโดยทั่วไปที่ผู้วิจัยพบนั้นแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้บริหารจัดการยังไม่เสร็จสมบูรณ์ อยู่ในช่วงบุกเบิกและตกแต่งสวน สร้างอาคาร ห้องสุขา และพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งจะพบนักท่องเที่ยวเดินทางมาในช่วงวันหยุดจำนวนมาก และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง แต่ในอนาคตผู้วิจัยคิดว่า สวนไทยศิลป์แห่งนี้คงจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างครบวงจรสามารถเที่ยวได้ทุกฤดูกาล ซึ่งไม่ปรากฏเวลาเปิดปิดแหล่งท่องเที่ยว

ประวัติความเป็นมา จากการสอบถามแม่ค้าที่เข้ามาขายของได้รับคำบอกเล่าว่าที่ดินบริเวณแห่งนี้เป็นที่ของคุณประสิทธิ์ไม่ทราบนามสกุลอาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯ และเป็นคนกรุงเทพฯ แต่ได้ซื้อที่แห่งนี้มานานแล้ว และประกอบธุรกิจการดูดทราย จนปัจจุบันได้เลิกการดูดทรายไปแล้วจึงเกิดแอ่งน้ำขนาดใหญ่ มีลักษณะคล้ายกับทะเล หลังจากเลิกกิจการในการดูดทรายทางเจ้าของจึงให้ลูกชายเข้ามาบริหารจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่เปิดให้บริการมาได้เกือบ 2 ปีแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์

สิ่งที่นำเสนอ ก็พาทางน้ำทุกประเภท ความร่มรื่น สวนสวย บรรยากาศดี ไม่แพ้ชายทะเล

ที่ตั้ง สวนไทยศิลป์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

การเดินทาง นักท่องเที่ยวต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเท่านั้นเพราะไม่มีรถโดยสารวิ่งเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว โดยเข้ามาทางแยกตลาดแค ตรงเข้าพิมาย เลยโรงพยาบาลพิมายประมาณ 300 เมตร เลี้ยวซ้ายถึงทางชานคลองชลประทาน ไปบ้านดงใหญ่เลี้ยวขวาข้ามวัดบ้านมะกอก สภาพถนนไม่ค่อยดี ถนนเป็นถนนลาดยางแต่เป็นหลุมเป็นบ่อ ขาดการปรับปรุง และในปี พ.ศ. 2549 จะมีพิธีรื้อถนนน้ำจืด เมืองพิมายจำลอง มีพื้นที่ประมาณ 2,000 ไร่

การบริการ มีบังกะโลให้เช่าจำนวน 10 หลัง ราคาหลังละประมาณ 800 บาทเป็นห้องปรับอากาศทุกหลังมีห้องน้ำในตัว บริเวณด้านนอกมีสุขาไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเล่นน้ำแต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ มีร้านอาหารและซุ้มน้ำซุ้มขนมหลายแห่ง มีอุปกรณ์กีฬาทางน้ำให้เช่า ลานจอดรถกว้างขวางจอดได้มากกว่า 200 คัน ซึ่งอยู่ในความดูแลของลูกชายคุณประสิทธิ์ ในวันที่ลงพื้นที่ทำการศึกษาผู้วิจัยไม่ได้พบเนื่องจากลูกชายคุณประสิทธิ์กลับบ้านกรุงเทพฯ

1.5 รายการทรัพยากรด้านบริการ (ดูภาพประกอบหน้า 82 - 91)

จากการลงพื้นที่ทำการศึกษาในวันที่ 17 กรกฎาคม 2548 ผู้วิจัยพบทรัพยากรด้านการบริการในด้านต่างๆที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้ทำการแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

1.5.1 สถานี่เขนส่งอำเภอพิมาย

สภาพทั่วไป มีลักษณะคล้ายสถานี่เขนส่งทั่ว ๆ ไป แต่เจียบคนไม่พลุกพล่าน มีรถเข้าออกเป็นเวลา ส่วนใหญ่มีรถสองแถวจอดทั้งวัน หากฝนตกหนักจะมีน้ำท่วมขังในบางช่วงของชานชาลา

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ บริเวณตลาดใหม่ ถ.บายพาส

ราคาในการให้บริการ รถปรับอากาศชั้น 2 ราคา 28 บาทวิ่งจากโคราช-พิมาย ให้บริการระหว่างเวลา 06.00-18.30 ในส่วนนครธรรมดา ราคา 20 บาทวิ่งจากโคราช-พิมาย ให้บริการระหว่างเวลา 06.50-19.50 และมีรถสองแถววิ่งระหว่างอำเภอใกล้เคียง และมีรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างคอยให้บริการ

1.5.2 ที่พักในอำเภอพิมาย

1.5.2.1 พิมายอินน์ (ดูภาพประกอบที่หน้า 83)

ลักษณะทั่วไป เป็นอาคาร 2 ชั้น มีสระว่ายน้ำไว้ให้บริการ มีจำนวนห้องพักทั้งสิ้น 70 ห้อง ราคาเริ่มต้นที่ 250-600 บาท มีคุณนุสรรา สุขจินดาเสถียรเป็นเจ้าของที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่ 33/1 ถ.บายพาส เยื้องปั๊ม ปตท. ต.ในเมือง อ.พิมาย จ.นครราชสีมา

ติดต่อสอบถาม ได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 044-287228

1.5.2.2 พิมายโฮเต็ล (ดูภาพประกอบที่หน้า 84)

ลักษณะทั่วไป เป็นตึกแถว 5 ชั้น มีจำนวนห้องพักทั้งสิ้น 41 ห้อง ราคาเริ่มต้นที่ 250-680 บาท มีคุณสุรางค์ ศรีบุญมาศ เป็นเจ้าของที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่ 305/1-2 หมู่ 14 ถ.หฤทัยธรรมณ์ ต.ในเมือง อ.พิมาย จ.นครราชสีมา

ติดต่อสอบถาม โทรศัพท์ 044 -471306,044 -471940

1.5.2.3 บ้านพักนานาชาติพิมาย (ดูภาพประกอบที่หน้า 84)

ลักษณะทั่วไป เป็นบ้านพักส่วนตัวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น และที่พักแห่งนี้ได้เข้าร่วมเป็น International Younth Hostel มีชื่อเสียงรู้จักไปทั่วโลกว่าเป็นที่พักราคาประหยัดคล้ายๆ กับหอพักเยาวชน ไม่ทราบจำนวนห้องที่แน่นอน ราคาเริ่มต้นที่ 80 - 350 บาทที่ตั้ง ถ.จอมสุตา สามารถติดต่อได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 044 -471918

1.5.2.4 พิมายเกสต์เฮ้าส์ (ดูภาพประกอบที่หน้า 85)

ลักษณะทั่วไป เป็นบ้านพักส่วนตัวครึ่งตึกครึ่งไม้ชั้นเดียว เป็นเกสต์เฮ้าส์ที่เก่าแก่ และได้ลงหนังสือแนะนำที่พักในประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษทุกฉบับ มีทั้งหมด 4 ห้อง ราคาเริ่มต้นที่ 80 -350 บาท

ที่ตั้ง อยู่ที่ถนนจอมสุตา นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 044- 471918

1.5.2.5 เอส แอนด์ พีเกสต์เฮ้าส์ (ดูภาพประกอบที่หน้า 85)

ลักษณะทั่วไป เป็นบ้านพักส่วนตัวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น แต่ไม่ทราบจำนวนห้องที่แน่นอน ราคาเพียง 100 บาท

ที่ตั้ง ถ.จอมสุตา ไม่มีเบอร์ที่สามารถติดต่อได้

1.5.3 ร้านอาหาร ผู้วิจัยเลือกเฉพาะร้านที่เด่น ๆ เท่านั้นแต่ยังมีร้านอื่น ๆ ที่ไม่มีชื่อร้านให้เลือก และที่ไทรงามยังมีร้านอาหารให้เลือกอีกมากมาย

1.5.3.1 สวนอาหารริมมูล

ลักษณะของอาหารและบรรยากาศ เป็นอาหารอีสาน อาหารแนะนำ คือ ต้มยำปลาบึก มีบรรยากาศเย็นสบายริมแม่น้ำมูล
ที่ตั้ง อยู่ริมถนนบายพาส นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 044-471232

1.5.3.2 ทิวไผ่

ลักษณะของอาหารและบรรยากาศ อาหารไทย อาหารแนะนำ เป็ดย่างพิมาย บรรยากาศของที่นี่ค่อนข้างแออัดเพราะอยู่ในแหล่งชุมชน
ที่ตั้ง อยู่ติดโรงพยาบาลพิมาย ถ.พิมาย-ตลาดแค สามารถติดต่อได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 01-8781466 เปิดบริการ 10.00-21.00 น.

1.5.3.3 ไบเตย

ลักษณะของอาหารและบรรยากาศ อาหารไทย อาหารแนะนำ แหนมกระดูกอ่อน เป็ะชะปลาช่อน เป็ดร่อน บรรยากาศของที่นี่ค่อนข้างมีเอกลักษณ์เพราะนำศิลปะขอมมาตกแต่ง
ที่ตั้ง หน้าวิทยาลัยการอาชีพพิมาย ถ.พิมาย-ชุมพวง โทรศัพท์ 044 - 267103 เปิดบริการ 08.00-22.00 น.

1.5.4 ตลาดไนท์บาร์ซาร์บริเวณหอนาฬิกา (ดูภาพประกอบที่หน้า 87)

ลักษณะโดยทั่วไป เป็นตลาดสด ผสมกับร้านขายอาหาร เปิดบริการตอนเย็น ลักษณะเป็นตลาดโต้รุ่งมีอาหารหลากหลายชนิด ตลาดแห่งนี้ให้บริการทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยว ที่สำคัญอาหารและขนมหวานของที่นี่ราคาถูกมาก
ที่ตั้ง อยู่บริเวณหอนาฬิกา

1.5.5

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

1.5.5.1 สภ.อ.พิมาย อยู่บริเวณตลาดใหม่ ถนนบายพาส นักท่องเที่ยวสามารถโทรศัพท์ได้ที่เบอร์ 044- 471884, 044- 471778 นักท่องเที่ยวขอความช่วยเหลือ และข้อมูลการท่องเที่ยวในอำเภอพิมายได้

1. งานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์			↔									
2. เทศกาลเที่ยวพิมาย										↔		
3. งานแข่งเรือยาวประเพณีพิมาย										↔		

1.6.1 ฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ จัดขึ้นทุกปี ระหว่างวันที่ 3-5

มีนาคม

1.6.2 เทศกาลเที่ยวพิมาย ช่วงอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

1.6.3 งานแข่งเรือยาวประเพณีพิมาย ช่วงอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายน กำหนดวันเสาร์ - อาทิตย์ ถัดไปจากเทศกาลออกพรรษาของทุกปี

1.7 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ผู้วิจัยใช้การประเมินด้วย 10 ความต้องการพื้นฐาน (10 Needs Basic) ได้แก่ ป้ายบอกทาง, สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยว, ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว, สุขา, ร้านอาหารและร้านเครื่องดื่ม, ร้านขายของที่ระลึก, การสื่อความหมาย, การกำหนดเส้นทางเดิน, มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และป้ายข้อมูลโบราณสถาน หากมีตั้งแต่ 8 ข้อถือเป็นศักยภาพสูง มี 5 ข้อ เป็นศักยภาพปานกลาง มีน้อยกว่า 5 ข้อ เป็นศักยภาพต่ำ จากนั้นใช้ SWOT ในการวิเคราะห์ร่วมอีกครั้ง

1.7.1 การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1.7.1.1 ไทรงาม

คุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวค่อนข้างมีจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวกมีพอประมาณไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป เช่น ป้ายบอกทาง ร้านอาหาร สุขา ที่จอดรถแต่ค่อนข้างแออัด ฯลฯ

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด มีความโดดเด่นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จากความมหัศจรรย์ของต้นไทรซึ่งมีจำนวนมากกว่าร้อยต้น

จุดแข็ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน และมีต้นไทรที่เก่าแก่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและรับประทานอาหาร

จุดอ่อน บริเวณโดยรอบ ยังขาดระบบการจัดการที่ดี เกิดความวุ่นวาย สับสนในบริเวณลานจอดรถ แม้ค้าชอบเอารถเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

วิกฤต แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียงเริ่มได้รับความนิยมมากกว่า

โอกาสในการพัฒนา อำเภอและเทศบาลเข้าร่วมฟื้นฟูและจัดระเบียบการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้การประชาสัมพันธ์อยู่เสมอ

1.7.2 การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

1.7.2.1 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

คุณภาพ อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวน้อย สิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่เพียงพอ การเข้าถึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก มีป้ายบอกทางเพียงบริเวณถนนใหญ่แห่งเดียวเท่านั้น

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด เป็นความโดดเด่นในเรื่องของจิตใจสะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติและความเสียสละ ย้ำเตือนสติให้รู้จักสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และความกว้างใหญ่ของพื้นที่

จุดแข็ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

จุดอ่อน มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวน้อยมาก พื้นที่โดยรอบค่อนข้างร้อนอบอ้าว มีต้นไม้ไม่ใหญ่ ถนนหนทางไม่ดี ทางเป็นลูกรังเสียส่วนใหญ่

วิกฤต การเดินทางไม่ค่อยสะดวก ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น

โอกาสในการพัฒนา จากการสอบถามคุณอุ๋น คลองโนนสูง นายกองจัดการบริหารตำบลสัมฤทธิ์ ได้รับการยืนยันว่ากำลังได้รับอนุมัติงบประมาณในการปรับปรุงทัศนียภาพโดยรอบจะดีขึ้นว่าเป็นอยู่

1.7.2.2 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

คุณภาพ อยู่ในระดับสูง มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมทุกด้าน

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด ได้รับการยกย่องว่าเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีการจัดนิทรรศการที่ดีที่สุดในประเทศไทย จุดดึงดูดที่น่าสนใจคือ มีการจัดแสดงอารยธรรมเขมรซึ่งมีอิทธิพลในภาคอีสานตอนล่าง

จุดแข็ง ได้รับการยกย่องว่าเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีการจัดแสดงนิทรรศการได้มาตรฐานโลก

จุดอ่อน ขาดการประชาสัมพันธ์สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสนใจน้อย

วิกฤต กำลังมีพิพิธภัณฑสถานคู่แข่งแห่งใหม่ในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีการจัดแสดงที่คล้ายคลึงกันและมีการประชาสัมพันธ์มากกว่า และกำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น

โอกาสในการพัฒนา มีหลายๆ หน่วยงานให้การสนับสนุนทางการท่องเที่ยวและการเรียนรู้

1.7.2.3 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และโบราณสถานนอกกำแพงปราสาทหินพิมาย

คุณภาพ อยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมทุกด้าน

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด มีความสำคัญเป็นที่ตั้งของปราสาทหินพิมาย และงดงามตามพุทธสถานมหายานและเป็นต้นแบบของสถาปัตยกรรมให้กับปราสาทนครวัดและปราสาทในที่อื่น ๆ ของประเทศกัมพูชา

จุดแข็ง เป็นโบราณสถานสมัยขอมเรื่องอำนาจ มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเป็นปราสาทที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ

จุดอ่อน อยู่ในบริเวณที่มีการจราจรแออัด ลานจอดรถไม่เพียงพอ

วิกฤต จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ พบว่าขาดงบประมาณในการดูแล

โอกาสในการพัฒนา มีหน่วยงานหลายฝ่ายเข้าร่วมส่งเสริมการจัดกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์

1.7.3 การประเมินทรัพยากรมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ

1.7.3.1 เทศกาลเที่ยวพิมายและเทศกาลแข่งเรือ

คุณภาพ อยู่ในระดับสูง นักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก สิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมทุกด้าน

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อสื่อถึงความสำคัญและความยิ่งใหญ่ของอุทยานประวัติศาสตร์พิมายสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นและประเพณีทางพุทธศาสนารวมอยู่ด้วย และความสามัคคีของชาวอำเภอพิมาย

จุดแข็ง เทศกาลนี้แสดงให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

จุดอ่อน พื้นที่ในการจัดงานคับแคบ ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างพอเพียง

วิกฤต ไม่สามารถขยายพื้นที่การจัดงานได้แล้ว

โอกาสในการพัฒนา หน่วยงานต่างๆ เริ่มเข้ามาดูแลและมีแนวโน้มขยายพื้นที่การจัดงานให้ออกไปยังบริเวณด้านนอกโบราณสถาน

1.7.3.2 งานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

คุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีนักท่องเที่ยวพอสมควร ถนนหนทางไม่สะดวก ขาดป้ายบอกทาง และขาดคนดูแล

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด เป็นความโดดเด่นในเรื่องของจิตใจ สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติและความเสียสละ ย้ำเตือนสติให้รักสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

จุดแข็ง ความร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านตำบลสัมฤทธิ์ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว

จุดอ่อน ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ค่อยทราบว่ามีงานฉลอง

วิกฤต ปัจจุบันขาดงบประมาณเพื่อการพัฒนา

โอกาส มีแนวโน้มที่หน่วยงานของจังหวัดจะเข้ามาสนับสนุนงบประมาณเพื่อการท่องเที่ยว

1.7.4 การประเมินทรัพยากรด้านกิจกรรม

1.7.4.1 สวนไทยศิลป์

คุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวนนักท่องเที่ยวพอสมควร สิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมทุกด้าน แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำไม่มีไฟ สภาพพื้นที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด ความหลากหลายของกิจกรรมเชิงนิเวศและกีฬาทางน้ำ

จุดแข็ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ที่มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความสะอาดปานกลาง

จุดอ่อน ห่างไกลจากตัวอำเภอ ไม่มีรถประจำทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

วิกฤต ยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการประชาสัมพันธ์

โอกาสในการพัฒนา มีแนวโน้มในอนาคตว่าทางอำเภอจะมีการขยายการแสดงแสงสีเสียง วิทยานาฏการ มาจัดแสดง เพราะตอนนี้ก็เป็นลักษณะมินิไลฟ์แอนด์ชอว์ในช่วงวันสงกรานต์ในบริเวณนี้

1.7.5 การประเมินทรัพยากรด้านบริการ

1.7.5.1 ด้านการขนส่ง

คุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวนเที่ยวรถยังมีไม่มากเท่าที่ควร

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด ไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

จุดแข็ง มีรถให้เลือกทั้งปรับอากาศและรถธรรมดา สถานีขนส่งมีความกว้างขวาง

จุดอ่อน เวลาในการเดินทางค่อนข้างทิ้งช่วงห่างมากกว่า 45 นาที

วิกฤต ขาดสัมปทานบริษัทเดินรถที่จะเปิดเส้นทางการบินระหว่างพิมาย-กรุงเทพฯ

โอกาสในการพัฒนา ในอนาคตสามารถขยายเส้นทางการบินได้ หากมีหน่วยงานเข้ามามีส่วนสนับสนุน เพราะสถานีขนส่งค่อนข้างสามารถรองรับจำนวนรถที่มากขึ้นได้

1.7.5.2 ด้านที่พัก

คุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มาตรฐานที่พักอยู่ในระดับ 2-3 ดาวเท่านั้น

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด ไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ
จุดแข็ง การบริการที่ดี พนักงานให้ความเป็นมิตร ที่พักสะอาด
จุดอ่อน ที่พักส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก และห้องพักมีจำนวนน้อยไม่สามารถรองรับกลุ่มทัวร์ขนาดใหญ่ได้

วิกฤต การคมนาคมมีความสะดวกทำให้ นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปพักในตัวเมืองโคราชมากกว่า

โอกาสในการพัฒนา ประชาชนท้องถิ่นมีแนวโน้มต้องการสร้างที่พัก สัมผัสวัฒนธรรมชนบท (home stay) ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสนใจ

1.7.5.3 ด้านร้านอาหาร

คุณภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีร้านอาหารให้เลือกพอสมควร
ความโดดเด่นและจุดดึงดูด ไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ
จุดแข็ง มีอาหารให้เลือกมากมายทั้งอาหารพื้นเมือง และอาหารไทย
จุดอ่อน ขาดเอกลักษณ์ในการตกแต่งร้านให้มีความเป็นพื้นเมือง
วิกฤต มีร้านค้าคู่แข่งในตัวเมืองโคราชเป็นจำนวนมาก ทำให้นักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่แวะเข้าใช้บริการ

โอกาสในการพัฒนา ต้องรวมกลุ่มผู้ประกอบการสร้างจุดขายให้มีเอกลักษณ์ ส่งเสริมอาหารพื้นบ้าน และการตกแต่งร้านที่ไม่เหมือนที่อื่น

1.7.5.4 ด้านการบริการอื่น ๆ เช่น ระบบสาธารณสุขปลอดภัยพื้นฐาน
 โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคาร โรงเรียน

คุณภาพ อยู่ในระดับสูง เพราะมีสถานบริการประชาชนหลากหลายพอสมควร ทั้งทางการศึกษาขั้นมูลฐาน การสื่อสาร การสาธารณสุข

ความโดดเด่นและจุดดึงดูด ไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

การศึกษา จุดแข็ง มีการบริการ ครบเกือบทุกด้านทั้งการบริการด้านการเงิน การสื่อสาร สาธารณสุข ระบบสาธารณสุขโรค ุจุดอ่อน ขาดสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา โรงพยาบาลยังขาดอุปกรณ์ที่ ทันสมัย

วิกฤต ประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยให้ความไว้วางใจ จึงเดินทางออกไปใช้บริการในตัวเมืองโคราชมากกว่า เช่น การเข้าใช้บริการโรงพยาบาล การ ใช้บริการโรงแรม ฯลฯ

โอกาสในการพัฒนา มีแนวโน้มที่ทางอำเภอจะเข้ามาสร้างความเชื่อมั่น และเสนอเรื่องให้จังหวัดเข้ามารองรับนโยบายในการพัฒนาอำเภอ

1.8 การจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว อำเภอพิมาย

จากการใช้แบบสอบถามความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในตอนที่ 3 ข้อที่ 9 ใน เรื่องความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีการจัดอันดับความสำคัญโดยประชาชนท้องถิ่น จำนวน 400 คน ซึ่งสามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้

อันดับที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เป็นทรัพยากรด้านวัฒนธรรม

คุณสมบัติโดดเด่น มีความสำคัญเป็นที่ตั้งของปราสาทหินพิมาย ที่มีความงดงามซึ่งเป็นศาสนสถานหรือลัทธิมหายานและเป็นต้นแบบของสถาปัตยกรรมให้กับปราสาท นครวัด เป็นปราสาทที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ลูกค้าคนสำคัญ นักท่องเที่ยวต่างถิ่นและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

อุปสรรคในการพัฒนา ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการในเรื่องของ ระบบสาธารณสุข และการรักษาความปลอดภัย

โอกาสในการพัฒนา เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางท่องเที่ยวปราสาท ขอมอีกทั้งได้รับการบูรณะและมีการจัดกิจกรรมการแสดงแสงสีเสียงจนมีคนรู้จักไปทั่วโลก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่และชาวต่างชาติ

อันดับที่ 2 เทศกาลเที่ยวพิมายและแข่งเรือ เป็นทรัพยากรด้านกิจกรรม

คุณสมบัติโดดเด่น มีความสำคัญเพราะเป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อสื่อถึง ความสำคัญและความยิ่งใหญ่ของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นและ ประเพณีทางพุทธศาสนารวมอยู่ด้วย

ลูกค้าคนสำคัญ ประชาชน นักท่องเที่ยวต่างถิ่น และนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ

อุปสรรคในการพัฒนา มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ในการจัดงาน ซึ่งไม่สามารถ ขยายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้

โอกาสในการพัฒนา มีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนการใช้สถานที่ภายในโบราณสถานมาเป็นบริเวณภายนอกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้มากยิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่และชาวต่างชาติ

อันดับที่ 3 ไทรงาม เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ

คุณสมบัติโดดเด่น มีความโดดเด่นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จากความมหัศจรรย์ของต้นไทรซึ่งมีจำนวนมากกว่าร้อยต้น และยังมีการค้นพบว่ามีต้นไทรเก่าแก่ที่มีอายุถึง 350 ปี นับว่าเป็นไทรที่มีอายุมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลูกค้าคนสำคัญ นักท่องเที่ยวต่างถิ่น

อุปสรรคในการพัฒนา ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมีน้อย ขาดการจัดการด้านการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

โอกาสในการพัฒนา สามารถได้รับงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมไปด้วยการรวบรวมร้านอาหารรสชาติอร่อยถูกหลักอนามัย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่

อันดับที่ 4 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นทรัพยากรด้านวัฒนธรรม

คุณสมบัติโดดเด่น ความสำคัญเป็นความโดดเด่นในเรื่องของจิตใจสะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติและความเสียสละ ความกว้างขวางของพื้นที่

ลูกค้าคนสำคัญ ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวภายในอำเภอและใกล้เคียง

อุปสรรคในการพัฒนา ขาดการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวขาดการปรับปรุงทัศนและสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดการเอาใจใส่จากหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

โอกาสในการพัฒนา กำลังจะไต่งบประมาณมาจัดการด้านพื้นที่เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง

อันดับที่ 5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรม

คุณสมบัติโดดเด่น ได้รับการยกย่องว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีการจัดนิทรรศการที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทยและได้มาตรฐานโลก จุดดึงดูดที่น่าสนใจคือ มีการจัดแสดงอารยธรรมเขมรซึ่งมีอิทธิพลในภาคอีสานตอนล่าง ตั้งแต่ยุคแรกๆ จนถึงยุคสุดท้าย และมีอาคารจัดแสดงทับหลังกลางแจ้งให้เข้าชมโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม แต่ด้วยเหตุที่มีคุณสมบัติดีอยู่แล้วทำให้ประชาชนท้องถิ่นมองข้ามในเรื่องการพัฒนา

ลูกค้าคนสำคัญ นักท่องเที่ยวต่างถิ่นและชาวต่างชาติ

อุปสรรคในการพัฒนา การจัดสรรงบประมาณเป็นไปล่าช้า

โอกาสในการพัฒนา มีหน่วยงานหลายฝ่ายให้การสนับสนุนเพื่อการพัฒนา

อันดับที่ 6 ทรัพยากรด้านกิจกรรมและด้านการบริการ นั้นไม่มีในแบบสอบถามผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์จากการลงพื้นที่ทำการศึกษาพบว่า

คุณสมบัติโดดเด่น มีความสำคัญที่อยู่ในระดับเท่ากันเพราะรูปแบบการบริการและกิจกรรมไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

ลูกค้าคนสำคัญ ประชาชน นักท่องเที่ยวต่างถิ่นและชาวต่างชาติ

อุปสรรคในการพัฒนา ส่วนใหญ่มาจากขาดการประชาสัมพันธ์

โอกาสในการพัฒนา มีความเป็นไปได้สูงถ้าทางอำเภอส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และมีงบประมาณจัดสรรในการพัฒนาและลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่มาเป็นอันดับหนึ่งรองลงมา คือคนต่างพื้นที่และชาวต่างชาติ

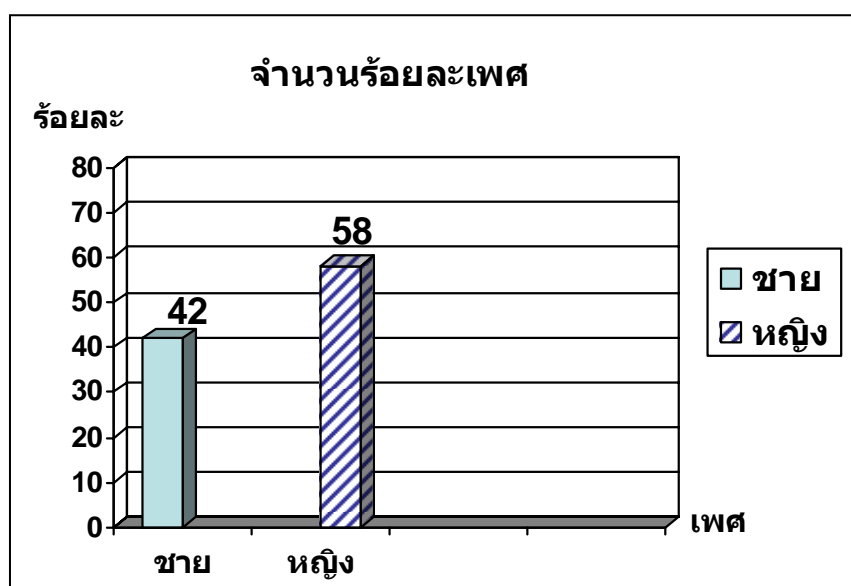
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ในเรื่องความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 การศึกษาจากประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลในเมือง และตำบลสัมฤทธิ์ จำนวน 400 คน ซึ่งมีลักษณะข้อมูลทั่วไปทางชีวสังคมทั้งหมด 7 ด้าน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 จำนวนร้อยละเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	168	42.0
หญิง	232	58.0
รวม	400	100.0

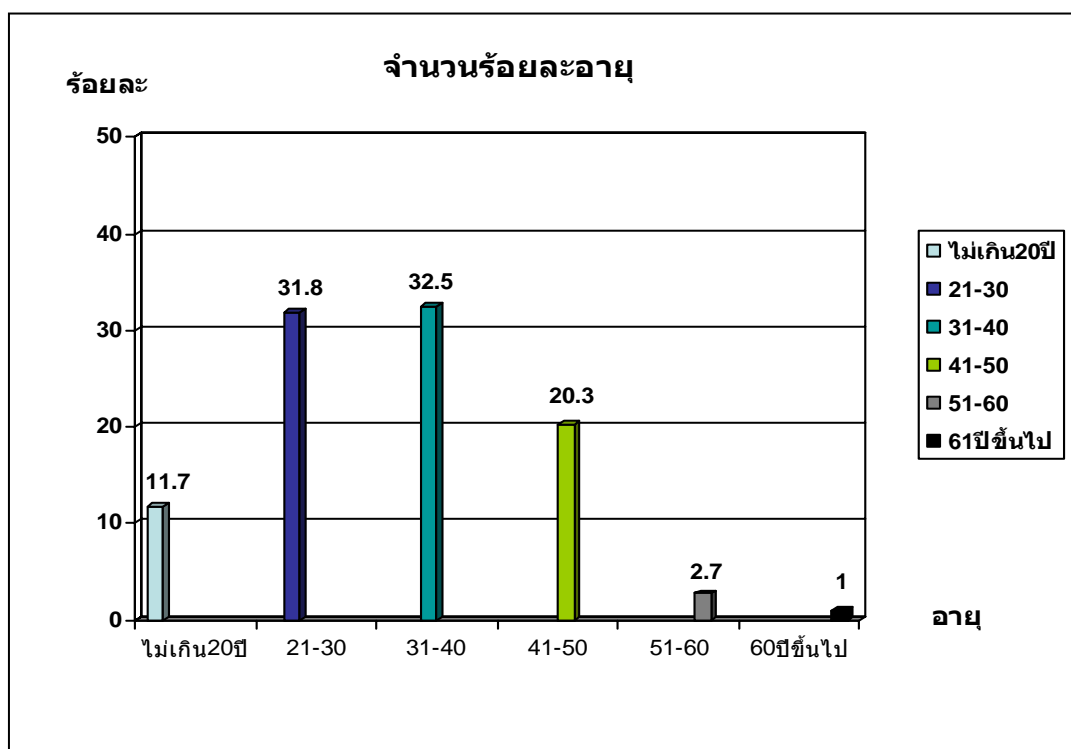
จากตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 58.0 ปรากฏดังแผนภูมิแท่งดังนี้

ตาราง 4 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 20 ปี	47	11.7
21 – 30 ปี	127	31.8
31 – 40 ปี	130	32.5
41 – 50 ปี	81	20.3
51 – 60 ปี	11	2.7
61 ปี ขึ้นไป	4	1.0
รวม	400	100.0

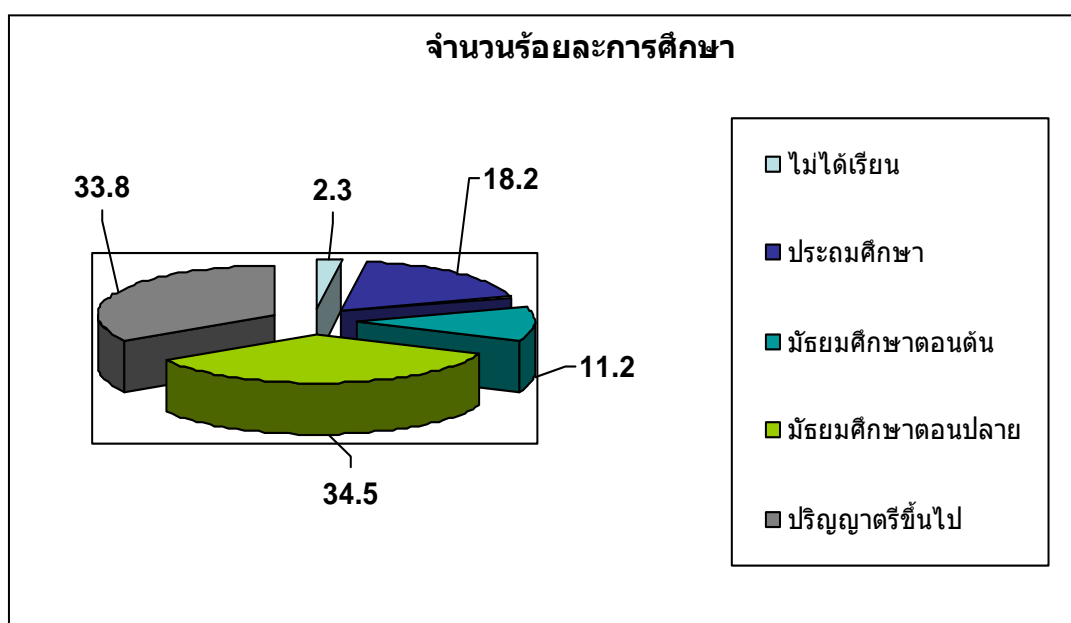
จากตาราง 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีร้อยละ 32.5 รองลงมาอายุ 21 – 30 ปี และอายุ 41 – 50 ปี มีร้อยละ 31.8 และร้อยละ 20.3 ตามลำดับ โดยมีอายุต่ำสุด 11 ปี อายุสูงสุด 82 ปี ซึ่งมีอายุเฉลี่ย (\bar{X}) 32.77 ปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 10.43 และมีอายุจำนวนมากที่สุด (Mode) 32 ปี ปรัชญาตั้ง
แผนภูมิแท่งดังนี้

ตาราง 5 จำนวนร้อยละการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	9	2.3
ประถมศึกษา	73	18.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	45	11.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	138	34.5
ปริญญาตรีขึ้นไป	135	33.8
รวม	400	100.0

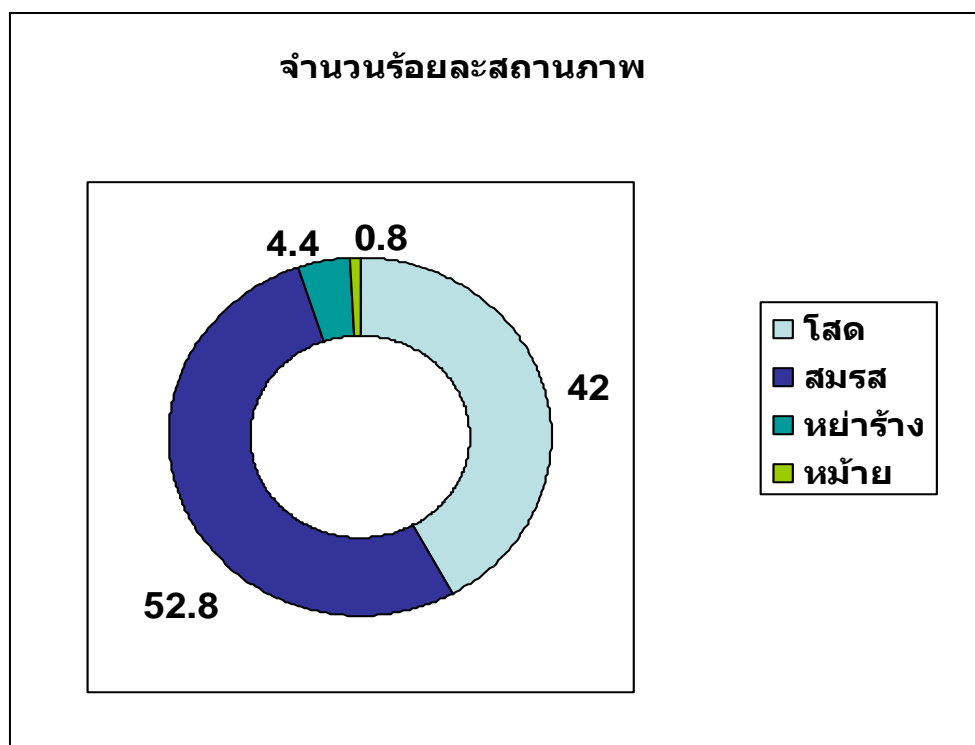
จากตาราง 5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีร้อยละ 34.5 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีร้อยละ 33.8 ส่วนที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีจำนวนน้อยที่สุดมีร้อยละ 2.3 ปრაกฏตั้งแผนภูมิวงกลมดังนี้

ตาราง 6 จำนวนร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	168	42.0
สมรส	211	52.8
หย่าร้าง	18	4.4
หม้าย	3	0.8
รวม	400	100.0

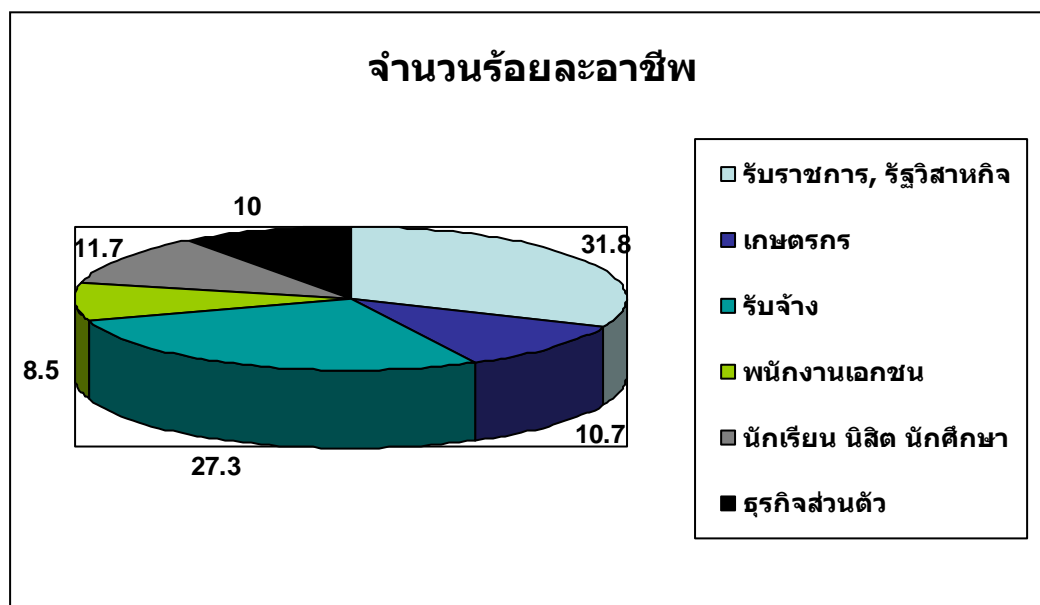
จากตาราง 6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรสมีร้อยละ 52.8 รองลงมา โสด แล้วมีร้อยละ 42.0 ปรากฏดังแผนภูมิโดนัทดังนี้

ตาราง 7 จำนวนร้อยละอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ , รัฐวิสาหกิจ	127	31.8
เกษตรกร	43	10.7
รับจ้าง	109	27.3
พนักงานเอกชน	34	8.5
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	47	11.7
ธุรกิจส่วนตัว	40	10.0
รวม	400	100.0

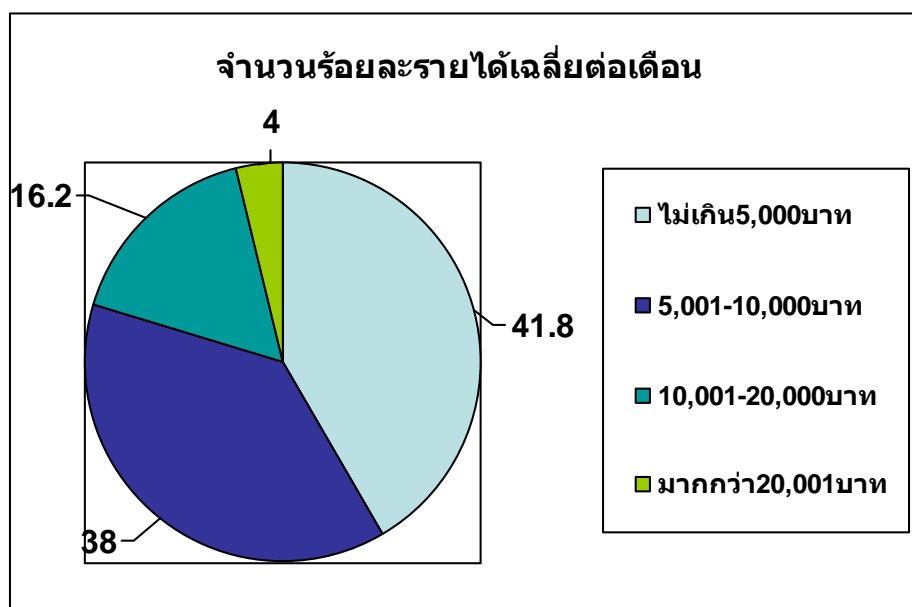
จากตาราง 7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพรับราชการ, รัฐวิสาหกิจ มีร้อยละ 31.8 รองลงมาอาชีพรับจ้างมีร้อยละ 27.3 ปრაกฏตั้งแผนภูมิวงกลมดังนี้

ตาราง 8 จำนวนร้อยละรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	167	41.8
5,001 – 10,000 บาท	152	38.0
10,001 – 20,000 บาท	65	16.2
มากกว่า 20,001 บาท	16	4.0
รวม	400	100.0

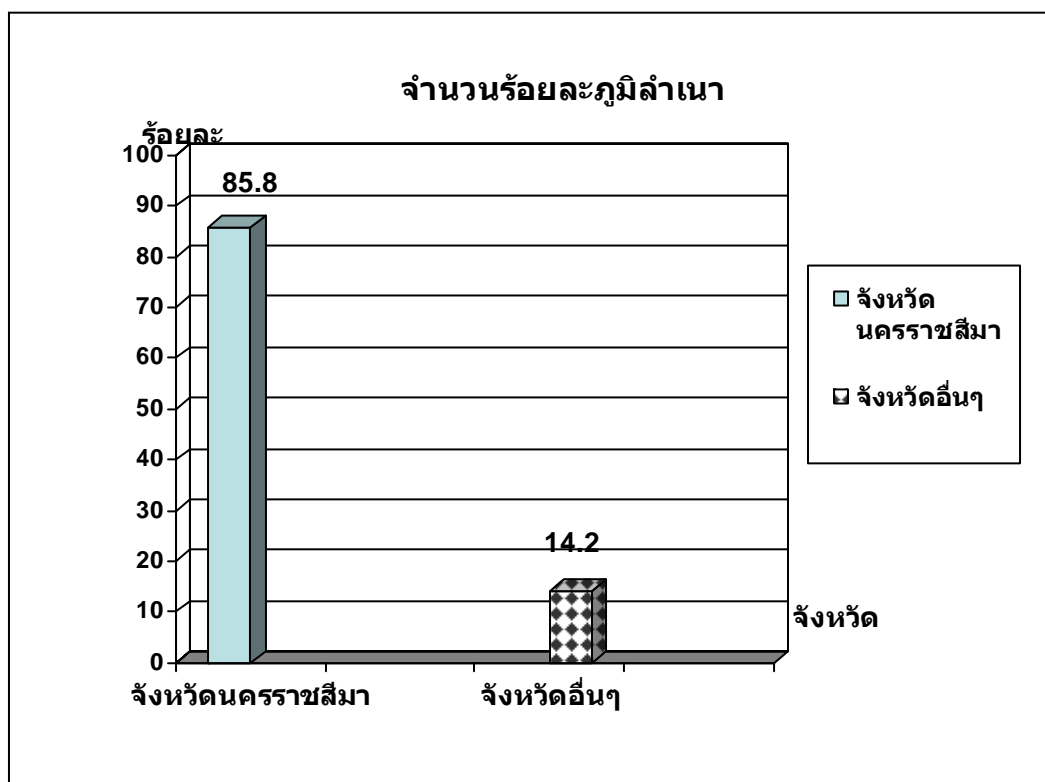
จากตาราง 8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีร้อยละ 41.8 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท มีร้อยละ 38.0 ปรากฏดังแผนภูมิวงกลมดังนี้

ตาราง 9 จำนวนร้อยละภูมิสำเนาเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ภูมิสำเนา	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดนครราชสีมา	343	85.8
จังหวัดอื่น ๆ	57	14.2
รวม	400	100.0

จากตาราง 9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีภูมิสำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา มี ร้อยละ 85.8 ปრაกฏตั้งแผนภูมิแท่งดังนี้

2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นใน อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปิด (Close ended question) เพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นใน อำเภอพิมายจำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลในเมือง และตำบลสัมฤทธิ์ จำนวน 400 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 10 จำนวนร้อยละความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เรื่อง	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	260	65.0	140	35.0	400	100.0
2) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อความยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนด้วย	379	94.8	21	5.2	400	100.0
3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่น	398	99.5	2	0.5	400	100.0
4) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถรองรับได้	314	78.5	86	21.5	400	100.0
5) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรให้ภาคเอกชนดูแลแต่เพียงผู้เดียว	70	17.5	330	82.5	400	100.0
6) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมทุกด้าน	293	73.3	107	26.7	400	100.0
7) ไม่ควรจัดทำป้ายสื่อความหมายในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวเพราะทำให้บดบังทัศนียภาพ	114	28.5	286	71.5	400	100.0
8) การพัฒนาจากการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ไม่ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม	105	26.2	295	73.8	400	100.0

ตาราง 10 (ต่อ)

เรื่อง	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย	387	96.8	13	3.2	400	100.0
10) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะนำมาซึ่งรายได้ที่กระจายเข้าสู่ท้องถิ่น	393	98.3	7	1.7	100	100.0

จากตาราง 10 พบว่าประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมาย มีความรู้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 6 5 . 0 ที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 3 5.0

ส่วนที่มีความรู้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อความยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่นด้วยที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 94.8 ที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 5.2

มีความรู้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 99.5 ที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 0 . 5

มีความรู้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถรองรับได้ที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 78.5 ที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 2 1 . 5

มีความรู้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรให้ภาคเอกชนดูแลแต่เพียงผู้เดียวที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 8 2 . 5 ที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 1 7.5

มีความรู้ว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมทุกด้านที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 7 3 . 3 ที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 2 6.7

มีความรู้ว่าไม่ควรจัดทำป้ายสื่อความหมายในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวเพราะทำให้บดบังทัศนียภาพที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 71.5 ที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 28.5

มีความรู้ว่าการพัฒนาจากการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ไม่ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 7 3 . 8 ที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 2 6 . 2

มีความรู้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่ายที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 96.8 ที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 3 . 2

และที่มีความรู้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะนำมาซึ่งรายได้ที่กระจายเข้าสู่ท้องถิ่นที่ตอบว่าใช่มีร้อยละ 9 8 . 3 ที่ตอบว่าไม่ใช่มีร้อยละ 1 . 7

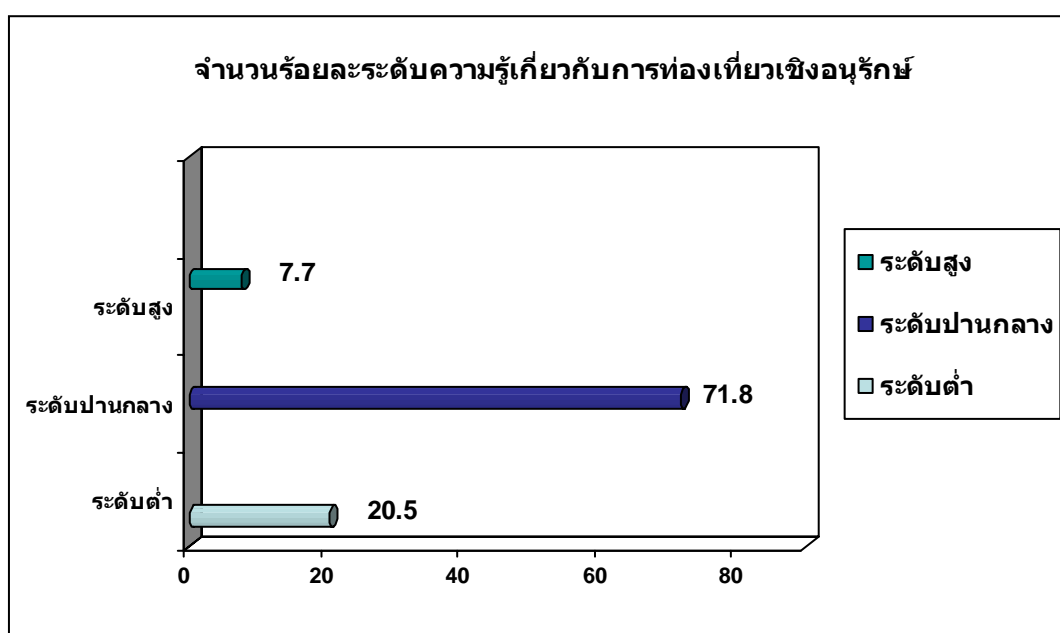
เมื่อได้ช่วงคะแนนเฉลี่ยแล้วจะนำมาแบ่งเหลือเพียง 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง

ความรู้ระดับต่ำ	คะแนนต่ำกว่า	6 คะแนน
ความรู้ระดับปานกลาง	คะแนนตั้งแต่	7 – 9 คะแนน
ความรู้ระดับสูง	คะแนน	10 คะแนน

ตาราง 11 จำนวนร้อยละระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	82	20.5
ระดับปานกลาง	287	71.8
ระดับสูง	31	7.7
รวม	400	100.0

จากตาราง 11 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับปานกลางมีร้อยละ 71.8 รองลงมาระดับต่ำมีร้อยละ 20.5 และระดับสูงมีร้อยละ 7.7 โดยมีคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน คะแนนสูงสุด 10 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) 7.57 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S . D .) 1.49 ปรากฏดังแผนภูมิแท่งดังนี้

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนท้องถิ่น จำแนกจากแบบสอบถาม

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

3.1.2 ผลการศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยทำการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แหล่ง ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปิด (Close ended question) เพื่อวัดความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

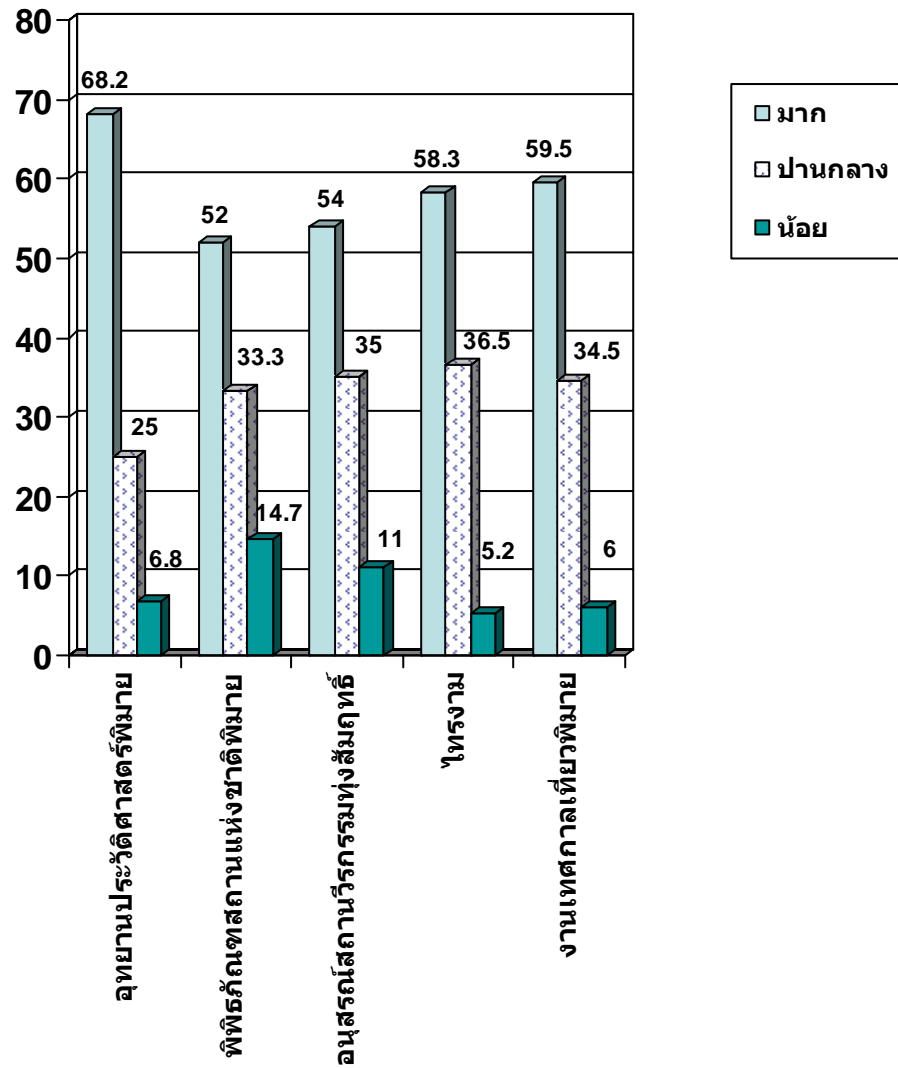
ตาราง 12 จำนวนร้อยละความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับความต้องการในการพัฒนา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
1) อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	273(68.3)	100(25.0)	27(6.8)	400(100.0)
2) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	208(52.0)	133(33.3)	59(14.8)	400(100.0)
3) อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์	216(54.0)	140(35.0)	44(11.0)	400(100.0)
4) ไทรงาม	233(58.3)	146(36.5)	21(5.3)	400(100.0)
5) งานเทศกาลเที่ยวพิมาย	238(59.5)	138(34.5)	24(6.0)	400(100.0)

จากตาราง 12 พบว่าประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมาย มีความต้องการในการพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์พิมายในระดับมากมีร้อยละ 68.3 รองลงมาต้องการพัฒนางานเทศกาลเที่ยวพิมายในระดับมากมีร้อยละ 59.5 ต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไทรงามในระดับมากมีร้อยละ 58.3 ต้องการพัฒนาอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ในระดับมาก และต้องการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายในระดับมาก มีร้อยละ 54.0 และมีร้อยละ 52.0 ตามลำดับ

ปรากฏดังแผนภูมิแท่งดังนี้

จำนวนร้อยละความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3.1.3 ผลการศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปิด (Close ended question) เพื่อวัดความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย โดยทำการศึกษาทั้งหมด 8 ด้าน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 13 จำนวนร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย

ข้อความ	ระดับความต้องการ			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ก. ด้านการเข้าถึง				
1) รถโดยสารประจำทาง	233(58.3)	88(22.0)	79(19.8)	400(100.0)
2) รถโดยสารขนาดเล็ก	184(46.0)	110(27.5)	106(26.5)	400(100.0)
3) ถนนลาดยาง	254(63.5)	92(23.0)	54(13.5)	400(100.0)
4) ป้ายบอกทาง	243(60.8)	95(23.8)	62(15.5)	400(100.0)
ข. ด้านสถานที่				
1) จัดสร้างที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay)	203(50.8)	114(28.5)	83(20.8)	400(100.0)
2) จัดสร้างที่พักราคาถูก (guest house) บริหารโดยคนในชุมชน	187(46.8)	128(32.0)	85(21.3)	400(100.0)
3) สิ่งปลูกสร้างต้องกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น	196(49.0)	120(30.0)	84(21.0)	400(100.0)
4) ร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง	170(42.5)	143(35.8)	87(21.8)	400(100.0)
5) ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (OTOP)	190(47.5)	132(33.0)	78(19.5)	400(100.0)
6) ลานจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	187(46.8)	155(38.8)	58(14.5)	400(100.0)
ค. ด้านความปลอดภัย				
1) ด้านตรวจ ป้อมยาม	238(59.5)	106(26.5)	56(14.0)	400(100.0)
2) อาคารปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยว	226(56.5)	125(31.3)	49(12.3)	400(100.0)
3) ไฟส่องทาง	260(65.0)	96(24.0)	44(11.0)	400(100.0)

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความต้องการ			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ง. ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน				
1) ไฟฟ้า	271(67.8)	94(23.5)	35(8.8)	400(100.0)
2) น้ำประปา	267(66.8)	92(23.0)	41(10.3)	400(100.0)
3) โทรศัพท์	243(60.8)	112(28.0)	45(11.3)	400(100.0)
4) การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัด ขยะ	283(70.8)	75(18.8)	42(10.5)	400(100.0)
5) ระบบบำบัดน้ำเสีย	260(65.0)	86(21.5)	54(13.5)	400(100.0)
จ. ด้านการบริการ				
1) จัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	225(56.3)	140(35.0)	35(8.8)	400(100.0)
2) จัดทำเอกสารแนะนำแหล่ง ท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย	202(50.5)	155(38.8)	43(10.8)	400(100.0)
3) ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นมัคคุเทศก์ ท้องถิ่น	247(61.8)	102(25.5)	51(12.8)	400(100.0)
4) ทำป้ายสื่อความหมายในแหล่ง ท่องเที่ยว	219(54.8)	127(31.8)	54(13.5)	400(100.0)
ฉ. ด้านบุคลากร				
1) สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์โดยชุมชน	183(45.8)	151(37.8)	66(16.5)	400(100.0)
2) จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการ อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อชุมชน เข้มแข็ง	209(52.3)	135(33.8)	56(14.0)	400(100.0)
3) จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	214(53.5)	139(34.8)	47(11.8)	400(100.0)
4) จัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP)	198(49.5)	152(38.0)	50(12.5)	400(100.0)
5) โครงการฝึกอบรมด้าน คอมพิวเตอร์ (ICT) แก่ท้องถิ่น	189(47.3)	132(33.0)	79(19.8)	400(100.0)
6) รัฐสนับสนุนแรงงานท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้	235(58.8)	111(27.8)	54(13.5)	400(100.0)
7) จัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่น ตรวจสอบพฤติกรรม ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว	173(43.3)	151(37.8)	76(19.0)	400(100.0)

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความต้องการ			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ข. ด้านกิจกรรม				
1) จัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมอีสาน	222(55.5)	121(30.3)	57(14.3)	400(100.0)
2) จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง ปราสาทขอม	218(54.5)	129(32.3)	53(13.3)	400(100.0)
3) จัดกิจกรรมประชาชนร่วมกับ นักท่องเที่ยวฟื้นฟูสภาพแหล่ง ท่องเที่ยว	208(52.0)	146(36.5)	46(11.5)	400(100.0)
4) จัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายใน อำเภอ และจังหวัดตลอดปี	185(46.3)	162(40.5)	53(13.3)	400(100.0)
ข. ด้านมิติทางจิตวิญญาณ				
1) ปลุกจิตสำนึกแก้ท้องถิ่นด้านการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	252(63.0)	107(26.8)	41(10.3)	400(100.0)
2) ปลุกจิตสำนึกแก่เยาวชนในการสืบ สานวัฒนธรรมท้องถิ่น	256(64.0)	109(27.3)	35(8.8)	400(100.0)
3) โครงการการฝึกอบรมส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม	207(51.8)	126(31.5)	67(16.8)	400(100.0)
4) โครงการฝึกอบรมวิปสนากรรมฐาน	163(40.8)	131(32.8)	106(26.5)	400(100.0)

จากตาราง 13 พบว่าประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายมีความต้องการด้านการเข้าถึงเกี่ยวกับถนนลาดยางในระดับมากมีร้อยละ 63.5 รองลงมาในระดับปานกลางร้อยละ 23.0 และในระดับน้อยมีร้อยละ 13.5 ประชาชนมีความต้องการป้ายบอกทางในระดับมากมีร้อยละ 60.8 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 23.8 และในระดับน้อยมีร้อยละ 15.5

ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการด้านสถานที่เกี่ยวกับการจัดสร้างที่พักสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay) ในระดับมากมีร้อยละ 50.8 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 28.5 และในระดับน้อยมีร้อยละ 20.8 ประชาชนมีความต้องการให้สิ่งปลูกสร้างต้องกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่นในระดับมากมีร้อยละ 49.0 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 30.0 และในระดับน้อยมีร้อยละ 21.0

ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับการมีไฟส่องทางในระดับมากมีร้อยละ 65.0 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 24.0 และในระดับน้อยมีร้อยละ 11.0 ประชาชนมีความต้องการด้านตรวจและป้อมยามในระดับมากมีร้อยละ 59.5 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 26.5 และในระดับน้อยมีร้อยละ 14.0

ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการด้านระบบสาธารณสุขปลอดภัยเกี่ยวกับการจัดเก็บขยะและระบบกำจัดขยะในระดับมากมีร้อยละ 70.8 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 18.8 และในระดับน้อยมีร้อยละ 10.5 ประชาชนมีความต้องการให้มีไฟฟ้าในระดับมากมีร้อยละ 67.8 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 23.5 และในระดับน้อยมีร้อยละ 8.8

ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการด้านการบริการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นภาคีท้องถิ่นในระดับมากมีร้อยละ 61.8 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 25.5 และในระดับน้อยมีร้อยละ 12.8 ประชาชนมีความต้องการให้จัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในระดับมากมีร้อยละ 56.3 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 35.0 และในระดับน้อยมีร้อยละ 8.8

ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการด้านบุคลากร โดยให้รัฐสนับสนุนแรงงานท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ในระดับมากมีร้อยละ 58.8 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 27.8 และในระดับน้อยมีร้อยละ 13.5 ประชาชนมีความต้องการให้มีการจัดอบรมภาคีท้องถิ่นในระดับมากมีร้อยละ 53.5 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 34.8 และในระดับน้อยมีร้อยละ 40.0

ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการด้านกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมอีสานในระดับมากมีร้อยละ 55.5 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 30.3 และในระดับน้อยมีร้อยละ 14.3 ประชาชนมีความต้องการให้มีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงปราสาทขอมในระดับมากมีร้อยละ 54.5 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 32.3 และในระดับน้อยมีร้อยละ 13.3

ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการด้านมิติทางจิตวิญญาณเกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับมากมีร้อยละ 64.0 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 27.3 และในระดับน้อยมีร้อยละ 8.8 ประชาชนมีความต้องการเกี่ยวกับ

การปลูกจิตสำนึกแก่ท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับมากมีร้อยละ 63.0 รองลงมาในระดับปานกลางมีร้อยละ 26.8 และในระดับน้อยมีร้อยละ 10.3

3.1.4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

3.1.4.1 ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการเกี่ยวกับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในเรื่องดังต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย ด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการบริการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม และด้านมิติทางจิตวิญญาณ ผลการทดสอบในข้อนี้ได้ทำไว้แล้วในตาราง 13

3.1.4.2 ประชาชนท้องถิ่นที่มีปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะ มีความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายแตกต่างกัน

3.1.4.3 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อความต้องการที่จะให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ ไคสแควร์ (Chi-Square) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.05$ โดยปรากฏดังตารางตามลำดับต่อไปนี้

ตาราง 14 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

เพศ	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ชาย	0(0.0)	8(4.8)	160(95.2)	168(100.0)
หญิง	4(1.7)	31(13.4)	197(84.9)	232(100.0)

$$X^2 = 11.452$$

$$df = 2$$

$$P. = 0.003$$

จากตาราง 14 พบว่า $P. = 0.003$ เพศมีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ นั่นคืออายุมีผลต่อระดับความต้องการซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 15 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอ
พินายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

อายุ	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เกิน 20 ปี	0(0.0)	10(21.3)	37(78.7)	47(100.0)
21 – 30 ปี	0(0.0)	12(9.4)	115 (90.6)	127(100.0)
31 – 40 ปี	4(3.1)	7(5.4)	119(91.5)	130(100.0)
41 – 50 ปี	0(0.0)	10(12.3)	71(87.7)	81(100.0)
51 – 60 ปี	0(0.0)	0(0.0)	11(100.0)	11(100.0)
61 ปี ขึ้นไป	0(0.0)	0(0.0)	4(100.0)	4(100.0)

$$X^2 = 20.189$$

$$df = 10$$

$$P. = 0.028$$

จากตาราง 15 พบว่า $P. = 0.028$ อายุมีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของ
ประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ $P. = 0.05$ นั่นคืออายุมีผลต่อระดับความต้องการซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่
กำหนดไว้

ตาราง 16 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นใน
อำเภอพินายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

การศึกษา	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0(0.0)	0(0.0)	9(100.00)	9(100.0)
ประถมศึกษา	0(0.0)	8(11.0)	65(89.0)	73(100.0)
มัธยมศึกษาตอนต้น	0(0.0)	10(22.2)	35(77.8)	45(100.0)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4(1.7)	16(11.6)	118(85.5)	138(100.0)
ปริญญาตรีขึ้นไป	0(0.0)	5(3.7)	130(96.3)	135(100.0)

$$X^2 = 23.052 \quad df = 8 \quad P. = 0.003$$

จากตาราง 16 พบว่า $P. = 0.003$ การศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ นั่นคือการศึกษาที่มีผลต่อระดับความต้องการซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 17 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

สถานภาพ	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
โสด	0(0.0)	27(16.1)	141(83.9)	66(100.0)
สมรส	4(1.9)	12(5.7)	195(92.4)	34(100.0)
หย่าร้าง	0(0.0)	0(0.0)	18(100.0)	66(100.0)
หม้าย	0(0.0)	0(0.0)	3(100.0)	34(100.0)

$$X^2 = 17.130 \quad df = 6 \quad P. = 0.009$$

จากตาราง 17 พบว่า $P. = 0.009$ สถานภาพมีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ นั่นคือการศึกษาที่มีผลต่อระดับความต้องการซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 18 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นใน
อำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

อาชีพ	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
รับราชการ , รัฐวิสาหกิจ	0(0.0)	7(5.5)	120(94.5)	127(100.0)
เกษตรกร	0(0.0)	2(4.7)	41(95.3)	43(100.0)
รับจ้าง	0(0.0)	12(11.0)	97(89.0)	109(100.0)
พนักงานเอกชน	4(11.8)	6(17.6)	24(70.6)	34(100.0)
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	0(0.0)	10(21.3)	37(78.7)	47(100.0)
ธุรกิจส่วนตัว	0(0.0)	2(5.0)	38(95.0)	40(100.0)

$$X^2 = 58.856$$

$$df = 10$$

$$P. = 0.000$$

จากตาราง 18 พบว่า $P. = 0.000$ อาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ นั่นคืออาชีพมีผลต่อระดับความต้องการซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 19 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นใน
อำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

รายได้	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ไม่เกิน 5,000 บาท	4(2.4)	24(14.4)	139(83.2)	167(100.0)
5,001 – 10,000 บาท	0(0.0)	8(5.3)	144(94.7)	152(100.0)
10,001 – 20,000 บาท	0(0.0)	7(10.8)	58(89.2)	65(100.0)
มากกว่า 20,001 บาท	0(0.0)	0(0.0)	16(100.0)	16(100.0)

$$X^2 = 15.404$$

$$df = 6$$

$$P. = 0.017$$

จากตาราง 19 พบว่า $P. = 0.017$ รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ นั่นคือรายได้มีผลต่อระดับความต้องการซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 20 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนากับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ภูมิลำเนา	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
จังหวัดนครราชสีมา	4(1.2)	37(10.8)	302(88.0)	343(100.0)
จังหวัดอื่น ๆ	0(0.0)	2(3.5)	55(96.5)	57(100.0)

$$X^2 = 3.711$$

$$df = 2$$

$$P. = 0.156$$

จากตาราง 20 พบว่าพบว่าภูมิลำเนาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน นั่นคือภูมิลำเนาไม่มีผลต่อระดับความต้องการซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 21 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

คะแนนความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ระดับความต้องการ			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ระดับต่ำ	0(0.0)	18(42.9)	64(78.0)	82(100.0)
ระดับปานกลาง	4(1.4)	21(7.3)	262(91.3)	287(100.0)
ระดับสูง	0(0.0)	0(0.0)	31(100.0)	31(100.0)

$$X^2 = 20.548 \quad df = 4 \quad P. = 0.000$$

จากตาราง 21 พบว่า $P. = 0.00$ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P. = 0.05$ นั่นคือความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีผลต่อระดับความต้องการซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

3.4 ผลการวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

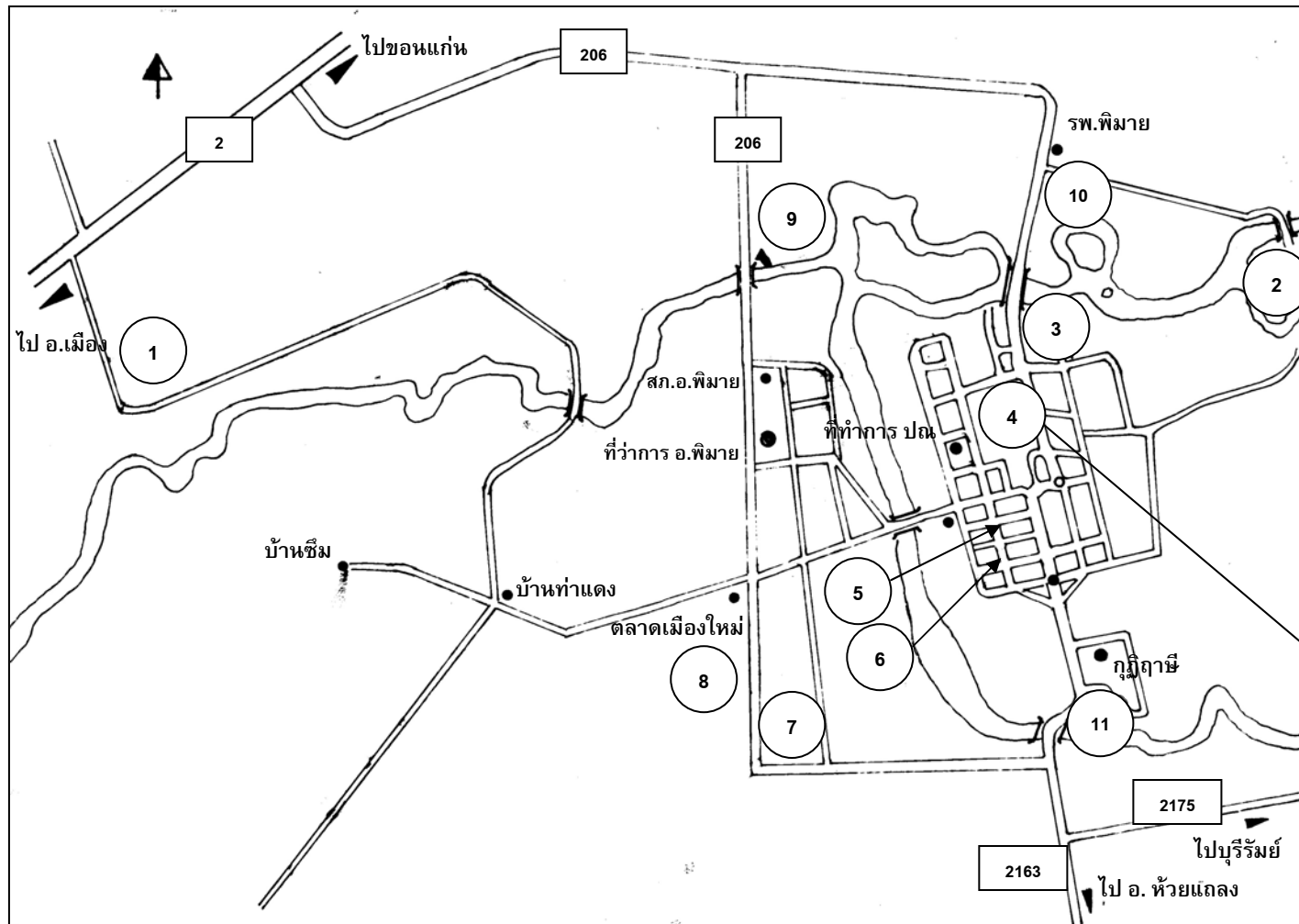
ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเปิด (Open-ended question) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมาย ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในการเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น ซึ่งผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ด้วยมือ (Manual tabulation) ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 22 จำนวนร้อยละข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	ดูแลความสะอาดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	59	41.9
2	มีการปลูกฝังจิตสำนึก และพัฒนาชุมชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	36	25.5
3	ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนา และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	23	16.3
4	ปรับปรุงลานจอดรถ และถนนให้ดีขึ้น	17	12.1
5	มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	6	4.2
รวม		141	100.0

จากตาราง 22 พบว่าประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมาย ที่ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน 141 คน ข้อเสนอแนะอันดับที่ 1 คือ ดูแลความสะอาดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีร้อยละ 41.9 ข้อเสนอแนะอันดับที่ 2 คือ มีการปลูกฝังจิตสำนึก และพัฒนาชุมชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิง

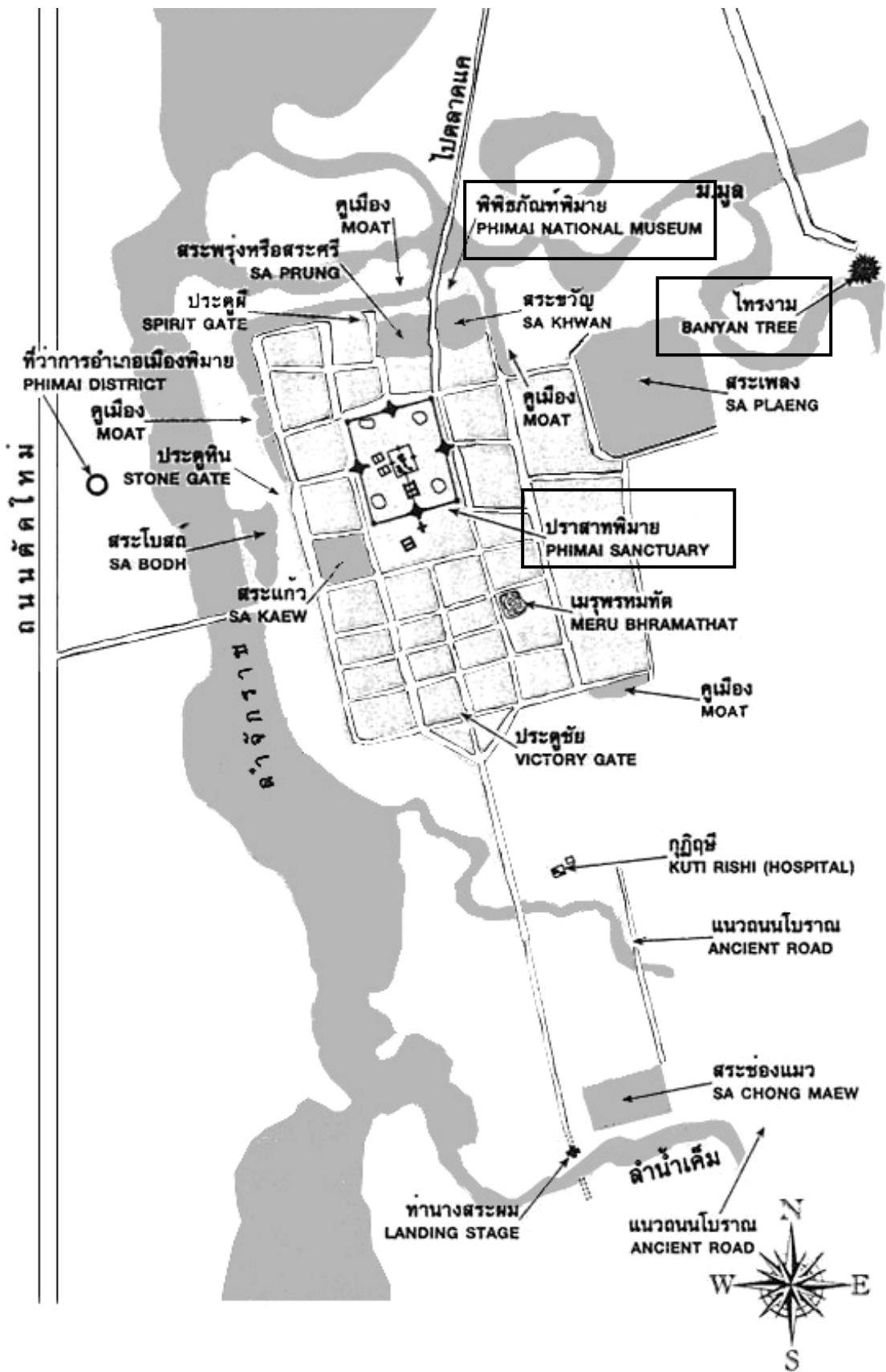
อนุรักษ์ มีร้อยละ 25.5 และข้อเสนอแนะอันดับที่ 3 คือ ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนใน
การพัฒนา และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีร้อยละ 1 6 . 3

- สถานที่ท่องเที่ยว**
1. อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์
 2. ไทรงาม
 3. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย
 4. ปราสาทหินพิมาย
- ที่พัก**
5. พิมายเกสท์เฮ้าส์
 6. พิมายโฮเต็ล
 7. พิมายอินน์
- สถานี/คิวรถ**
8. บขส.
 9. ริมมูล
 10. ทิวไผ่
 11. ใบเตย

แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย

แผนผังโบราณสถานเมืองพิมาย

ภาพประกอบรายการทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ

ภาพประกอบ 1 กิ่งก้านสาขาของต้นไม้

ภาพประกอบ 2 ศาลเจ้าแม่ไทรงาม

ภาพประกอบ 3 ไทรต้นแม่มีอายุ 350 ปี

ภาพประกอบ 4 ร้านอาหารบริเวณไทรงาม

ภาพประกอบรายการทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรม

ภาพประกอบ 5 รูปปั้นแสดงวีรกรรมของนางสาวบุญเหลือ

ภาพประกอบ 6 ศาลสถิตดวงวิญญาณนางสาวบุญเหลือและวีรชน

ภาพประกอบ 7 รูปปั้นนางสาวบุญเหลือยืนถือคบเพลิง

ภาพประกอบ 8 อาคารพิพิธภัณฑ์ทุ่งสัมฤทธิ์

ภาพประกอบ 9 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ทุ่งสัมฤทธิ์

ภาพประกอบ 10 ศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

ภาพประกอบ 11 พระพุทธรูปปางห้ามญาติบริเวณทุ่งสัมฤทธิ์

ภาพประกอบ 12 บริเวณโดยรอบทุ่งสัมฤทธิ์

ภาพประกอบ 13 บ่อเลี้ยงปลาดุกยักษ์ และปลาดุกเผือก บริเวณทุ่งสัมฤทธิ์

ภาพประกอบ 14 บริเวณประตูทางเข้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

ภาพประกอบ 15 ร้านอาหารและของที่ระลึกภายในบริเวณพิพิธภัณฑ์

ภาพประกอบ 16 ทางเข้าอาคารพิพิธภัณฑ์

ภาพประกอบ 17 อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

ภาพประกอบ 18 อาคารจัดแสดงทับหลังพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

ภาพประกอบ 19 จุดจำหน่ายบัตรเข้าชมปราสาทหินพิมาย

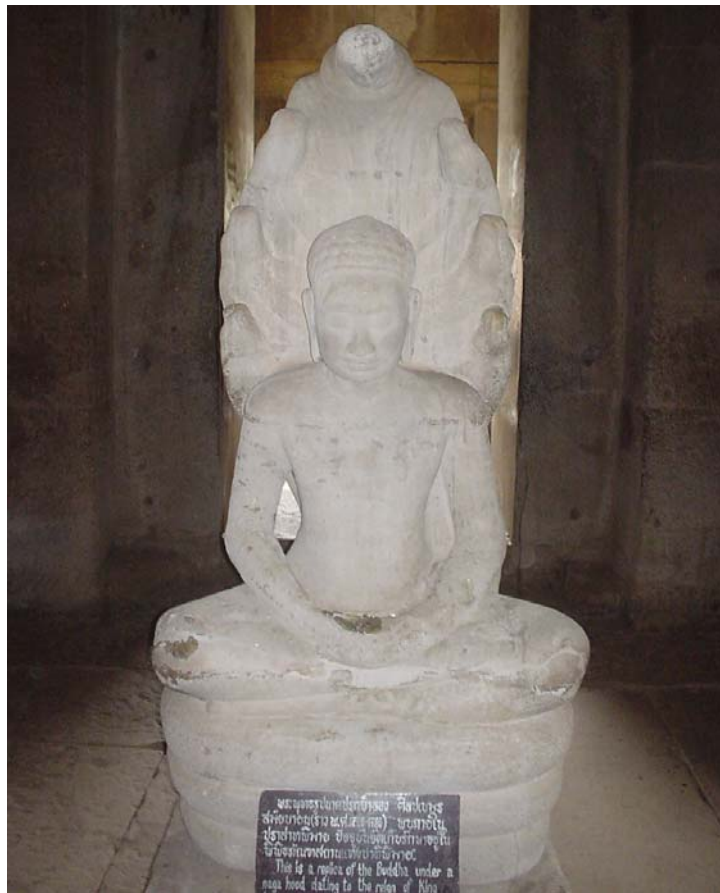
ภาพประกอบ 20 สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ภาพประกอบ 21 สะพานนาคก่อนขึ้นไปปราสาทหินพิมาย

ภาพประกอบ 22 ปราสาทประธาน (ที่มา : หนังสือ ATG)

ภาพประกอบ 23 พระพุทธรูปหาคบปรกภายในปรางค์ประธาน

ภาพประกอบ 24 ปรางค์พรมหัตต์ (ที่มา : หนังสือ ATG)

ภาพประกอบ 25 ยูวมัคคุเทศก์ใหม่ปราสาทหินพิมาย

ภาพประกอบ 26 เมรุพรหมทัต

ภาพประกอบ 27 ประตูเมืองพิมาย

ภาพประกอบ 28 กุฏิฤาษี

ภาพประกอบรายการทรัพยากรปรากฏการณ์สำคัญ

ภาพประกอบ 29 การแสดง แสง สี เสียง วิมาลัยนาฏการ

ภาพประกอบ 30 อาคารอำนวยการจัดงานแข่งเรือ

ภาพประกอบ 31 ลำน้ำจักราชที่ใช้ในการแข่งเรือ

ภาพประกอบ 32 บรรยากาศการแข่งเรือ

ภาพประกอบรายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

ภาพประกอบ 33 สวนไทยศิลป์

ภาพประกอบ 34 ร้านขายอาหารภายในสวนไทยศิลป์

ภาพประกอบ 35 บังกะโลให้เช่าบริเวณสวนไทยศิลป์

ภาพประกอบ 36 ป้ายประชาสัมพันธ์สวนไทยศิลป์

ภาพประกอบรายการทรัพยากรด้านบริการ

ภาพประกอบ 37 สถานีขนส่งอำเภอพิมาย

ภาพประกอบ 38 ที่พักรถโดยสารบริเวณตลาดพิมาย

ภาพประกอบ 39 โรงแรมพิมายอินน์

ภาพประกอบ 40 บริเวณภายในโรงแรมพิมายอินน์

ภาพประกอบ 41 โรงแรมพิมายโฮเต็ล

ภาพประกอบ 42 บ้านพักนานาชาติพิมาย

ภาพประกอบ 43 พิมายเกสท์เฮ้าส์

ภาพประกอบ 44 เอส แอนด์ พีเกสท์เฮ้า

ภาพประกอบ 45 ร้านอาหารไบเตย

ภาพประกอบ 46 บริเวณภายในร้านอาหารไบเตย

ภาพประกอบ 47 บริเวณตลาดไนท์บาร์ซาร์

ภาพประกอบ 48 ป้อมตำรวจท้องเที่ยว

ภาพประกอบ 49 ที่ว่าการอำเภอพิมาย

ภาพประกอบ 50 ร้านรักบ้านเกิดร้านสะดวกซื้อที่ชาวพิมายนิยมมาก

ภาพประกอบ 51 ธนาคารกรุงเทพ สาขาพิมาย

ภาพประกอบ 52 ร้านขายของที่ระลึก

ภาพประกอบ 53 โรงเรียนพิมายวิทยา

ภาพประกอบ 54 วิทยาลัยการอาชีพพิมาย

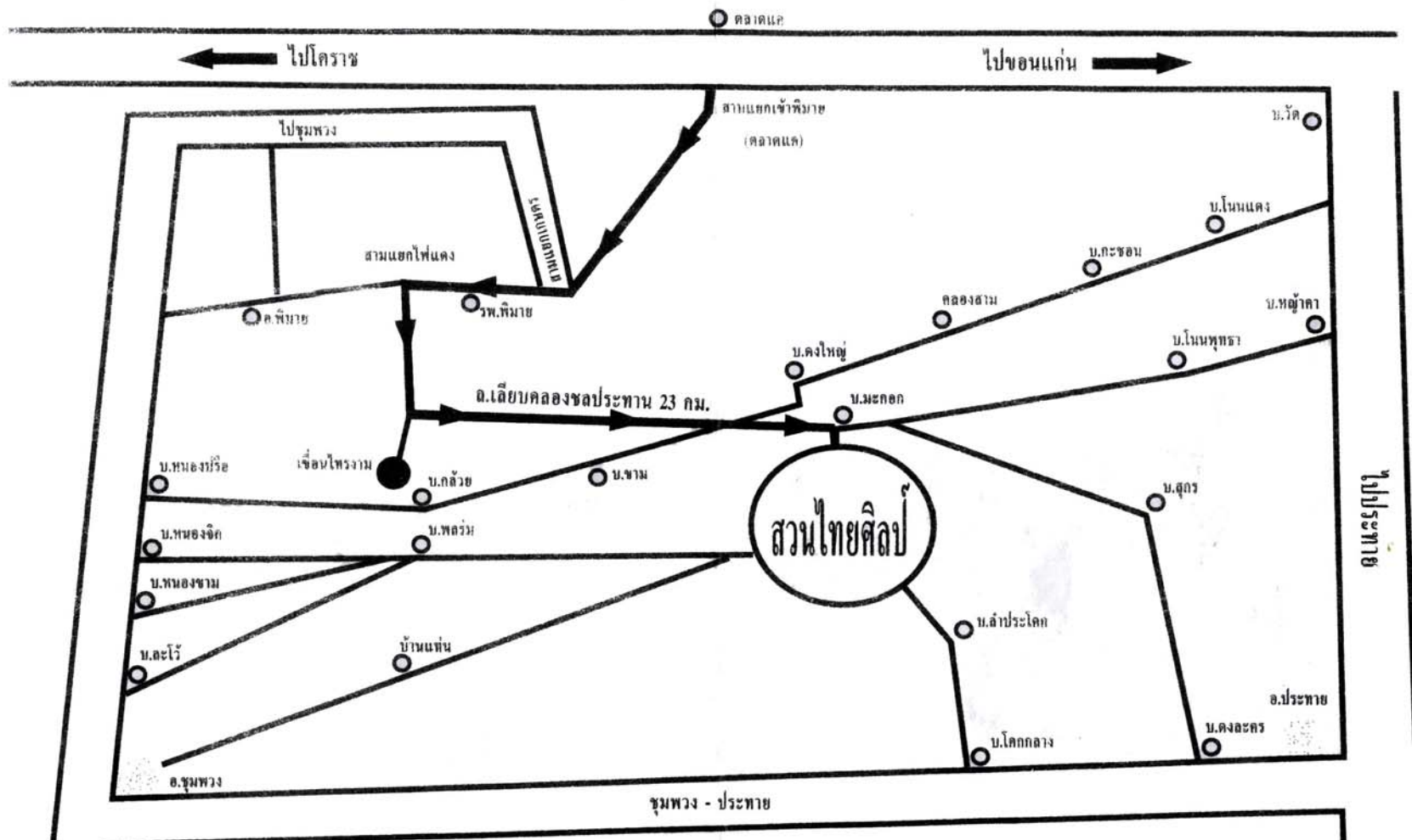
ภาพประกอบ 55 โรงพยาบาลพิมาย

ภาพประกอบ 56 ที่ทำการไปรษณีย์พิมาย

ภาพประกอบ 57 ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองพิมาย

แผนที่สวนไทยศิลป์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางให้กับจังหวัดและอำเภอ เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการวางแผนในการจัดการ และการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในอำเภอเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยยึดหลักพื้นฐานการพัฒนาโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อทำการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการเกี่ยวกับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในเรื่องดังต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย ด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการบริการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม และด้านมิติทางจิตวิญญาณ
2. ประชาชนท้องถิ่นที่มีปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา มีความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายแตกต่างกัน
3. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อความต้องการที่จะให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายแตกต่างกัน

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลผลการสำรวจ ทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นของอำเภอพิมาย ผู้วิจัยพบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวครบทุกด้านดังต่อไปนี้

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่พบคือ *ไทรงาม* เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไทรงามมีลักษณะเป็นสวนร่มรื่น ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางประมาณ 337.5 ตารางวา หรือ 0.84 ไร่ เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ มีร้านอาหารมากกว่า 20 ร้านให้นักท่องเที่ยวได้เลือกรับประทาน เปิดให้บริการ 08.00-18.00 น. มีสุขาไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยวโดยเสียค่าบริการ 2 บาท มีลานจอดรถภายในบริเวณด้านข้างไทรงาม แต่สามารถจอดได้เฉพาะรถยนต์ไม่เกิน 100 คัน ที่ตั้งไทรงามตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณเขื่อนพิมาย ห่างจากที่ว่าการอำเภอพิมายประมาณ 2 กิโลเมตร หน่วยงานที่รับผิดชอบเทศบาลอำเภอพิมาย

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรมพบทั้งหมด 3 แหล่งคือ

1.2.1 *อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์* เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยมีนางสาวบุญเหลือเป็นวีรชนที่ยอมเอาชีวิตเข้าแลก จากเรื่องราวนี้ชาวบ้านทุ่งสัมฤทธิ์จึงได้สร้างศาลสถิตดวงวิญญาณนางสาวบุญเหลือและวีรชนเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ดวงวิญญาณของนางสาวบุญเหลือ ทุ่งสัมฤทธิ์ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านสัมฤทธิ์ตะวันออก ต.สัมฤทธิ์ ห่างจากตัวเมือง 46 กิโลเมตร หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ องค์การบริหารส่วนตำบลสัมฤทธิ์

1.2.2 *พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย* เป็นสถานที่จัดแสดงโบราณวัตถุและจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงยุคประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุทุกชิ้นได้จากการขุดแต่งบูรณะปราสาทหินพิมาย และโบราณสถานในจังหวัดทางภาคอีสานตอนล่าง พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ แบ่งการจัดแสดงออกเป็นสวนอาคารพิพิธภัณฑสถาน และ สวนอาคารเก็บทับหลัง ดังนี้ สวนอาคารพิพิธภัณฑสถาน เป็นอาคารสองชั้น จัดแสดงโบราณวัตถุทั้งชั้นบนและชั้นล่าง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย บริเวณเชิงสะพานท่าสงกรานต์ ก่อนถึงปราสาทหินพิมายเล็กน้อย จากตัวเมืองนครราชสีมา พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-16.00 น. ค่าเข้าชมชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมศิลปากร

1.2.3 *อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย* เป็นแหล่งโบราณสถานที่สำคัญ มีปราสาทหินที่สร้างด้วยหินทรายสีแดงมีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย รูปแบบของสถาปัตยกรรมที่พบเป็นแบบบาปวนและนครวัด มีพื้นที่ 115 ไร่ วางแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 565 เมตร ยาว 1,030 เมตร อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย ซึ่ง เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 07.30-18.00 น. โดยเสียค่าเข้าชม ชาวไทยคนละ 10 บาท ส่วนชาวต่างประเทศคนละ 40 บาท

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติและปรากฏการณ์สำคัญ ที่พบ 3 เทศกาลคือ

1.3.1 เทศกาลเที่ยวพิมาย เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และส่งเสริมเผยแพร่การท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา ภายในงานได้จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การแสดงแสง สี เสียง วิทยานาฏการ การแสดงทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน การประกวดการทำอาหารท้องถิ่น ประกวดกองเชียร์ ประกวดขับร้องเพลงไทยลูกทุ่ง การจัดแสดงนิทรรศการจากภาครัฐและเอกชนของจังหวัดและอำเภอ การออกจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ การประกวดแมวโคราช งานเทศกาลนี้จะจัดขึ้น 5 วัน ในช่วงอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนของทุก ๆ ปี หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันของจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาลพิมาย และกรมศิลปากร บริเวณที่จัดงานคือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอ พิมาย จังหวัดนครราชสีมา บริเวณที่ว่าการอำเภอพิมาย และบริเวณลำน้ำจักราช

1.3.2 งานแข่งเรือยาวประเพณีพิมาย มีการแข่งเรือยาวชิงถ้วยพระราชทานฯ เพื่อเสริมสร้าง ความรัก ความสามัคคี ระหว่างคนท้องถิ่นและต่างอำเภอรวมทั้งต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการประกวดขบวนพาเหรด(แฟนซี) ส่วนกลางคืนมีขบวนแห่พุทธประวัติที่สวยงามตระการตา รวมถึงการแสดงพื้นบ้านบนเวทีมากมาย ทางอำเภอได้กำหนดไว้เป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ ถัดไปจากเทศกาลออกพรรษาทุกปีทีลำน้ำมูลตรงกับเทศกาลเที่ยวพิมาย สถานที่จัดงาน บริเวณลำน้ำมูล ลำน้ำจักราช ทางอำเภอได้กำหนดไว้เป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ ถัดไปจากเทศกาลออกพรรษาทุกปีทีลำน้ำมูลตรงกับเทศกาลเที่ยวพิมาย หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันของจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาลพิมาย และกรมศิลปากร

1.3.3 งานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ จัดขึ้นเพื่อรำลึกถึงวีรกรรมการพลีชีพของนางสาวบุญเหลือ ภายในงานมีการออกร้านขายของ มีสินค้าพื้นเมืองมากมายโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร ในตอนกลางคืนมีมหรสพมากมาย และมีการประชันเพลงโคราชทุกคืน สถานที่จัดงานบริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ระยะเวลาการจัดงานงานฉลองนี้จะจัดขึ้นทุกปี ระหว่างวันที่ 3 - 5 มีนาคม หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันระหว่างชาวบ้านตำบลสัมฤทธิ์กับองค์การบริหารส่วนตำบลสัมฤทธิ์

1.4 ทรัพยากรด้านกิจกรรมพบ 1 แหล่งคือ สวนไทยศิลป์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น มีลักษณะคล้ายกับชายทะเล แต่เป็นน้ำจืดมีคลื่นพอที่จะเล่นกีฬาทางน้ำได้ นอกจากนี้ยังสามารถเดินชมไร่ส้ม ทุ่งทานตะวัน และในปีพ.ศ.2549 จะมีพิพิธภัณฑสถานน้ำจืด แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้มีพื้นที่ประมาณ 2,000 กว่าไร่ สภาพโดยทั่วไปที่ผู้วิจัยพบนั้นแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้บริหารจัดการยังไม่เสร็จสมบูรณ์ สวนไทยศิลป์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา บริเวณนี้เป็นที่ดินส่วนบุคคล มีลูกชายคุณประสิทธิ์ ไม่ทราบนามสกุลเป็นผู้จัดการและคอยดูแล

1.5 ทรัพยากรด้านบริการ เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรทางด้านนี้มีครบทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่พักระดับ 2-3 ดาว ร้านอาหาร การสื่อสาร โรงเรียน วิทยาลัย ระบบการขนส่ง

1.6 กิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Tourism Events) ที่พบคือ ฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ วันที่ 3-5 มีนาคมจัดขึ้นทุกปี เทศกาลเที่ยวพิมายและงานแข่งเรือยาวประเพณีพิมาย ช่วงอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

1.7 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว ใช้การประเมินด้วย 10 ความต้องการพื้นฐาน (10 Needs Basic) ได้แก่ ป้ายบอกทาง, สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยว, ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว, สุขา, ร้านอาหารและร้านเครื่องดื่ม, ร้านขายของที่ระลึก, การสื่อความหมาย, การกำหนดเส้นทางเดิน, มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และป้ายข้อมูลโบราณสถาน หากมีตั้งแต่ 8 ข้อถือเป็นศักยภาพสูง มี 5 ข้อ เป็นศักยภาพปานกลาง มีน้อยกว่า 5 ข้อ เป็นศักยภาพต่ำ ดังนี้

1.7.1 ไทโรงาม คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

1.7.2 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ คุณภาพอยู่ในระดับต่ำ

1.7.3 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.7.4 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และโบราณสถานนอกกำแพงปราสาทหินพิมาย คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.7.5 เทศกาลเที่ยวพิมายและเทศกาลแข่งเรือ คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.7.6 งานฉลองและรำลึกถึงวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

กลาง

1.7.7 สวนไทยศิลป์ คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

1.7.8 ด้านการขนส่ง อยู่ในระดับปานกลาง

1.7.9 ด้านที่พัก โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มาตรฐานที่พักอยู่ในระดับ 2-3 ดาวเท่านั้น

1.7.10 ด้านร้านอาหาร คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

1.7.11 ด้านการบริการอื่น ๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ธนาคาร โรงเรียน คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.8 การจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวดังนี้ อันดับที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อันดับที่ 2 เทศกาลเที่ยวพิมาย อันดับที่ 3 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อันดับที่ 4 ไทโรงาม อันดับที่ 5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย และอันดับที่ 6 ด้านกิจกรรมและด้านการบริการ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชนท้องถิ่นใน อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ทั้งหมด 7 ตำบล และผลการวิเคราะห์ความรู้ พบว่า

2.1 ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีร้อยละ 58.0

2.2 อายุระหว่าง 31-40 ปี มีร้อยละ 32.5 อายุเฉลี่ย 32.77 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 11 ปี ส่วนอายุสูงสุด 82 ปี

2.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีร้อยละ 34.5

2.4 สถานภาพสมรสมีร้อยละ 52.8

2.5 อาชีพรับราชการ, รัฐวิสาหกิจ มีร้อยละ 31.8

2.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีร้อยละ 41.8

2.7 ภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา 85.8

2.8 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นใน อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมาย มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับปานกลาง มีร้อยละ 71.8

3. ผลการศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

3.1 โดยทำการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แหล่ง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนโดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย(มีร้อยละ 68.3) งานเทศกาลเที่ยวพิมาย (มีร้อยละ 59.5) ไทรงาม (ร้อยละ 58.3) อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ในระดับมาก (มีร้อยละ 54.0) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย (มีร้อยละ 52.0)

3.2 ผลการศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยทำการศึกษาทั้งหมด 8 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายมีความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายในด้านต่าง ๆ คือ

3.2.1 ด้านการเข้าถึง ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการถนนลาดยางมากที่สุดมีร้อยละ 63.5

3.2.2 ด้านสถานที่ ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการจัดสร้างที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุดมีร้อยละ 50.8

3.2.3 ด้านความปลอดภัย ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการไฟส่องทางมากที่สุดมีร้อยละ 65.0

3.2.4 ด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะมากที่สุดมีร้อยละ 70.8

3.2.5 ด้านการบริการ ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมากที่สุดมีร้อยละ 61.8

3.2.6 ด้านบุคลากร ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการให้รัฐสนับสนุนแรงงานท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้มากที่สุดมีร้อยละ 58.8

3.2.7 ด้านกิจกรรม ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการให้จัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมอีสานมากที่สุดมีร้อยละ 55.5

3.2.8 ด้านมิติจิตวิญญาณ ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นมีร้อยละ 64.0

3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า

3.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.05$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ แต่ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ภูมิลำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

3.3.2 จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ปัจจัยสนับสนุน คือ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.05$ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

3.4 ผลการวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าพบว่าประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายที่ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน 141 คน ข้อเสนอแนะอันดับที่ 1 คือ ดูแลความสะอาดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีร้อยละ 41.9 ข้อเสนอแนะอันดับที่ 2 คือ มีการปลูกฝังจิตสำนึก และพัฒนาชุมชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีร้อยละ 25.5 และข้อเสนอแนะอันดับที่ 3 คือ ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนา และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีร้อยละ 16.3

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความต้องการการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลผลการสำรวจ ทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นของอำเภอพิมาย ผู้วิจัยพบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวครบทุกด้าน โดยจะอภิปรายดังนี้

1.1 ระบบการจัดการ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อุทยานประวัติศาสตร์พิมายอยู่ในเกณฑ์ดี แต่บางแห่งระบบการจัดการยังไม่ค่อยสมบูรณ์ขาดการร่วมมือจากภาครัฐและประชาชนเช่นที่ไทรงาม แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์เท่าที่ควรเช่น ที่อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ การจัดระเบียบเรื่องลานจอดรถบริเวณหน้าปราสาทหินพิมายมีความวุ่นวายสับสน ถึงแม้จะมีตำรวจคอยอำนวยความสะดวกให้ก็ตาม

1.2 ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ยังต้องมีการปรับปรุงโดยเฉพาะบริเวณไทรงาม สวนไทยศิลป์ และในบริเวณปราสาทหินพิมายถึงขณะนี้จำนวนน้อย

1.3 ความปลอดภัย ในภาพรวมผู้วิจัย พบว่าอำเภอพิมายโดยเฉพาะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยสูง

2. ผลจากการศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นและปัจจัยสนับสนุนจากกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการศึกษาความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยทำการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่ง แสดงให้เห็นถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในอำเภอพิมายมีความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนตามลำดับอันดับที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อันดับที่ 2 เทศกาลเที่ยวพิมาย อันดับที่ 3 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อันดับที่ 4 ไทรงาม อันดับที่ 5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย ซึ่งจากแบบสอบถามนี้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายทั้งที่ควรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ แต่ประชาชนมีความเห็นว่า เนื่องจากมีหลายหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาอยู่แล้วประชาชนจึงมุ่งความสนใจไปที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นมากกว่า

2.2 ด้านการเข้าถึง แสดงให้เห็นว่าประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการถนนลาดยางเมื่อพิจารณาแล้วถนนส่วนใหญ่ในอำเภอพิมายไม่ค่อยดีเท่าที่ควร การเดินทางสัญจรไปมาบางจุดถนนขาดความเชื่อมต่อระหว่างถนนลาดยางกับถนนลูกรัง

หากถนนตีการเดินทางก็จะสะดวกขึ้น เกิดการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีการจ้างรถเพื่อใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น(2544)ที่ได้ทำการศึกษาบทบาทของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาต่อการจ้างงาน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาคคมนาคมและการขนส่งเป็นอย่างมาก

2.3 ด้านสถานที่ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นต้องการจัดสร้างที่พักสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay) มาเป็นอันดับแรก รองลงมาต้องการให้สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของถิ่น และต้องการให้มีร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (OTOP) ตามลำดับ

เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นมีลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำ จึงมีความต้องการที่จะหารายได้เสริมนอกเหนือจากอาชีพหลัก ต้องการรวมกลุ่มเพื่อจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ.2527:2) กล่าวว่า การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน

2.4 ด้านความปลอดภัย แสดงให้เห็นว่าประชาชนท้องถิ่นต้องการไฟส่องทางป้อมยาม อาคารปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ประชาชนท้องถิ่นต้องการไฟส่องทางมากเป็นอันดับแรกเนื่องจากบริเวณตรอก และซอยเข้าหมู่บ้านบางแห่งยังไม่มีติดตั้งไฟส่องทางซึ่งประชาชนเองเป็นห่วงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนและกลัวการเกิดอาชญากรรมจนทำให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จากเหตุผลนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์(Maslow)ในลำดับขั้นที่สามในเรื่องความต้องการความปลอดภัย(Safety Needs and Security) คือต้องการความมั่นคง ต้องการการป้องกันอันตราย

2.5 ด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นต้องการระบบการจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะมากเป็นอันดับแรก เมื่อพิจารณาจากสาเหตุในอำเภอพิมายนั้นถึงขยะมีน้อยมากโดยเฉพาะตามแหล่งท่องเที่ยวและหมู่บ้านทำให้มีการลักลอบทิ้งขยะตามที่สาธารณะจนส่งกลิ่นเหม็นรบกวนผู้คนสัญจรไปมา ประชาชนเล็งเห็นถึงสภาวะแวดล้อมที่ตามมาซึ่งก่อให้เกิดทัศนะอุจาด เกิดปัญหามลพิษตามมารวมถึงประชาชนบางกลุ่มขาดจิตสำนึกมีนิสัยมักง่าย

2.6 ด้านการบริการ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นต้องการส่งเสริมเยาวชนภายในอำเภอเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เนื่องจากต้องการให้เยาวชนรักและหวงแหนวัฒนธรรมโบราณสถานที่อยู่คู่บ้านคู่เมือง ซึ่งสอดคล้องกับหลายๆ โรงเรียนในอำเภอที่จัดให้มียุวมัคคุเทศก์นำชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และร่วมมือกันในการสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิมตลอดจนการถ่ายทอดเรื่องราวอันทรงคุณค่า ซึ่งตรงกับ

แนวคิดของ พงนา สวนศรี (2546:20-22) ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนจนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ต้องเริ่มต้นจากชุมชนท้องถิ่น

2.7 ด้านบุคลากร แสดงให้เห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นต้องการให้รัฐสนับสนุนแรงงานท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ รองลงมาต้องการให้จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เนื่องจากต้องการหารายได้เสริมนอกจากการทำอาชีพหลักซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการที่ประชาชนท้องถิ่นต้องการจัดสร้างที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

2.8 ด้านกิจกรรม แสดงให้เห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นต้องการให้จัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมอีสาน รองลงมาคือมีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงปราสาทขอม เห็นได้ว่าประชาชนท้องถิ่นมีความตระหนักถึงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของตน สอดคล้องกับมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมของพงนา สวนศรี (2546: 20-22) กล่าวคือ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการรู้เท่าทันต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโตอย่างไร้รากฐาน

2.9 ด้านมิติทางจิตวิญญาณ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นต้องการให้มีการปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และการปลูกจิตสำนึกแก่ท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื่องจากในปัจจุบันมีการรับเอาวัฒนธรรมเมืองเข้ามาจากสื่อต่าง ๆ ทำให้ประชาชนท้องถิ่นเริ่มเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิม

ซึ่งจะนำมาถึงความขัดแย้งต่อความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2540:2-50-2-51) คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

3. ผลการของการศึกษาปัจจัยสนับสนุน คือการศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แสดงให้เห็นว่า ความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการเรียนการสอนส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านวิชาการเพื่อการเรียนต่อ ส่วนการเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวนั้นจึงเป็นเพียงการสอดแทรกเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการเรียนเท่านั้นมิได้หวังให้เกิดองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยวโดยแท้จริง

ซึ่งไม่เหมือนกับการเรียนในมหาวิทยาลัยในเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อความต้องการที่จะให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมายแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวแล้วมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเป็น
ระดับดังนี้

4

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการจัดการ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนท้องถิ่นมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการ
การท่องเที่ยวโดยชุมชนในทุกๆ ด้านทั้งการพัฒนาความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการรองรับ
การท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ทางอำเภอและจังหวัดเข้าร่วมประสานงานกับ
ชุมชนเพื่อจัดตั้งแผนยุทธศาสตร์และแผนงานทางการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างจริงจังและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย

ทางจังหวัดและอำเภอควรร่วมมือกันจัดสร้างป้ายบอกทางเพิ่มเติม โดยเฉพาะ
บริเวณทุ่งสัมฤทธิ์ ควรดูแลปรับปรุงถนนในอำเภอให้ดียิ่งขึ้น จัดสร้างไฟส่องทาง ความสะอาด
ของห้องน้ำ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ จัดการการจราจรหน้าปราสาทหินพิมายเพื่อความเป็น
ระเบียบมากกว่านี้

2.

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นทั้งทางภาครัฐบาล
และผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวยังมีความรู้ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมี
ข้อเสนอแนะว่า ควรปลูกฝัง เพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ผ่านสื่อท้องถิ่น เพื่อให้ทุกๆ คนในอำเภอมีความรู้ความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น ฝ่ายบริการการ
ท่องเที่ยวควรจัดพิมพ์แผนที่และข้อมูลแจกจ่ายตามจุดสำคัญในตัวเมือง อาทิ ร้านอาหาร
ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายของที่ระลึก

3. ข้อเสนอแนะเชิงเปรียบเทียบระหว่างความต้องการของประชาชนท้องถิ่นกับความ

ต้องการของนักท่องเที่ยว ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ต้องการให้เกิดการ
พัฒนาทางการท่องเที่ยวเพราะต้องการให้เกิดการกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน แต่ในแง่ความ
ต้องการของนักท่องเที่ยวนั้นจากที่มีผู้ทำการวิจัยไว้แล้ว ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความ
ต้องการของนักท่องเที่ยวคือ การรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (นิมิตพงษ์ เชาวน์ปรีชา. 2545) แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้
แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายในด้านที่พักและบริการ ซึ่งแตกต่างกับความต้องการ
ของประชาชนท้องถิ่นที่ต้องการสร้างอาชีพเสริมให้กับครอบครัวมากกว่า

4.

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นปัจจัยความต้องการของเจ้าของพื้นที่ ที่เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยตรงซึ่งถือเป็นจุดแข็งและเป็นหัวใจของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เน้นชุมชนให้มีส่วนร่วมและเกิดการกระจายรายได้ จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยประสบปัญหาในเรื่องของการเดินทางไปยังพื้นที่ทำการศึกษางานบางแห่งเป็นไปด้วยความยากลำบาก การเก็บแบบสอบถามต้องติดตามตลอดเวลา มิเช่นนั้นจะได้อีกกลับมาไม่ครบ ค่าใช้จ่ายเกินงบประมาณที่กำหนดไว้ หน่วยงานภาครัฐบางแห่งไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และระยะเวลาที่จำกัดอีกทั้งเป็นช่วงที่ไม่ใช่งานเทศกาลทำให้ข้อมูลที่ได้ยังไม่สมบูรณ์แบบ ในการศึกษาค้างต่อไปควรศึกษาใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 4 เดือน และควรเข้าร่วมในงานเทศกาลของอำเภอด้วยหากจะทำงานวิจัยในครั้งต่อไป

ควรศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 ควรศึกษาวิจัยในเรื่องของการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่นเพื่อสืบสานวัฒนธรรมภาคอีสาน

4.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการจัดที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมภาคอีสานโดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก http://www.dopa.go.th/cgi-bin/house2_stat.exe?YEAR=47&LEVEL=2&PROVINCE=30%23%B9%A4%C3%C3%D2%AA%CA%D5%C1%D2&DISTRICT=%BE%D4%C1%D2%C2&TAMBON=
- กรมศิลปากร. แผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (6 มกราคม 2547). ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2547-2549. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนางานการท่องเที่ยว.
- กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). รายงานขั้นสุดท้ายแผนปฏิบัติการพัฒนากการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. จังหวัดเพชรบุรี: คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). รายงานฉบับสมบูรณ์แผนปฏิบัติการพัฒนากการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา, บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. จังหวัดนครราชสีมา สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก http://www.tat.or.th/thai/region.php?region_id=4
- คมกริช ทับทิมไทย. (2534). การรักษาขีดความสามารถทางจิตวิทยา ในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ บริเวณน้ำตกเหวสุวัต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิตจำนงค์ กิติเกียรติ และ ชัยวัฒน์ สิทธิภราดร. (2535). การพัฒนาชุมชน : การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร.
- จิตติมา ผลเสวก, ผู้เขียน. (2545). “นายรอบรู้” นักเดินทาง : นครราชสีมา. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- เจมส์กัตต์ ปิ่นทอง. (2526). การบริหารพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จำเนียร วรรัตน์ชัยพันธ์. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชน: กลไกสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน: สรุปผลการประชุมโต๊ะกลม เรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน วันพุธที่ 30 เมษายน 2546. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/naturalResource/attachment/06.doc>
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2546). การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปอาชีพ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ชูลีพร ไกรเวียง. (2531). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักท่องเที่ยว ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2542?). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. (เอกสารประกอบคำสอน). เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ติน ปรัชญาพฤทธิ. (2531). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์-โสภากการพิมพ์
- เทศกาลเที่ยวพิมาย. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก www2.tat.or.th/.../branch_post.php?SC=52&BR=13, www.tripandtrek.com/.../show.php?Category=&No=57 และ www2.tat.or.th/tat_branch/web/branch_post_det...
- ธรณ์ ชำรงนาวาสวัสดิ์; และสกลพรรณ กิพานันท์ (ATG). (2543). เยี่ยมวิมาน...เมืองพิมาย. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งเรืองรัตน์พรินติ้ง จำกัด
- นภดล ภาคพรต. (2547). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ประจำเดือนกรกฎาคม 2547. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก <http://www.stou.ac.th/Tourism/Acheivel/July/Topic3.htm>
- นิมิตพงษ์ เชาวนปรีชา. (2545). ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณวนอุทยานน้ำตกเจ็ดสาวน้อย จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (บริหารทรัพยากรป่าไม้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2546). แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน: สรุปผลการประชุมโต๊ะกลม เรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน วันพุธที่ 30 เมษายน 2546. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/naturalResource/attachment/06.doc>
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ไฟว์ แอนด์ โฟร์ พรินติ้ง.
- ปรียาพร พรหมพิทักษ์. (2527). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- พงษ์พิสิฐวิทย์ วิเศษกุล. (2546). *กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน: ความเชื่อมโยงเหตุปัจจัยและแนวทางการดำเนินงาน: สรุปผลการประชุมโต๊ะกลม เรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน วันพุธที่ 30 เมษายน 2546. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/naturalResource/attachment/06.doc>*
- พจนาน สนวนศรี. (2546). *โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: กองทุนแคนาดา ประจำประเทศไทย*
- พันทิพา โฉมประดิษฐ์. (2530). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม ความสะดวก บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- ภราเดช พยัฒวิเชียร. (2537?). *การท่องเที่ยวอย่างรู้จักสิ่งแวดล้อม. (เอกสารประกอบโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ.*
- ภราเดช พยัฒวิเชียร. (2539, เมษายน-มิถุนายน). *พัฒนาท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน. จุลสารการท่องเที่ยว. 15(2): 4 - 7.*
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *สถาบันวิจัยพัฒนา. (2544, สิงหาคม). บทบาทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาต่อการจ้างงาน กรณีศึกษา ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยข.*
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2538). ลักษณะของ Ecotourism. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2548, จาก <http://eco.swu.ac.th/ecotourism.htm>*
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545, พฤศจิกายน). *แล ล่อง ท่องนิเวศ. อนุสาร อสท. หน้า 118.*
- ลลิตา โภชนพันธ์. (2539). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศน์สัญจรของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.*
- ลำพอง ศรีทับทิม. (2533). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อม ภายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- วรรณพร วณิชชานุกร; วรรณวิภา จัตูชัย; และ มาลี บุษยะมา. (2540). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.*
- ศรีัญญา วรากุลวิทย์. (2546). *ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า*
- ไศรยา หอมชื่น. (2539, มกราคม-มีนาคม). *สรุปข่าว Ecotourism จากต่างประเทศต่าง ๆ. จุลสารการท่องเที่ยว. 15(1): 4-9.*
- สายชล พงศ์ระวี. (2533). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. อยุธยา: วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.*
- สายทิพย์ สุดดีพันธ์. (2534). *อุดมการณ์พัฒนากับสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทยในปัญหาผู้นำกับการกำหนดนโยบายแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*

- สุชาติ รัตนภูมิพงษ์. (2546). *วัฒนธรรมชุมชนในฐานะที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ศึกษากรณีแหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวณิต ตั้งตระกูล. (2533). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวลักษณ์ นวเจริญกุล. (2541). *พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2544-2549*.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544*.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก <http://www.moc.go.th/opscenter/nm>
- อภิรมย์ พรหมจรรยา; ชุติมา ต่อเจริญ; และ คมสัน รัชตพันธ์. (2546). *โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบท : จังหวัดภูเก็ต*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สภาวิจัยแห่งชาติ.
- อำเภอดอกท้อ. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548, จาก <http://www.amphoe.com/menu.php?am=229&pv=20&mid=1>
- Cohen, J. and Uphoff, N.T. (1980, March). *Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity*. World Development 8 (March).
- Gee, Chuck Y. and Choy, J. L. and Jame C. Makent (1984). *The Travel Industry*. Westport Connecticut: AVI Publishing.
- GLOBE'90. (1990). *An Action Strategy for Sustainable Tourism Ottawa*: Tourism Canada.
- Holloway, J. Christopher. (1983). *The Business of Tourism*. Plymouth: Macdonald and Evans Ltd.
- Lascrain, H.C. (1991). *Tourism, Ecotourism, and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland, and Cambridge, UK. 301 p.
- Mill, Robert Christie. (1990). *Tourism The International Business*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.

- Mill, Robert Christie. (1994). *Tourism The International Business*. New Jersey: Prentice Hall.
- Patricia Lundy. (1999). *Community participation in Jamaican Conservation Projects*. Community Development Journal.
- Pond, Kathleen Lingle. (1993). *The Professional Guide: Dynamics of Tour Guiding*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Stevens, Laurence. (1990). *Guide to Starting and Operating A Successful Travel Agency*. 3rd ed. New York
- Whelan, Tesie. (1991). *Nature Tourism Managing for the Environment*. Washington D.C. : Island Press.
- World Tourism Organization. (1997). *Tourism 2020 Vision*. Madrid: WTO
- Yamane, T. (1973). *Statistics, an Introduction Analysis*. 3rd ed. Tokyo: Harper International.

ภาคผนวก ก

ตารางการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
1.1 ภูมิทัศน์และ ภูมิอากาศ : หาด ถ้ำ ที่ ราบ หุบเขา ถ้ำถ้ำกาล เกาะ ฯลฯ	-	-	-	-	-	-	-
1.2 พืช : ป่า ไร่ เขา สวนผลไม้ สวน ฟาร์ม ต้นไม้ ป่าไม้ ป่าชายเลน สมุนไพร สวนครัว ความหลากหลายทาง ชีวภาพ ฯลฯ	ต้นไทร เทศบาลพิมาย	บริเวณเขื่อนพิ มาย	ทางหลวงหมายเลข 206 ถนนลาดยาง 2 เลน	นักท่องเที่ยวและ แม่ค้า	ร้านอาหาร ร้าน ขายของที่ระลึก	เอกสารแผ่นพับจาก ททท. เทศบาลพิ มาย	เทศบาลพิมาย
1.3 สัตว์ : นก สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ใกล้สูญ พันธ์ แมลง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง ปศุสัตว์ ฯลฯ	-	-	-	-	-	-	-
1.4 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คั้งน้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุร้อน ทะเล อ่างเก็บ น้ำ เขื่อน ฯลฯ	-	-	-	-	-	-	-

2. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ปราสาท บ่อม ที่เกิดคน สำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมู่บ้าน/เมือง วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศูนย์ ข้อมูล ศูนย์วัฒนธรรม วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม	- อนุสรณ์สถาน วีระกรรมทุ่ง สัมฤทธิ์ - พิพิธภัณฑ - ปราสาทหินพิ มาย	- ม. 1 ต. สัมฤทธิ์ - เชียงสะพาน ท่าสงกรานต์ - ตัวเมืองพิ มาย	- รถยนต์ส่วนตัว และรถโดยสาร มอเตอร์ไซด์รับจ้างทั้ง 3 แหล่งท่องเที่ยว	- นักท่องเที่ยวและ ประชาชน	- ลานแก้วบง สุขา - ร้านขายของที่ ระลึก สุขา ยุ มัตคุเทศก์	- เอกสารแผ่นพับ จากททท. เทศบาลพิมาย	- อบต. สัมฤทธิ์ - กรมศิลปากร 044-471167/
2.1 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ วิหาร สุहर่า โบสถ์ คริสต์ วัด สุสาน ศาสนสถาน เจดีย์ปราสาทขอม พระพุทธรูปปางต่างๆ จิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม พระไต่ปิฎก ใบเบิ้ล กุระอาน	-	-	-	-	-	-	-
2.3 ศิลปชาติพันธ์ ชนกลุ่ม น้อย ชาวเขา ดนตรี อาหาร หัตถกรรม ภาษาถิ่น การแสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี	-	-	-	-	-	-	-

3. รายการทรัพยากรมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ (Events)

3. ทรัพยากรมหกรรมและ Events	ชื่องานแสดง และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	วันที่	ประเภทกิจกรรม	จำนวนผู้เข้าร่วม	คุณสมบัติ ผู้เข้าร่วม	ชื่อผู้ที่ติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
3.1 มหกรรม เฟสติวัลดนตรี ชนิดต่างๆ แจส ป๊อบ การแสดงละคร เต้นรำ ลิเก หนึ่งใหญ่	-	-	-	-	-	-	-
3.2 Tournaments การแข่งขันกีฬา กอล์ฟ เทนนิส ฟุตบอล มวย แข่งรถ แข่งม้าโชว์ ประกวดสุนัข	-	-	-	-	-	-	-
3.3 งานแสดงสินค้าธุรกิจ งานแสดงสินค้า เกษตรกรรม รถยนต์ เรือ อุปกรณ์กีฬา งานประชุม ประชุมสมาคมโลก	-	-	-	-	-	-	-
3.4 งานแสดงอื่นๆ วันชาติ งานฉลอง งานฉลองถนน ต่างๆ ขบวนแห่ มหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม ดอกไม้ แสงบุญ ประกวด งานแสดงอาหาร การถ่ายรูป	- เทศกาล เที่ยวพิมาย - งานแข่งเรือ ยาวประเพณี - งานฉลอง รำลึกวีรกรรมฯ	-อุทยานปวศ.พิ มาย - ล้ำน้ำจ๊กราช - ทุ่งสัมฤทธิ์	- อาทิตย์2ของ เดือนพ.ย. - เสาร์-อาทิตย์ถัด จากวันออกพรรษา - 3-5 มีนาคม ของ ทุกปี	- งานเทศกาล - งานแข่งเรือ - งานระลึกถึง วีรกรรม	- นักท่องเที่ยวและ ประชาชนมากกว่า 4000 คน - ทุ่งสัมฤทธิ์ ส่วนมใหญ่เป็น ชาวบ้าน ประมาณ 1000 คน	- ทุกคนมีสิทธิ์เข้า ร่วม	ที่ทำการอ.พิมาย 144-471617 สมาคมการทท.จ.น ครราชสีมา 044-323263 ยังมี อีกมาก

4. รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

4. ทรัพยากรด้านกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	เวลา เปิด-ปิด	มีฤดูใดบ้าง	ค่าผ่านประตู	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
4.1 กิจกรรมนันทนาการ สนามเด็ก สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส เส้นทางศึกษา ธรรมชาติ ทางจักรยาน คลอง โอดรม สระว่ายน้ำ การพายเรือ ตกปลา แกะสลัก	สวนไทยศิลป์ ทะเลอีสาน	ต.ดงใหญ่	ไม่มีเวลาเปิดปิด	ทุกฤดูกาล	ฟรี	แผนพับและป้าย โฆษณาบริเวณไทร งาม	ยังไม่ปรากฏ
4.2 กิจกรรมด้านบริการ ขายปลีก อุปกรณ์แคมป์ปิ้ง เสื้อผ้าเฉพาะ เซรามิก แก้ว สินค้าโรงงาน ละคร การอบ สมุนไพร การนวด การรักษา ภาพยนตร์	-	-	-	-	-	-	-

5. รายการทรัพยากรด้านบริการ

5. ทรัพยากรบริการ	ชื่อ/ประเภท บริการ ลักษณะ	ที่ตั้ง (แผนที่)	ที่ห้อง ที่คน	ราคาห้อง ราคาอาหาร	เวลาเปิดทำการ	บริการต่าง ๆ	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
5.1 การขนส่ง การเข้าถึง ยานพาหนะ เรือ รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน รถทัวร์ สนามบิน ท่าเรือ	รถปรับอากาศ และรถธรรมดา มอเตอร์ไซด์ รับจ้าง	ตลาดใหม่	-	-	ตลอดทั้งวัน	ด้านการคมนาคม ขนส่ง	ไม่ปรากฏ
5.2 ที่พักแรม โรงแรม 2-5ดาว home stay Farm stay โมเต็ล หอพัก แคมป์	พิมายอินน์ พิมายโฮเต็ล บ้านพัก นานาชาติ ฯลฯ	ดูรายละเอียด จากบทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4
5.3 การต้อนรับ ศูนย์ข้อมูล แผนที่ โบรชัวร์ ของที่ระลึก ป้ายบอกทาง ไกด์ท้องถิ่น บริษัททัวร์ ที่ทำเจ้าของบ้าน	สภ.อ.พิมาย ป้อมตร.ทท ร้านอาหาร ไบเตย	ดูรายละเอียด จากบทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4
5.4 บริการอื่นๆ การซ่อมต่างๆ ป้อน้ำมัน ธนาคาร ที่แลกเงิน ตำรวจ ท่องเที่ยว บริการสุขภาพ และอุบัติเหตุ ไปรษณีย์	มีธนาคาร 6 แห่ง โรงเรียนมัธยม ที่ทำการ ไปรษณีย์	ดูรายละเอียด จากบทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4	ดูรายละเอียดจาก บทที่ 4

7. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะทรัพยากร	คุณภาพ	ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น	จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
1. ทรัพยากรธรรมชาติ	ไทรงาม - ปานกลาง	เป็นต้นไทรที่มีอายุมากที่สุดในเอเชีย/ตด./ ใต้	ความมหัศจรรย์ของต้นไทรซึ่งมีจำนวนมากกว่าร้อยต้น
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม	อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ - ต่ำ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย - สูง อุทยานประวัติศาสตร์ - สูง	- ความกว้างขวาง - จัดแสดงได้มาตรฐานโลก - เป็นศาสนสถานที่ใหญ่	- ความโดดเด่นในเรื่องของจิตใจ - มีการจัดแสดงอารยธรรมเขมร - เป็นต้นแบบของสถาปัตยกรรมให้กับปราสาทนครวัดและปราสาทในอื่นๆ ของประเทศกัมพูชา
3. Events	ทั้ง 2 อยู่ในระดับสูง ยกเว้นงานฉลองวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับปานกลาง	- สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น - สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติและความเสียสละ	เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อสื่อถึงความสำคัญและความยิ่งใหญ่และความสามัคคีของชาวอำเภอพิมาย
4. กิจกรรม	ระดับปานกลาง	คล้ายกับที่อื่น แต่ใหม่และไม่เสื่อมโทรม	ความหลากหลายของกิจกรรมเชิงนิเวศและกีฬาทางน้ำ

5. บริการ	ระดับปานกลาง	คล้ายกับที่อื่น	ไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

8. ตารางการจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะทรัพยากร	คุณสมบัติความโดดเด่น	ลูกค้ำสำคัญ	โอกาสในการพัฒนา	อุปสรรคต่อการพัฒนา	อันดับ
ทรัพยากรธรรมชาติ	มีความเก่าแก่เป็นต้นไทรที่มีอายุมากที่สุดในเอเชีย/ตต./ใต้	นักท่องเที่ยวต่างชาติ	ได้รับงบประมาณสนับสนุน	ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมีน้อย	3
ทรัพยากรวัฒนธรรม ปราสาทหิน พิพิธภัณฑ์	-เป็นศาสนสถานที่ใหญ่ - จัดแสดงได้มาตรฐานโลก	นักท่องเที่ยวต่างชาติ และชาวต่างชาติ	- รับการบูรณะและมีการจัดกิจกรรมการแสวงแสวงเสด็จ จนมีคนรู้จักไปทั่วโลก	ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ	1 และ 5
Events เทศกาลเที่ยวพืชมายแข่งเรือ งานฉลองวีรกรรมต่างๆ	-สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น -สะท้อนให้เห็นถึงความรักชาติและความเสียสละ	- นักท่องเที่ยวต่างชาติ และชาวต่างชาติ และ ประชาชน	มีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนการใช้สถานที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	ข้อจำกัดด้านพื้นที่ในการจัดงาน	2 และ 4
กิจกรรม	คล้ายกับที่อื่น แต่ใหม่และไม่เสื่อมโทรม	นักท่องเที่ยวต่างชาติ	ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และมีงบประมาณจัดสรรในการพัฒนา	ขาดการประชาสัมพันธ์	3

บริการ	คล้ายกับที่อื่น	- นักท่องเที่ยวต่างถิ่น และชาวต่างชาติ และ ประชาชน	ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ และมีงบประมาณจัดสรรใน การพัฒนา	ขาดการประชาสัมพันธ์	6
--------	-----------------	--	---	---------------------	---

อำเภอพิมาย ตำบลในเมือง /สัมฤทธิ์/ ดงใหญ่
วันที่ 9-30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2548.(ทำการบันทึก)

1

แบบสอบถามประชาชน

เรื่อง

ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
ในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย
จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความ
ลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากท่าน ผู้วิจัยจะปกปิดไว้เป็นความลับ แต่จะนำมาวิเคราะห์รวบรวม
ในเชิงเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

มณีนววรรณ พุทธเสถียร
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป จากผู้ตอบแบบสอบถาม 400 ชุด

1. เพศ

(48.0) 1. ชาย

(52.0) 2. หญิง

2

2. อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 32.5

3

3. ระดับการศึกษา

(2.3) 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ

(18.2) 2. ประถมศึกษา

(11.2) 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

(34.5) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย

(33.8) 5. ปริญญาตรีขึ้นไป

4

4. สถานภาพ

(42.0) 1. โสด

(52.8) 2. สมรส

(4.4) 3. หย่าร้าง

(0.8) 4. หม้าย

5

5. อาชีพ

(31.8) 1. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ

(10.7) 2. เกษตรกร

(27.3) 3. รับจ้าง

(8.5) 4. พนักงานเอกชน

(11.7) 5. นักเรียน นิสิต นักศึกษา

(10.0) 6. อื่น ๆ ระบุ ธุรกิจส่วนตัว

6

6. รายได้ของท่านเฉลี่ยต่อเดือน

(41.8) 1. ไม่เกิน 5,000 บาท

(38.0) 2. 5,001 – 10,000 บาท

(16.2) 3. 10,001 – 20,000 บาท

(4.0) 4. มากกว่า 20,001 บาท

7

7. ภูมิลำเนาเดิม

(85.8) 1. จังหวัดนครราชสีมา

(14.2) 2. จังหวัดอื่น ๆ ระบุ

8

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเรื่องต่อไปนี้ใช่หรือไม่ใช่

เรื่อง	ใช่	ไม่ใช่	
1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	<u>65.0</u>	<u>35.0</u>	9 ☐
2) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อความยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนด้วย	<u>94.8</u>	<u>5.2</u>	10 ☐
3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่น	<u>99.5</u>	<u>0.5</u>	11 ☐
4) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถรองรับได้	<u>78.5</u>	<u>21.5</u>	12 ☐
5) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรให้ภาคเอกชนดูแลแต่เพียงผู้เดียว	<u>17.5</u>	<u>82.5</u>	13 ☐
6) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมทุกด้าน	<u>73.3</u>	<u>26.7</u>	14 ☐
7) ไม่ควรจัดทำป้ายสื่อความหมายในการอธิบายความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว เพราะทำให้บดบังทัศนียภาพ	<u>28.5</u>	<u>71.5</u>	15 ☐
8) การพัฒนาจากการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ไม่ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม	<u>26.2</u>	<u>73.8</u>	16 ☐
9) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย	<u>96.8</u>	<u>3.2</u>	17 ☐
10) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะนำมาซึ่งรายได้ที่กระจายเข้าสู่ท้องถิ่น	<u>98.3</u>	<u>1.7</u>	18 ☐

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

9. ท่านมีความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน มากน้อยเพียงใด

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับความต้องการในการพัฒนา					
	มากที่สุด (5)	(4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1) อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	<u>68.3</u>	<u>25.0</u>	<u>6.3</u>	<u>0.0</u>	<u>0.5</u>	19 ☐
2) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	<u>52.0</u>	<u>33.3</u>	<u>14.0</u>	<u>0.7</u>	<u>0.0</u>	20 ☐
3) อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์	<u>54.0</u>	<u>35.0</u>	<u>7.5</u>	<u>3.0</u>	<u>0.5</u>	21 ☐
4) ไทรงาม	<u>58.3</u>	<u>36.5</u>	<u>4.2</u>	<u>1.0</u>	<u>0.0</u>	22 ☐
5) งานเทศกาลเที่ยวพิมาย	<u>59.5</u>	<u>34.5</u>	<u>6.0</u>	<u>0.0</u>	<u>0.0</u>	23 ☐

10. ท่านมีความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในอำเภอพิมาย
ดังข้อความต่อไปนี้ว่ามากน้อยเพียงใด

ข้อความ	ระดับความต้องการ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
ก. ด้านการเข้าถึง						
1) รถโดยสารประจำทาง	<u>58.3</u>	<u>22.0</u>	<u>18.3</u>	<u>0.5</u>	<u>1.0</u>	24 <input type="text"/>
2) รถโดยสารขนาดเล็ก	<u>46.0</u>	<u>27.5</u>	<u>21.3</u>	<u>4.8</u>	<u>0.5</u>	25 <input type="text"/>
3) ถนนลาดยาง	<u>63.5</u>	<u>23.0</u>	<u>12.3</u>	<u>1.3</u>	<u>0.0</u>	26 <input type="text"/>
4) ป้ายบอกทาง	<u>60.8</u>	<u>23.8</u>	<u>13.3</u>	<u>2.3</u>	<u>0.0</u>	27 <input type="text"/>
ข. ด้านสถานที่						
1) จัดสร้างที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมท้องถิ่น (home stay)	<u>50.8</u>	<u>28.5</u>	<u>18.5</u>	<u>1.5</u>	<u>0.8</u>	28 <input type="text"/>
2) จัดสร้างที่พักราคาถูก (guest house) บริหารโดยคนในชุมชน	<u>46.8</u>	<u>32.0</u>	<u>18.0</u>	<u>3.3</u>	<u>0.0</u>	29 <input type="text"/>
3) สิ่งปลูกสร้างต้องกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น	<u>49.0</u>	<u>30.0</u>	<u>18.3</u>	<u>2.0</u>	<u>0.8</u>	30 <input type="text"/>
4) ร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง	<u>42.5</u>	<u>35.8</u>	<u>19.8</u>	<u>2.0</u>	<u>0.0</u>	31 <input type="text"/>
5) ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก (OTOP)	<u>47.5</u>	<u>33.0</u>	<u>18.8</u>	<u>0.8</u>	<u>0.0</u>	32 <input type="text"/>
6) ลานจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	<u>46.8</u>	<u>38.8</u>	<u>12.3</u>	<u>2.3</u>	<u>0.0</u>	33 <input type="text"/>
ค. ด้านความปลอดภัย						
1) ด่านตรวจ ป้อมยาม	<u>59.5</u>	<u>26.5</u>	<u>11.8</u>	<u>2.3</u>	<u>0.0</u>	34 <input type="text"/>
2) อาคารปฐมพยาบาลตามแหล่งท่องเที่ยว	<u>56.5</u>	<u>31.3</u>	<u>10.5</u>	<u>1.8</u>	<u>0.0</u>	35 <input type="text"/>
3) ไฟส่องทาง	<u>65.0</u>	<u>24.0</u>	<u>7.5</u>	<u>2.8</u>	<u>0.8</u>	36 <input type="text"/>
ง. ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน						
1) ไฟฟ้า	<u>67.8</u>	<u>23.5</u>	<u>8.0</u>	<u>0.8</u>	<u>0.0</u>	37 <input type="text"/>
2) น้ำประปา	<u>66.8</u>	<u>23.0</u>	<u>9.5</u>	<u>0.8</u>	<u>0.0</u>	38 <input type="text"/>
3) โทรศัพท์	<u>60.8</u>	<u>28.0</u>	<u>10.0</u>	<u>1.3</u>	<u>0.0</u>	39 <input type="text"/>
4) การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะ	<u>70.8</u>	<u>18.8</u>	<u>8.3</u>	<u>1.3</u>	<u>1.0</u>	40 <input type="text"/>
5) ระบบบำบัดน้ำเสีย	<u>65.0</u>	<u>21.5</u>	<u>8.8</u>	<u>3.0</u>	<u>1.8</u>	41 <input type="text"/>
จ. ด้านการบริการ						
1) จัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	<u>56.3</u>	<u>35.0</u>	<u>7.8</u>	<u>1.0</u>	<u>0.0</u>	42 <input type="text"/>
2) จัดทำเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย	<u>50.5</u>	<u>38.8</u>	<u>10.0</u>	<u>0.8</u>	<u>0.0</u>	43 <input type="text"/>
3) ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	<u>61.8</u>	<u>25.5</u>	<u>10.0</u>	<u>2.3</u>	<u>0.5</u>	44 <input type="text"/>
4) มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ	<u>54.8</u>	<u>31.8</u>	<u>11.3</u>	<u>2.3</u>	<u>0.0</u>	45 <input type="text"/>

ข้อความ	ระดับความต้องการ					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
จ. ด้านบุคคลากร						
1) สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน	<u>45.8</u>	<u>37.8</u>	<u>14.3</u>	<u>2.3</u>	<u>0.0</u>	46 ☐
2) จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อชุมชนเข้มแข็ง	<u>52.3</u>	<u>33.8</u>	<u>11.3</u>	<u>1.8</u>	<u>1.0</u>	47 ☐
3) จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	<u>53.5</u>	<u>34.8</u>	<u>7.3</u>	<u>3.5</u>	<u>1.0</u>	48 ☐
4) จัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (OTOP)	<u>49.5</u>	<u>38.0</u>	<u>10.8</u>	<u>0.0</u>	<u>1.8</u>	49 ☐
5) โครงการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์ (ICT) แก่ท้องถิ่น	<u>47.3</u>	<u>33.0</u>	<u>16.3</u>	<u>1.8</u>	<u>1.8</u>	50 ☐
6) รัฐสนับสนุนแรงงานท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้	<u>58.8</u>	<u>27.8</u>	<u>12.0</u>	<u>0.5</u>	<u>1.0</u>	51 ☐
7) จัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นตรวจสอบพฤติกรรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว	<u>43.3</u>	<u>37.8</u>	<u>16.0</u>	<u>2.0</u>	<u>1.0</u>	52 ☐
ข. ด้านกิจกรรม						
1) จัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมอีสาน	<u>55.5</u>	<u>30.3</u>	<u>13.3</u>	<u>0.0</u>	<u>1.0</u>	53 ☐
2) จัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงปราสาทขอม	<u>54.5</u>	<u>32.3</u>	<u>10.8</u>	<u>1.5</u>	<u>1.0</u>	54 ☐
3) จัดกิจกรรมประชาชนร่วมกับนักท่องเที่ยวฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว	<u>52.0</u>	<u>36.5</u>	<u>9.3</u>	<u>1.3</u>	<u>1.0</u>	55 ☐
4) จัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในอำเภอ และจังหวัดตลอดปี	<u>46.3</u>	<u>40.5</u>	<u>12.3</u>	<u>0.0</u>	<u>1.0</u>	56 ☐
ข. ด้านมิติทางจิตวิญญาณ						
1) ปลุกจิตสำนึกแก่ท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	<u>63.0</u>	<u>26.8</u>	<u>8.5</u>	<u>0.8</u>	<u>1.0</u>	57 ☐
2) ปลุกจิตสำนึกแก่เยาวชนในการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น	<u>64.0</u>	<u>27.3</u>	<u>7.0</u>	<u>0.8</u>	<u>1.0</u>	58 ☐
3) โครงการการฝึกอบรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	<u>51.8</u>	<u>31.5</u>	<u>15.3</u>	<u>0.5</u>	<u>1.0</u>	59 ☐
4) โครงการฝึกอบรมวิปัสณากรรมฐาน	<u>40.8</u>	<u>32.8</u>	<u>19.8</u>	<u>5.8</u>	<u>1.0</u>	60 ☐

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

11. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนใน
อำเภอพิมาย อย่างไรบ้าง

1. ดูแลความสะอาดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีร้อยละ 41.9
2. มีการปลูกฝังจิตสำนึก และพัฒนาชุมชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้เรื่องการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีร้อยละ 25.5
3. ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนา และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีร้อยละ
16.3
4. ปรับปรุงลานจอดรถ และถนนให้ดีขึ้น มีร้อยละ 12.1
5. มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น มีร้อยละ 4.2

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
นักวิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวมณีวรรณ พุทฺธเสถียร
วันเดือนปีเกิด	12 เมษายน 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	702/158 หมู่บ้านทรัพย์เจริญวิลล่า แขวงคลองซักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์พิเศษสาขาอุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี คณะวิทยาการจัดการ และโรงเรียน เทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ แผนกกรรมการท่องเที่ยว
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2535	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีบูรณวิทย์
พ.ศ.2538	มัธยมศึกษาตอนปลาย ศิลป์คำนวณ โรงเรียนชินนอร์ส วิทยาลัย
พ.ศ.2542	ศิลปศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาการโรงแรมและ การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสยาม
พ.ศ.2544	ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2548	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ